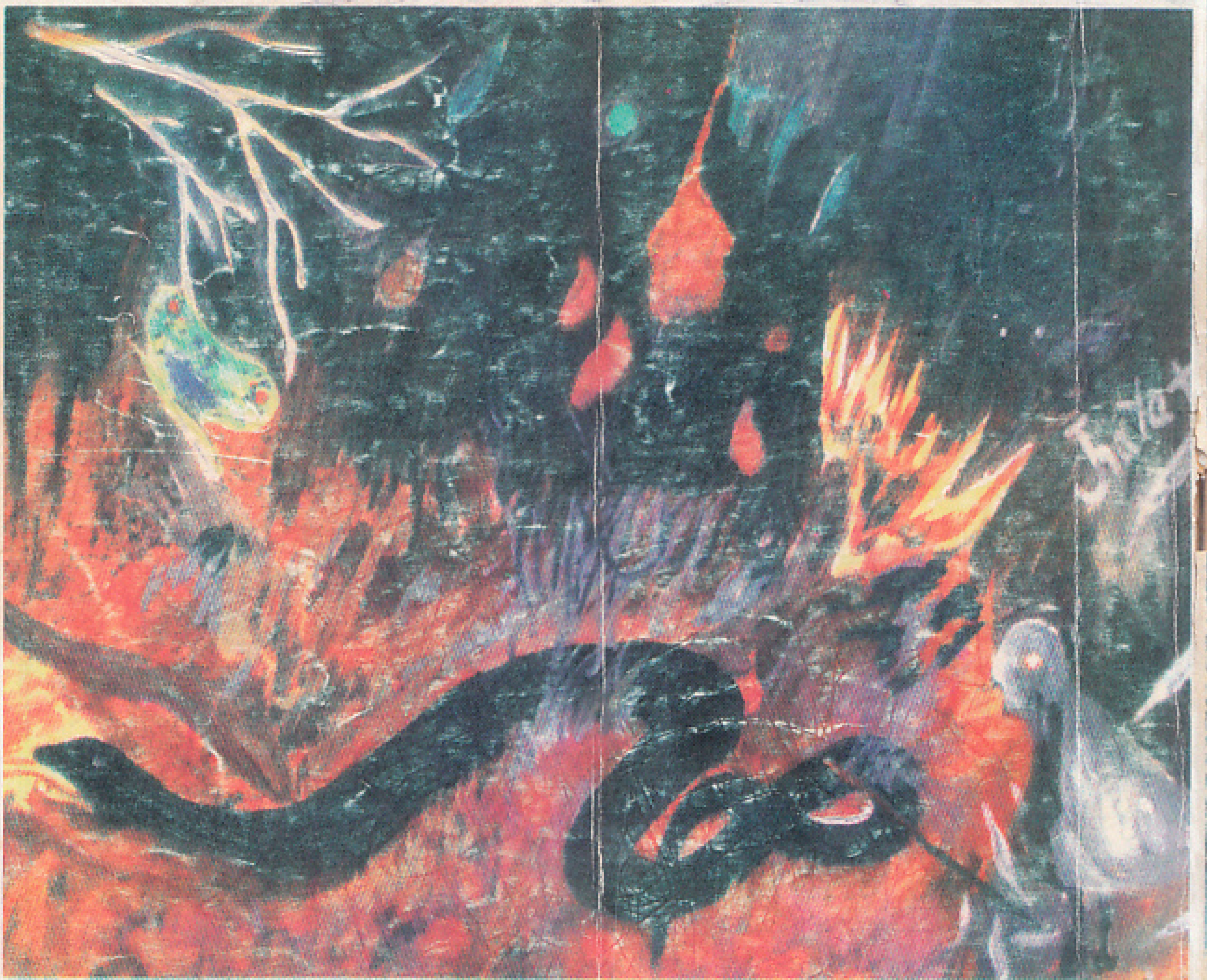
سے ماہی چمگ بلوچی

مست توکلی

یا خدا رکھ ژا ناغماں شراں
بانگہ ءِ شِراں ناغمانیناں
ناغمانی ءَ کشتغیں زحماں
ھو کلوہ رستہ مں شف ءَ نیم ءَ
آڑتھ ڈاہ ءَ ژاہ برکھم(۱) ءَ دیما
ننگ و جنگانی واژہ و خان ءَ
قاشندے ششتاتہ کرم خان
لڈشہ راجاں در بجلو(۲) بریں
کور مرنج(۳) ءِ مں موسماں شریں
سمل ءِ لالیں بانڈوے ماناں
جواں نہ انت جنگانی بدیں بولی
کئے وتی دوتیں مڑدماں رولی
دوست ژا دریں الکھاں بیاباں
ہلک ءِ من اولی بوڈناں تنداں
بانٹر ءَ اولی بوزناں ساراں
میش اود کوہانی سرا لیو ءَ راں
زرت بے رونی بنت ماں تلاں

(۱) بارکھان (۲) باگرے نام انت (۳) کورے نام

ندا
17.8.01

سے ماہی　　　　ناصر آباد

چمگ

تاک: 5	اپریل داں جون 2001ء	سال: 2

شونکار

رفیق عاجز/ سعید صدف

کمک شونکار

فدا احمد

شنگکار

جان بلوچ

کمپوزنگ

ادارہ چمگ

صلاح کار

مبارک قاضی

سرتاکءِ عمل

جاوید حیات

E.Mail:chamagbalochi@hotmail.com

ملک	بہا، دانگے	سالینی	ملک	بہا، دانگے	سالینی
پاکستان	30 کلدار	120 کلدار	امارات	6 درہم	25 درہم
مشکت	1 ریال	4 ریال	بحرین	1 دینار	4 دینار
قطر	6 درہم	25 درہم	کویت	1 دینار	4 دینار
یوروپ	5 ڈالر (امریکی)	20 ڈالر			

بینک اکاؤنٹ: فدا احمد اکاؤنٹ نمبر 6-2774 نیشنل بینک آف پاکستان ترمت برانچ

ڈس ونشان: چمگ سوسائٹی پوسٹ افس ناصر آباد، پوسٹ کوڈ نمبر 92900 کیچ مکران بلوچستان
شنگ کار جان بلوچءَ احمد برادرس پرنٹرز کراچیءَ چاپ کنائینتءَ چمگءِ کارگس ناصر آبادءَ شنگ کت۔

مئے جھگیر

کوئٹہ	غفور شاد / علی گوہر
کراچی	فضل کریم / نوید شہزاد
حب	حاصل نور
مالار (اواران)	غلام اومان
پنجگور	عابد مہر
بلیدہ	رحمت اللہ شوہاز
تربت	عابد علیم
پیدارک	رؤف محبوب
گورکوپ	عبدالرشید
گوادر	ملاریاض احمد
پسنی	شاہد آمر / یونس ارمان
پیشکان	مولا بخش حبیب
اورماڑہ	انور جمعہ
جیونی	صالح خمار
دشت	میرداد غالب
تونگی	محمد جان صادق
وڑدی بل	عبدالواحد عابد
کنچتی	شاہد شاکر / امام داد
بل نگور	شرف شاد
جان محمد بازار	ماجد برکت
زہران	مول جان مجروح / محمود قادر
کڈان	سمیر طاہر / صابر فدا
گوکدان	شعیب شاداب
گوڑی	اکرم ٹچکول

نوروز	نادل حیات
خیر آباد	فضل وفا
ہوت آباد	طارق بسمل
میر آباد	برکت بیتاب / نادل وفا
نذر آباد	اسلم اسد
تمپ	جمال ناصر
ملانٹ	زاہد نور
مند	سرتاج مومن
ناصر آباد	مجید واہگ / نزیر عابد
مسقط	نزیر ناصر / خالد ارس
العین	ابراہیم حسرت
عجمان	اختر تگرانی
قطر	شبیر مسافر / نعیم وفا
سلالہ	خالد موسیٰ
شارجہ	مراد علی شاکر
پیشین (ایران)	ڈاکٹر یاسین شوہاز
کویت	حکیم سوبخش
بحرین	فضل حیات
امارات	ملا مراد

نبشتہ کار وتی حیال و لیکہانی مانزمان وت انت (ادارہ)

لڑ

شونگال

تازئیں تاک شمئے دست ءَ انت۔ سالتاک ءَ پد چمگ ءِ اے نوکیں گامیگ انت کہ چست ءَ
کنگ، مئے جہد ہمیش انت کہ اے روچ پہ روچ جوانتریں رنگے ءَ پہ وانوکاں سر بہ بیت ءُ آہانی نگاہاں بہ
ساچیت۔ پرے کار ءَ چہ حد ءَ سوبیں بوتگیں، یا کہ ایشی ءِ سوبین بینگ ءِ تو جیل چی انت؟ پدرانت کہ چہ
اشی ءَ ماہماوہد ءَ زانتکار بئیں کہ مئے وانوک مارانگد بکن انت۔

وانوکاں وتی کاگدانی تہا چمگ ءِ دراہیں شری ءُ حرابی آنی بابت ءَ گپ جنگ، وتی گنجیں شور ءُ
صلاح رواں داتگنت ءُ وتی مہر ءُ دوستی درشان کنگ۔ ایشانی تہا وانوکاں زیادہ پروف ریڈنگ ءِ نیمگا
دلگوش گور کنائینگ۔ ما جہد کنگ کہ اے رندی پروف ریڈنگ ءِ جیڑہ کمتر بہ ترایت۔

مالکہ منت ءَ گریں ہماواجہانی کہ دائم وتی گنجیں شور ءُ صلاہانی ٹیکی آس پماروان بدنت۔ امیت
داریں کہ شما وتی گوہریں وہد ءَ چہ چیزے لوز پما درچن ءَ ءُ دیم دئیت

اللہ ءِ باہوٹ ات

شونکار

سچکان

گد انبشتانک

لبز انک ءِ ردءَ "حیال" ءُ "صورت" ءِ بستار

رحمٰن مرآد

افلاطون اے حبرءَ کنت کہ " ظاہر ءُ ماہر چی کہ گندیں تہ بندرءَ اصل ءُ حقیقت نہ انت ، اے سر جمیں ظاہری ، ہما حقیقت ءِ ساہگ انت کہ شہ بے چماں اندر انت ، ءُ لبز انک چشمہ ہے ساہگ ءِ ثمر انت تہ ہمشہ لبز انک اوں بن اصل ءُ نقل ءِ نقل انت "۔

چشمہ اے نبشتانک ءِ بن گپ " حیال ءُ صورت " ءِ لبز انکی بستار ءِ گیشینگ انت تہ ہمشہ چہ درستاں ساری ما را افلاطونؔ ءِ " نقل " ہم کہ بندرءَ صورت (Form) ءِ معناءَ گندگ بیت ءُ ہمائی ءِ دوہمی گپ ، " حقیقت " کہ اے " خیال " ءِ معناءَ کارمرز زانگ بیت ، درجنگ ءُ زانگ لوٹ انت ۔ تہ اے ردءَ مزنیں جیڑہ ءُ جستے پہ وتا جوازت پیداک کت کنت ۔ ءُ اولی جیڑہ کہ پہ درجنگ زورگ کپ ایت تہ آ افلاطون ءِ ہے گپ ءِ سری لبز ان انت کہ وہدے گش ایت " ہرچی کہ ما ظاہر ءَ گندیں .... "۔ لبز " گندگ " یک انچیں دری ءُ اندری ہواریں کردے کہ بازیں معنایے دیما کاریت ۔ اگں کہ چونائی ءَ ایشی ءِ رواج گریں معنا " چیزے ، چمانی دیما ظاہر بوگ " انت ۔ بلے تہنا چیزے ءِ چمانی (گندوکیں چمانی) دیما ظاہر بوگ ، " گندگ ءِ کرد " ءِ معناءَ دات نہ کنت ، تاں وہدے " گندگ ءِ کرد " ءِ ہمرائی ءَ ، گندوک ءِ باطن ءَ ، ظاہریں چیز ءِ استی (موجودگی) ءِ مارشت (ادرک) گون مہ بیت گوں ۔ ءُ بازبراں چش ہم بوت کنت کہ ہے " استی " (Being or Existence) ءِ مارشت پہ وتی سرجمی ءَ ، وتی چاروک ءِ ایندگہ فیصلہ کنوکیں قوتاں اوں پہ وتی کمک ءَ مجبور کنت ءُ آئی ءَ دست جنگ ءُ چارگ ءَ ، بو چنگ ءُ چارگ ءَ ، تام گرگ ءُ چارگ ءُ گوشدارگ ءُ چارگ ءَ ہم پرمائیت ۔ تہ ادا اے سرا بیت کہ ہندرءَ چہ اے پنچیں قوتاں ہر یکے اول تہ " استی ءِ مارشت " ءِ سرجم دارگ ءِ توجیل ءُ وسیلہ انت ءُ دوہمی ، ہر یک مارشتی قوت (حس) یے یک ءُ دوہمی ءِ شہگانی (توسیع) انت اوں ۔ ءُ چہ اے گیشوار ءَ اے حیال اوں سرا انت کہ بن اصل ءُ " گندگ " ءِ معنا ءِ ردءَ گندگ ءِ اصل جوہر " استی ءِ مارشت " انت بلے بقول ارسطو ، اے استی ءِ مارشت ءِ جنداوں ، اید " استی " ہچے نہ انت ۔

اے ردءِ دوہمی جیڑہ ایش کیت کہ " گندگ " وتی بیان بوتگیں کلیں صفتاں گوں دو جاگہ بہر بوت کنت کہ چہ ایشاں اولی " ہوش ءُ آگہی ءِ حالت ءِ گندگ " ءُ دوہمی " بے سماءُ واب ءِ حالت ءِ گندگ " ۔ ہر دوئیں حالتاں " گندگ " ءِ بزہ ءُ رژن " استی ءِ بوگ ءِ مارشت " انت ۔ اگں اے ردءَ " آگہی ءِ حالت " ءِ درگت ءَ افلاطون ءِ لیکہ ءَ راھدربر کنگ بہ بیت ءُ منگ بہ بیت کہ جواں ، ماں اے حالت ءَ ہرچی کہ گندگ بیت تہ آ حقیقت نہ انت ۔ اگں کہ اے حالت ءَ اوں گندگ ءِ درگت ءَ

دوئیں کردءِ دریءَ اندری یاکہ "استیءِ خیال" یاکہ وجودءُ روحءِ بہر اوں یکیں حسابءَ گون انت۔ افلاطونءِ لیکہءِ ردءَ اداچہ "استی" ءَ یاکہ "صورت" ءَ "خیال" ءِ درجہءَ بستار مستر انت۔ ہمے پیم "گندگ" ءِ دوہمی حالت کہ چہ سرءِ حالت چٹ دگہ رنگ انت (اولیءَ عقلءَ اختیار موجود انت ءُ دوہمیءَ نہ انت) ءُ نفسیاتءِ ردءَ ماں ولاباں لاشعورءِ ھاکمی انت، بلے اے اوں مارگ بیت کہ وابءِ اندرءَ سرائیں جہانءِ ہر یک کردارے ءَ تہ اے سمانہ انت کہ آ لاشعورءِ پابند انت بلکیں وابءِ اندرءِ کردارانی جاوراں چہ ہمے سرا بیت کہ ماں وتی وابءِ جہانءَ گشے آمئے رنگءَ باہوشءُ شعوری حالتءَ انت۔ نوں اگں گندوکءِ ہمے وابءِ حالتءَ راگیشینگ بہ بیت تہ پدر بیت کہ وابءِ گندگءِ حالت یک شمئے تچکیںءُ سلہیں حیالی حالتے، تہ دوہمی ہمگا ہمے حالت وتی "وجود" ءِ ظاہری ناسر جمیں حالتانی سر جم گندگءِ اندری سفرءِ علامتی درانگاز انت ہم۔ ءُ اے گپ ہم کہ فارم (Form) یا وجود تہنا ظاہری ہیئتءِ نام نہ انت، بلکیں یک چیزےءِ دریءُ اندری توامیں سر جمءُ کلیں صفتانی وت ماوتی سیادیءُ ہمے سیادیءِ سر جمیں ظاہری مظہر (Phenomenon) یک کاملیں استی ئیے نشان انت۔ تہ چہ اداں اے گیشیت کہ بندرءُ وابءِ یابے سمائیءِ گندگءِ حالت دراصلءَ آگہیءِ گندگ حالتءِ شھگانیں دروشم (توسیعی مظہر) انت ءُ اے پیم افلاطونءِ گپءِ ردءَ تو اے ہم نقل انت ءُ افلاطونءِ جندءِ ہمے "گپ" کہ وتی استی ساخت (Structure) ءِ ردءَ اوں یک قیاسی، اندازی، فکری (Ideological) گپے یا بصری گندگے، تہ اے حسابءَ اے اوں نقلے (بقول افلاطون)۔ پہ اے حسابءَ کہ افلاطونءِ وتی "وجود" ہمائیءِ جندءِ لیکہءِ ردءَ گڑا چہ یک نقلی وجودےءَ جتائیں چیزے نہ انت۔

دراصلءَ "نقل" ءُ "حقیقت" ءِ فیصلہ بوت نہ کنت۔ اگں بوت کنت تہ کئے بہ کنتے، ءُ ہمے "فارم" ءُ "حیال" ءِ جیڑہ اوں بن ءُ بیھءَ است بیت۔ البت ساختیاتی لیکہءِ ردءَ چش گیشوار بوت کنت کہ بندرءَ "نقل" ءُ "حقیقت" ءِ پجارءَ ما چاگردیءُ دودوربیدگی پاسداریءُ مجبوری (Conventions, or Semiotics codes) ءِ ردءَ دائم پہ کنگءَ محتاج انت۔ پرچیکہ ہمے نقلءُ حقیقتءِ فیصلہ کنوکءِ جند اول تہ وت گیش ات نہ کنت کہ آوت بندرءَ نقل انت یا حقیقت انت یا دوہمی حسابءَ "وجود" انت یا روح انت ءُ ہمے ڈول فارم (Form) انت یاکہ "حیال" انت۔ پرچیکہ چہ اے گیشءُ گیوارءَ اے دوگونگی (دورخی) حیال آشکاری کنت کہ "فارم"، ماں وتی اندری (Internal) جہتءَ وتی حیالءِ شاہگانیں صورت انتءُ "حیال" وتی دری (External) جہتءَ وتی فارمءِ شہشتانیں درانگاز انت ءُ اے دوئیں، "صورت" چہ یکءُ دوہمیءَ گستا انت بلے چہ بنءَ یکیں انت۔

نوں لبزانکءِ ورگتءِ گپ کہ بیت تہ چہ اے بحثءَ ما کمک زرت کنیں ءُ ایشیءِ بستارءَ اوں درجت کنیں۔ بندات اے رنگءَ کنیں کہ انچو افلاطونءَ گشگ ات کہ "لبزانک نقلءِ سانگ انت یاکہ نقلءِ نقل انت ءُ اے گپءَ اوں ہچ شک

نیست کہ ہندرءِ لبز انک "زندگی" ءِ دروشم ءَ آئی ءِ درانگاز ءِ مظہر انت بلے یک عجب رنگیں درانگازے، بگندئے مالے رنگ ءَ سما اوں نہ کنگ کہ ماوہدے گشت کہ "لبز انک" زندمان ءِ درانگاز (Expression) انت۔ تہ اے درانگاز، ہما دروشم ءَ کہ پہ لبز انکار ءَ سر بوہان انت تہ آسر جم ءَ مارشت، فکر و حیال ءِ دروشم ءَ انت بزانکہ چہ "استی" ءَ یا کہ "فارم" ءَ، "خیال" ءِ صورت ءَ سربوہان انت یا لبز انکار ءِ اندرءَ ایر نندان انت ءَ وہدیکہ چہ لبز انکار ءِ لبز انکی تہراں آہانی درانگاز ءَ درشانی بیت تہ نوں چہ "حیال ءَ "فارم" ءِ یا "استی" ءِ دروشم ءَ بدل بیت ءَ "استی" (Existence) ءِ اے دوگونگی دائم بر جاہ انت ءَ سفر جنان انت تہ نوں مالبز انک ءَ ہمشیکھاوں زندمان یا زندگی ءِ ظاہری (مظہر) گشت کنیں کہ ایشی باطن ءَ اوں ماراز ندگی ءِ بنیادی نشان کہ "سرگ" (حرکت) ءَ بدلی (تغیر) جوانی ءَ گوں گندگا کیت۔ نوں گپ چش بوت کہ "فارم" چہ "حیال" ءَ کدی اوں گستا بوت نہ کنت ءَ ہمے رنگ ءَ حیال چہ فارم ءَ۔ ءَ وہدیکہ "حیال" کہ لبز انکار ءِ باطن ءَ انت تہ آوہداں اوں یک نہ یک رنگیں اندری فارمے ءَ گوں ہندوک انت، بلے وہدیکہ درشان بیت یا ساچگ، تہ دری دگہ فارمے ءِ قالب ءَ کنگ بیت، ءَ ہندرءَ حیال ءِ دری صورت یا فارم ءِ دروشم، ہما لبز انکی تہرانی لبز انکی لوٹ ءَ پاسدار یانی پیلہ کنگ انت۔ تہ اے ردءَ تہنا سر سری یا فرضی ھساب ءَ چش گشت کنیں کہ لبز انک ءِ درگت ءَ "حیال" ءِ دو دروشم بیت کہ چہ آہاں یکے حیال ءِ داخلی فارم یا اندری صورت یا آزات داخلی فارم، ءَ دوہمی، دری یا پابندیں صورت یا کہ خارجی منظم فارم۔ انچو کہ ساری ترمئے دیما گوست کہ ہندرءَ حیال، صورت انت یا فارم انت ءَ صورت یا فارم اوں وت ہندرءَ حیال انت۔ ءَ بقول ڈاکٹر وزیر آغا کہ "ماپہ جمبراں اے گشت نہ کنیں کہ آچا گل انت ءَ آپ ءَ پر انت، اے واستا کہ جمبر، ہندرءَ وت آپ انت ہاں بلے آپ ءِ بدل انگیں شکل انت پر چیکہ ہے جمبر اچ وتی جمبری دروشم ءَ ساری آپ ءِ رنگ بوتگ کہ زمین ءِ جہل ءَ بر زی ءِ پدءَ مل اتگ ءَ نوں چہ گرمی ءَ چست بوتگ ءَ جمبر بوتگ"۔ ("پہلا ورق" ص نمبر ۴۶)

ہمے پیم اوں انچو سرا بیت کہ ہندرءَ لبز انک ءِ جندوت کہ زندمان ءِ یک دروشمے ءَ وتی "استی" (Structure) ءِ درگت ءَ "صورت" انت اوں ءَ "حیال" انت ہم ءَ ہمک عہد ءَ زمانگاں آئی ءِ لیکہی بدلی (Ideological Transformation) ءِ ہواری ءَ آئی ءِ تہری بدلی یا تہری ءَ ایندگہ بدلیانی تجربت کہ "صورت" ءَ "حیال" ءِ دروشم ءَ گندگ بوہان انت، دراصل ادب ءِ جند ءِ وتی ہما جوہر ءِ ہمگا سفر انت کہ ہمائی ءِ جنداوں وت فارم ءَ حیال انت۔ ءَ فارم ءَ حیال، لبز انک ءَ درگت ءِ جوہر ءِ دوویم انت ءَ یک ءَ دوہمی ءِ شاہگانی ءَ شہشانی (توضیع ءَ توسیعی) (Explanatorily and Extensively) پیلہ کنگ ءَ سر جم کنگ ءِ دروشم انت ءَ لبز انک، ہمیشانی دائمی بدلی ءَ سفر ءِ سرائی ءِ Phenomenon انت۔

☆☆☆

کمان پہ پشت روٗت

اے آر داد

وہدوتی ردوم ءِ بچی ءِ نوکیں داب ءُ رنگاں گوں سہرا بیت، اے انچائیں گپے ایشی ءَ آ اوں سرپد بیت کہ زند ءِ چ چوشیں لیکہ یے ءِ گوں آئی ءِ سیادی نیست۔ پر چاکہ کسے اوں بہ بیت آئی ءَ اے ردوم ءِ نشانی اچ وتی ذات ءَ چہ رسیت۔ وہدیکہ وتی درلیس ءُ رپچگیانی فیشن ءَ جیڑیت، زکیں کسہاں اشکنت ءُ مرچگیناں وانیت تہ زانت دنیا دگہ رنگے ءَ انت ءُ ہمیشکہ آئی ءَ زکیں رسانک ءُ مرچگیں اشتاپی ءَ گندیت، زکیں دبھ ءُ بلاہانی کسہ، لچہ ءُ گپتار، جنگ ءُ زوال مرچی اشکنگا پہ وش بنت کہ پہ آئی ءَ راجد پترے ءِ بستار ءَ گرنت چریشی نہ ایوک آ گو شتگیں دانائی ءُ ایندگہ رپک ءُ راہاں چہ پوھ بیت بلکیں ہمیشی ءِ کمک ءَ وتی مرچیگ ءُ سازاں کنت۔ بلے زانندگیں سرہا کہ یک نایک رنگے ءَ چست واراں گوں ہمراہ انت آنہ ایوک وتی زکیں جوانتریں میلاں پہریزانت بلکیں آہاں مرچیگ ءَ گوں ہمگرنچ کننت ءُ نوکیں معنایے کشنت۔ ایشی ءِ تہا یک ھسابے ءُ ذاتی نپ و سیتے است، آدمی ذات مچی ءِ تہا بہ اوشتیت وتی سےّ بہر بدنت اوں بلے یک بہرے ءَ بے حیال نہ کنت، ہے نہ سگوکیں بہرلیکہ سازانت کہ کوھنگ ءُ نوکی یے پوشیت یا چپ ءُ نوک کنت نے کہ چیزے سالاں پہ ہر کس ءِ ہچی یے بیت آخر رواج گیپت ءُ مدتے ءُ پدہے درآمدی دودے بیت ءُ چو کلات ءُ مک بیت، اگاں ھیرتی ءُ بجندے تہ دوبینانی تہایک انچیں تہے است کہ ازل ءَ چہ مئے (Collective Unconscious) ءِ تہا چیر انت کہ آئی ءِ کشگ ءُ دور دیگ ءَ مئے وس شت نہ کنت، ہے چیریں راز اسل ءَ یونیورسل تبے، آ، آس، درچک، مرگ، زند ءُ زیبائی ءِ رنگ ءُ درانگاز بیت۔ ایشی ءِ روتگ انچیں چیر زہنے ءَ سر انت کہ اودا نیکراہ ءُ کوھنیں کسہ وڑے نہ وڑے است انت۔ ہے گپ انت کہ اسلیں لگکارانی بازیں چہر ءُ شبین ایندگہ لبزانکی شبیناں گوں سیالی کننت، پر سنل سمبل اوں یک حسابے ءَ گوشتگیں ریچ ءُ دیمروئی کرتگیں چیدگے اے دگہ گپے کہ آئی ءِ ڈیل ءُ درشان ءِ تہا درآمدی ءِ رنگ گون، درجنگ ءَ پدسا بیت کہ ناں اے اوں چو شیر ءِ ھنداں ءَ کسہ ءَ انت۔ ایشی ءَ کہ دیمروئی یا نوکی ءِ نام دیگ بیت اے اصل ءَ کوہن ءِ نوکتریں شکل انت۔ ایشی ءِ تہا نشان ءُ رنگ ءِ نوکی اھنگ نکان ءِ اناں، ہمیشکہ انچو وہد گوزگا پد نوکیں لچہ کہ نام ایش دیئنت زکیں بیانیہ لچہ ءُ لک تریں بہر انت یا مرچگیں آزمانک کہ -Abstract گوشگ بیت ایشی ءِ تہا اوں کسہ است۔ ءُ اے کسہ ءِ سرا گوشتگیں کسہانی تہا شوہازگ انچو گران نہ بیت، ہے گپ انت کہ اے میلاں وتی پدراہی اکس کشتی ءِ تہا چو جنگی ءُ عشقی لچہاں یکشلی یے الم گندگ بیت۔ ایندگہ زبانانی تہا نوکتریں لچہ گیشتر تلازماتی رنگ ءُ درانگاز بوتگ انت۔ سیاہ ءَ چہ اسپیت، سر ءَ چہ سبز ءُ شبینی سفرے ءَ لچہ یکشلی ءِ حساب ءَ آزات انت۔ نہ آئی ءِ تہا

کارست بیت نہ کہ بلکیں آئی ءِ ٹریلرے ءِ رنگ رنگ گپتگ ءُ رہادگ انت۔

مرچی ہے نوکیت (جدیدیت) ءِ جنز ءُ پد نوکیت (مابعد جدیدیت) ءِ نام دیئنت۔ اردو لبزانک یک نہ یک رنگے ءَ گوں مغرب ءِ سیالی کنت ہمیشہ آہانی گور اِدام نوکیں جست پاد کاینت، بلے ہے نوکیں جست ءِ داں نیکراہی تاب ءُ ریسان گوں مہ بندنت پہ آہاں زیبانہ انت۔ ہمیشہ وزیر آغا ءِ پہ ہمیں ساختیات ءِ بزانت شاہگانی ءَ من ایت، زبان ءِ سساسراج ءِ مستریں کرد زانت بلے ہر دیں آئی ءِ دیمار ولاں بارت ءِ ہے جست کئیت کلکار ءِ نہ بوگ چوحدا انت کہ جہان ساز اتگ یے بلے آسمان ءِ جیڑگ ءِ وہد ءَ باید انت آئی ءِ کردے حیال کنگ بہ بیت تہ نوں سساسراج شاہگان بیت، تہ آئی ءِ وتی رود رتگی میل یات کئیت۔ یا مرچی پدنوکیت دگہ جستے پیتگ ءُ پاداتگ کہ "مانوں چہ نوکیت ءِ سیتاری لیکہ ءَ بگپاں چہ سیر بوتگیں"۔ پدنوکیت پہ آہاں یک انچیں آزاتی یے کہ چریشی ءَ آگنوک ءِ سار کننت، آئی ءِ چہ مانگیشگی ءِ چہ کشتنت مردے کننت۔ اے اوں ہما اِڈ (ID) انت برے برے کہ پاد کئیت تہ لیکہ سازی کننت، بلے اے لیکہ سازی (Collective Unconscious) ءِ چہ درنہ کپیت۔

لبزانک درشانی چیزے ہنچو نوک ءِ آزات بوگا پداوں وتی تہی رہنداں چہ آجونہ بیت۔ اے تہی رہند آئی ءِ کلچر آئی ءِ سسٹم انت۔ آئی ءِ سرہنچو دراج انت ہنچو آدمی ذات ءِ راجد پتر، ہے پرشنگ ءُ شتگیں موسم یک حسابے ءَ مغرب ءِ پدنوکیت انت کہ ازم ءِ راد راھیں لیکہاں چہ آزات کننت۔ بلے ایلیٹ ءِ اے گپ ءَ کئے شموشیت کہ "آزاتی اوں پادبندی یے"۔ ءُ اے پادبندی سسٹم ءِ ہمادائمی لوٹ انت کہ چریشی ءِ چہ کس در کپت نہ کننت۔ ہنچو لبزانک، ہنچو حیال، ہنچو کوھن ءُ نوک ءِ جست ودی بنت، یا بینگ انت۔ ایشانی ازل استیں نزیکی گوں تب زانت ءُ (نفسیات) انت۔ ہر دیں اِڈ (ID) پروش وارت ءُ بے سوب بیت تہ مردم گری ءُ چاگردی لیکہاں گوں بندوک بیت۔ اگاں چہ آتہی حساب ءُ اشانی منوک نہ انت، بلے آئی ءِ عمر ءُ ذات انچیں جاہے ءَ سربوتگنت کہ لاچار انت وتی سرمچاری ءَ بہ کشیت، مردم گری ءُ چاگردی ڈبہ ءِ تہا شے بچ کننت چریشی ءَ آئی ءَ کے تاہیر رسیت، اے جنز ہے تہی لیب ءُ کہ انت۔ ماہنچو نوک ءِ تہا ہنچو کوھنیں، ماہنچو کوھن ءِ تہا ہنچو نوکیں، بلے اے ادارکی میل انت۔ پداماہمود ءُ سرکشتیں کہ مئے اسل نجاہ انت۔ ☆☆

آدینک

گند و نندے گوں نامداریں شاعر ءُ آزمانکار
واجہ عباس علی زیمی ءُ

پجار

نام : عباس علی زیمی پت ءِ نام : حسین علی

پیدائش : کراچی تعلیم : بی اے (جی ڈی سی اینڈ اے)

کاروکسب : پیسرا گورنمنٹ ملازمت، رند ءَ دبئی ءَ کاروروزگار

کتاب (چاپ بوتگیں) ا۔ ھیبار (شاعری) ۲۔ الھان (رم لچہ) ۳۔ اوبال (آزمانک) ۴۔ مہر ءِ بز گی (رم لچہ)

پہ چاپ وشنگ ءَ تیار : ا۔ الماس (دنیاءِ مزن نامیں کواس ءَ ژاھکارانی نز آور تگیں مروارد ءَ دریں دانک) ۲۔ راجد پتر ءِ پجار (راجد پتر ءِ باروا ہنچی ہژدری ءِ سروسوج) ۳۔ تہتال (لچہ) ۴۔ واس (آزمانک) ۵۔ مستاگ (آزمانک) ۶۔ دردءِ شبہات (آزمانک) ۷۔ چاگردءِ چنگل (آزمانک) ۸۔ گاہُر (آزات لچہانی دپتر) ۹۔ پنچ (زیمی ءِ دریں دانک ءِ ترکل)

چست وایر : اسپورٹس آرگنائزر، چاگردی کارکن، پی پی پی، این ڈی پی ءُ ایم این ایم ءِ باسک۔ انوں فارغ

جست: آ کجام مارشت ءَ احساس بوتگ انت کہ ترا نبشتہ کنگ ءِ سکین داتگ اِش ؟

پسو: زبان ءِ پہریزگ، پلگارگ، آئی ءِ راجد پتر (تاریخ)، دوودربید گی ءَ زند چاگردءِ مال مڈی ءَ رار کینگ ءِ عملی کارلسان (زبان) انت کہ ایشی ءِ کار مرزکنگ ءَ زبان ءِ رنگ انت۔ فکر و لیکہ ءَ را، شعور ءَ ہمنچو کار گرگ بہ بیت کہ آزبان ءِ تاریخ ءَ را دائم زندگ ءَ محکم بکنت۔ زبان انسان ءِ شعور ءِ وشتریں جادو انت کہ اے کلیں دگہ روح ءِ واہنداں شرتر انت۔ ہے ہما مارشت اتنت کہ من زبان ءِ دامن گپت ءَ قلم کاربست ءُ وتی ماتی زبان "بلوچی" ءَ را وتی مارشت ءِ دلبنداں جاگہ دات۔

جست: ہندات ءَ تئی تب شاعری ءِ ہمگا ہینگ یا تو نثر یا آزمانک ءِ نیمگا دلگوش کنگ ؟

پسو: ہندات ءَ منی فکر و لیکہ شاعری ءِ ہمگا بوتگ ات، پرچا کہ منارا اول سرا انچیں جاوردست کپت انت کہ من شاعری ءِ کشگ ءَ بوتوں۔ وہدے من اے لیک ات کہ منی فکر ءَ کلم ءِ مادنیں راہ پہمگ بیگا انت گڑا آزمانک ءِ پڑ ءَ ایر کپتوں ءَ رم ءِ کاروان ءِ رہگدارے بوتوں۔ غزل منی دوستیگیں تہر انت ءَ من غزل پر بند گایاں۔

جست: تئی گشگ انت کہ غزل تئی دوستیگیں تہر انت، گڑا چے سبب انت کہ "ھیبار" ءَ پد "الھان"، "اوبال" ءَ "مہر ءِ بز گی" پد مال پدا شنگ بوتگ انت بلے تئی غزل ءِ کتاب چاپ نبوتگ ؟

پسو: چہ ھیبار ءَ پد منی الھان، اوبال ءَ مہر ءِ بز گی چاپ ءَ شنگ بوتگ انت۔ چونائی ءَ ہر کس سرپد انت کہ بلوچی زبان ءِ کتابانی چاپ ءَ شنگ کنگا مار اچشیں نجاہ یے نیست کہ آ بلوچی زبان ءِ کتاباں چاپ ءَ شنگ بکنت۔ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ گیش ءَ وت نہ انت، بلوچستان ءِ

حکومت ءِ نیمگا آئیءِ چنکس مالی کمک رسیت ایشیءَ آوت بزان انت ماسر پدنہ انت، بلے گندگا آزیات کتاب چاپ ءِ شنگ نہ کنت۔ منی وتی انگت ہشت نہہ کتاب جرید گ انت کہ آہانی تہا منی غزلانی کتاب ھوار انت بلے زرءِ نبوگ ءِ سبب انت کہ چاپ ءِ شنگ بوگانہ انت۔ وتی چاپ بوتگیں سئے ئیں کتاب من وتی جندءِ زراں چاپ ءِ شنگ کنگ انت ءِ یکے "مہرءِ بزگی" آزات جمالدینی اکیڈمی کراچیءَ چاپ ءِ شنگ کنگ۔ من آزمانک ءِ ایندگہ تہرانی تہا نبشتہ کنگاوں بلے غزل انگت منی ہمراہ انت۔

جست: تو غزل ءَ را انجام رنگ ءَ دیما آرگ ءِ جہد ءَ ئے ءَ چہ حدءَ سوبین بوتگ ئے؟

پسو: ہمک شاعر اول سرا فکر ولیکہ ءِ جاورانی ھور ءَ ھواری ءِ شوہیچ ءَ سرپاد جنان ءَ روت، زندءَ گیدءِ نیام ءَ دوئینانی ہمپادی ءَ پہمگءِ جہدءَ بیت۔ دیمروی، جدلیات ءَ منطق ءِ دست ءَ گیپت ءَ چونگ ءَ پاداں کپیت۔ شبین ءِ حقیقی ءَ را مجازی جوڑ کنگ بزاں استعارہ ءَ اشارہ ءِ دیوان ءَ روت نندیت۔ من ہم ہے وڑا وتارا ھوار کنگ ات ءَ فکرولیکہ ءِ راہ ءَ دورانی درگجگ ءِ جہد ءَ بوتوں۔ سساچی ءِ شکوا سوار برزءَ جھل وتی غزل ءِ شرتری ءَ گہتری ءَ بہانگ ات ءَ نوں من چہ حدءَ سوبین بوتگوں یاناں من گشت نہ کناں۔ اے وانوک وت بزان انت، بلے من آپسرءَ منزل ءِ شوہاز ءَ رھگدارے آں ءَ منا امیت انت کہ جاہے نہ جاہے منزلے ءَ سرباں۔ کس گشت نہ کنت کہ آسر جمی ءَ شاعرے جوڑبیتگ۔ شاعری ءِ منزل سک دور انت کس وتارا مزنیں شاعرے ملیک ایت۔

جست: شاعری ءِ باروا تئی فکرولیکہ چی انت؟

پسو: شاعری وت عکس ات، بلے ایشی ءِ تہا بزی یا کثافت ءِ اندیمی ندارگ المی انت۔ وہدے شعرءِ تہا گریوگ ءِ گپ بہ بیت گڑا گریوگ ءِ فلسفہ پدر بیگ المی بہ بیت چوشہ نامداریں فلسفی ہراقلی طس ءِ نظریہ غم بزاں غم ءِ فکر ءَ لیکہ المی انت۔ ہراقلی ءَ را گریوگ ءِ فلسفی ءِ نام دیگ بیتگ یاگاں شاعری ءِ تہا زندمانی تاگت یا وشیں دیمروی ءِ پدرائی است گڑا برگساں ءِ نظریہ قوت ءِ حیات یا جدلیات پدر بہ بیت یاگاں جدلیات ءَ منطق گندگ کئیت گڑا ازینو ءِ فلسفہ الم ءَ گندگ بئیت۔ شاعری ءِ تہا باطنی بزاں تنی ھل یا جذبہ ءَ مارشتانی گیش جاور ءَ ڈنی ندارگ ءِ ہمدستی ھوار بہ بیت۔ چوشہ ناقدری ءِ گلگ، دل ءَ زردءِ ذک ءَ زیم، درد و غم، درد ءِ اثر، ناامیتی ءِ مارشت، اوست ءَ بے اوستی ءِ راہ ءَ در، مجازی عشق یا حقیقی عشق، سادگی ءَ تچکی، گران ءَ سرپد بوو کیں یا نبوو کیں لبزانی آرگ۔ چریشاں ابید رمزءَ کنایہ ہم گون بہ بنت بزاں دوستریں یا اشارہ ءِ ھوار بہ بیت۔ آفات ارضی ءَ سماوی ءِ مارشت ہم شاعری ءِ ردءَ کئیت۔ مسکینی، بزگی، عاجزی ءَ دزبندی ہم بیت۔ شاعری ءِ شرتریں وشرنگی ہنرمندی، اجبیں ءَ نوکتریں گپانی آرگ بنت بزاں کہ ضائع ءَ بدائع بہ بیت۔ مجازی عشق ءِ تہا بوالہوسی بزاں ہوس مہ بیت بلکہ دلپاکی ءَ پاکیزگی پدر بہ بیت۔ رمز بزاں چیراندری یا کنایہ بہ بیت۔ شاعری ءِ تہا رمزءَ کنایہ آپسرءَ سربوگ ءِ واستا کارمرز بہ بنت۔ رندی ءَ سرمستی ءِ رجحان ہم بہ بیت۔ بازبرءَ شاعری ءِ تہا دومانائی بزاں کہ ذومعنویت ءِ ردءَ بند کاینت۔ وشتبی ءَ نوکیں وڑ ہم شاعری ءِ زلورت

انت۔ بازبرءِ ابہام گوئی بزاں گپ ءِ رالیٹ ءِ آلیٹ دیمگ، انگو آنگو یا ترءِ مانتر ہم کنگ بیت بلے بیت۔ شاعری ءِ تہا جمالیاتی وشرنگی ءِ ہمراہی ءَ جاورانی افادیت بزاں کہ جاورانی نپ ءِ پائدگ ہم چارگ بنت، شعرءِ دلفریبی ءِ ہمراہی ءَ دل پذیری ہم ہمگرنچ بیت۔ مروچیگیں دیمروی شاعرانی گورا بزاں ترقی پسند شاعرانی گورا رومانیت ءِ وڑ کم گندگ کئیت، بلے بازجاگہ ءَ عشق ءِ حادثات گیش گیش گون انت۔ شاعری ءِ تہا باز شاعر مہرو محبت ءِ پلوءَ یل دیمگ ءَ تیار نہ انت ءَ عشق ءِ عاشقی ءِ سرریچ انت۔ امروزءِ غم، کارو محنت ءِ دروودور ءِ سک تچ انت ءِ دلبری ءِ وشرنگی دروشمی ءِ گیش مانپتا تگ انت۔ آگیشترماہ ءِ ماہکانی، استال ءِ کلکشان درچک، پل، چمگ، کور ءِ جو آنی وشرنگی ءِ ہمگا گیش دلگوش گور کنگا انت۔ شاعری ہل ءِ جذبات ءِ مارشت ءِ راستی، مقصد ءِ پاکیزگی ءِ اسالیب ءِ درانگازی ءِ آدینک انت۔ ماہ ءِ ماہکانی، استالانی رم ءِ یکجاہی، شپانی چپاں مور، سمین ءِ نرم ءِ نازرکی، ستک ءِ امیت ءِ شکوءِ شنگ، وشرنگی، مہر ءِ بالاد، وشرنگی ءِ توسیپ۔ اے درست شاعری ءِ رشتگیں گترانگ ءَ بر انت۔ ھواری ءِ دوری دوئیں شاعری ءِ راسک جن انت ءِ چہ واب ءَ جاہ سرین انت۔

جست: شاعری ءِ تہا جمالیات چی ایت ؟

پسو: شاعری ءِ تہا وشرنگی، گوناپ ءِ وش دروشمی، گترانگیں سرچستی، سرجمیں ورنائی، دل ءِ وتی ہمگا چمگ، سنگارگی، کرتاس رنگ ءِ گلاب رنگی، پرپکی، تب ءَ تاھیر دیوکیں رژن ءِ آئی ءِ جلوہ ناکی ءِ رازاہر ءِ پدرکنگ شاعری ءِ شرتریں توسیپ انت ءَ ہے توسیپ جمالیاتی قالب ءِ بہر انت۔

جست: شاعری ءِ تہا آفاقیت ءِ بارواتئ لیکہ چی انت ؟

پسو: شاعری چونائی ءَ یک زمانگے ءِ ہندیگ مہ بیت۔ شاعری کوھنیں زمانگ ءَ بگرداں نوکیں زمانگ ءِ فکرولیکہ ءِ جاور ءَ چاگرداں ھواری ءَ زوران بروت۔ شاعری فکر ءِ لیکہ (نظریہ)، پٹ ءِ پول ءِ دمکاں گوں راھگداری ءِ جہد ءَ کوشتاں نوک ءَ نوکتریں تک ءَ پہناتانی شوہاز ءِ عقل ءِ پہم ءِ دشت ءِ ملگزاراں گام جنان، فکر ءِ سساساچی ءِ نوکیں زمین ءِ آسمان درگجان ءَ بروت۔ کالی داس گیتا گشیت کہ "آفاقیات دیمروی کنوکیں ذہن، نوکیں فکر ءِ لیکھانی ھرانگ (گنج) ءِ دروشم پیش داریت ءَ گیدی درگت ءِ ردءَ یک دیم پہ دیمی (مقابل) وانگ ءِ مطالعہ ءِ لوٹ ءَ کنت ءِ راستی ءِ حقیقت ءِ ہمچو ہم توسیپ انت آہاں پیلہ بکنت"۔ آفاقیات (عالمی) ءِ تہا شاعر، فلسفی شاعر ہم گشگ بیت۔ مہر ءِ زانت Love of knowledge، مہر ءِ سرپدی Love of wisdom، راستی ءِ شوہاز Search for truth ءِ اگاں زانت گڑا بزاں آآفاقیات ءِ ہمک پہناتاں زانت۔ درستیں تک ءِ پہناتانی زانوگر آفاقیات ءِ تل و ملاں سربوگا دیر ہم نہ کنت۔ واھشتانی بارواد زہندی، زندمانی ءِ تہا آسودگی تاھیر ءِ آرام ءِ ردءَ بیت۔ نوکیں زمانگ (جدیدیت) بروت، نوکتریں زمانگ (مابعد جدیدیت) ءِ سربہ بیت پرچا کہ زمانگ سک

بدل بوگا انت۔ بنی آدم گام گام ءَ بدلی سدلی (تغیر) ءِ زدءَ انت ءُ تغیر نوکیں گرءُ چیل (مسائل)، نوکیں بجّپ، نوکیں فکر ءُ لیکہ ءُ نوکیں حیال ءُ سوچ دیما آرگا انت۔ نوں آفاقیاتی فکر بیست ءُ یکمی کرن ءِ چماں گوں چارگی انت۔ آفاقی شاعری شوہاز ءِ درگت ءَ نوکیں حیال ءُ فکر دیما کاریت۔ شریں حیال، سوب ءُ بے سوبی، غضب یا سانحہ (حادثات) ءِ تب ءَ گوں پہمگ بہ بیت۔ بنی آدمی زندمانی ءِ ڈنی یا تہی گڑءُ منجی پچّا سگاں گوں، آرام دل، شعور یا پہم ءِ دست ءَ دیگ بہ بیت۔

جست: شاعری ءِ تہا مقصدیت ءِ توداں چہ حدءَ منوک ءَ ؟

پسّو: شاعری بہ بیت یا آزمانکاری، اے چہ مقصدیت ءَ ہالیگ مہ بنت۔ وانوک وتی تہا وانگ ءَ رند حقیقی انسان ءَ شری آں شوہاز کت بکنت یا وتارا شاعر یا آزمانک ءِ کردار ءِ وڑا بہ لیک ایت یا اے جہد ءَ بہ بیت کہ انسان ءِ کردار چُشّیں حقیقت یے داریت۔ آزمانکی کردارے بہ بیت یا شاعری ءِ شعرے یا آبزانت کہ زندمانی جاوراں درانت یا کہ ھوار ءَ چاگرد ءِ کجام طبقہ ءَ گوں سیادی کنت۔ وانوک شعر یا آزمانک ءِ بنی حیال ءُ لیکہ ءِ کرءَ گوراں سر بوگ ءِ جہد ءَ بہ بیت گڑا مقصد دیما کئیت، بلے اگاں وانوک ایوکا چوش روانی وانیت ءَ ھلاسی ءَ پد ذہن ءَ کارمہ بندیت ءُ شعر ءِ جند یا آزمانک ءِ جند آئی ءَ را پہ فکر ءُ سوچ ءَ سازی مہ کنت گڑا شعر یا آزمانک ءِ بنیادی تخیل کار ءَ نئیت۔ ہمک وڑیں نبشتانک مقصدیت ءِ دامن ءَ وتارا دور داشت نہ کنت۔ مقصدیت ءِ ستک ءُ عقیدہ چوش بہ بیت کہ روح ءُ فکر ءَ را تازگی بر سیت۔ ذہنی ءُ فکری کیفیات ءِ عکس ھوار بہ بیت۔ کجام ہم وڑیں شعر چہ مقصدیت ءَ ہالیگ نہ انت۔ چوناں کہ آشاعر ءِ روح ءَ را آرام ءُ تاثیر ودنت بلے وانوک ءَ را ہم شاعر ءِ کاروان ءِ راھگدارے جوڑ بہ کنت۔ من مقصدیت ءَ اے ردءَ ہنداں قدامت پسندی ءُ توسیپ ءَ نہ کناں بلکیں ہستیں جاورانی یک یک گپے ءَ را تچکی ءَ دیما آرگ الّمی انت یا شاعر ءُ تخلیق ءَ را پہمگ زلوری انت۔ ادب یا شاعری ایوکا تب ءِ تروگرد مہ بیت یا وتی پسند یا ناپسند ءِ جذبہ مہ بیت، بلکہ وانوک ہم وتارا جاورانی تل و ملاں برت بہ کنت ءُ یک ھاسیں مقصدے بداریت۔ لبزانی گیشی، قدرت ءِ اظہار، جذبات ءُ مارشتاناں ہمراہی ءَ برگ ادب انت، شاعری انت یا آزمانکاری انت۔

جست: شاعری ءِ تہا وعظ ءُ تبلیغ ءِ گنجائش است ؟

پسّو: شاعری وعظ ءُ تبلیغ یے نہ انت۔ شاعری فکر ءُ لیکہ ءِ بت انت کہ آئی ءَ را گوں لبزاں سمبھنگ ءُ سہت ءُ اولساں ڈولدار کنگ انت۔ شاعری سسا سا چی ءِ ہمابان انت کہ آئی ءَ را سنگارگ، رنگ ءُ روغن کنگ ءُ گوں رنگ رنگیں بتی آں روشن کنگ انت۔ شاعری روح ءُ زندمانی ءِ ہماوردن انت کہ شاعر ءِ دل ءُ لاپ ءَ سرد کنت ءُ آرام دنت۔ شاعری شاعر ءَ زندمانی ءَ را تاثیر ءُ آرام دنت ءُ آئی ءِ عمر ءَ گیش کنت۔ شاعری پہ دگہ کس ءَ نہ انت ہمیشہ آوعظ ءُ تبلیغ ءِ ردءَ نئیت۔

جست: نثری نظم، رم لچہ ءُ ردانکی لچہ ءِ فرق چی انت ؟

پسو: نثری نظم رم لچہ ءِ گشنت ءُ روانی لچہ ہم رم لچہ ءِ دومی نام انت۔ چو تائی ءَ نظم ءُ نثر بزاں رم ءُ لچہ ءِ تہا فرق وَاست ءَ دوئینانی کار جدا جدا انت، آ اے وڑا کہ لچہ یک کمال واقعیت ءَ راسک وشرنگ ءُ ڈولدار کنت بلے رم ءِ تہا چہ واقعیت ءَ را واقعیت ءِ حد ءُ در آئیگ ءِ پہلو موجود انت رم دافعیت ءُ واقعیت ءِ حد ءُ بارت سر کنت ءُ وتی سحر ءُ جادو ءَ را بر جائی ءَ گوں وشرنگ کنت۔ بلے ہے دوئینانی ہواری بزاں رم ءُ لچہ وہدیکہ ھور بنت گڑا لچہ ءِ وشرنگی ءُ ڈولداری ءُ رم ءِ واقعیت ءُ واقعیت ءِ حد ءُ برگ ہے سحر ءُ جادو ءَ را دوسری ہمسراں سر کنت، تامدار کنت، بلے اگاں دوئیں جدا جدا بوت انت گڑا ہر دوکانی کار جدا جدا بنت۔

جست: آزمانک ءُ آئی ءِ تکنیک ءِ بارو اچیزے بگش؟

پسو: آزمانک چہ کوہنیں کسہ آں جدا انت ءُ وتی رنگ ءَ چہ کوہنیں کسہ آں دور انت ءُ ہے سبب انت کہ ایش چہ بنیاتی رنگ ءَ پدپدر بیتگ۔ ایشی ءِ تہا حقیقت پسندی ءُ Idealism بزاں کہ مثالیت (عینیت) دوئیں ہواری ءَ گام جن انت ءُ ہے آزمانک ءِ دیمروی (ارتقائی) ءِ بنیات انت، حیال ءُ لیکہ ءِ ازمکاری ءِ نظر ءُ فکر ءِ گامگیجی ءُ وش دروشمی (جمالیات) ءِ فلسفہ ءِ ہمراہ داری انت۔ وش دروشمی ءِ وڑ ءُ رہبند آزمانک ءِ سماساچی ءِ شرتریں پہنات انت۔ تب ءِ ھیل ءِ دست جنگ انت۔ ایشی ءِ تہا اجبیں کسہ ءَ جاور کارمرز بیت۔ آزمانک ءِ تہا چاگرد ءُ سماج ءِ تنگ نظری کم بیت۔ زندمان ءِ ترند ءُ تکانسریں چکاس ءُ سرپدی شری ءَ پدربہ بنت۔ جنسی ءُ نفسیاتی گڑمنجی مہ بیت بلکہ چشمک رہبند تچکی ءَ پدربہ بنت۔ چاگرد ءِ جاورانی وڑ ءُ نوکیں جنسی تب ءُ ھیل بنی آدمی فطری تب ءُ ہواریں (اجتماعی) فکر ءَ گوں زند ءِ تک ءُ پہنات چارگ بہ بنت۔ وھیان ءُ واہش دست مہ دست بہ بنت۔ آزمانک ءِ تہا جاورانی کلیں مارشت گون بہ بنت۔ چاگرد ءِ تہا نوکیں جاورانی پوتینک پگ بہ بنت۔ آزمانک ءِ تہا Commit-ment الّمی انت، نبشتہ کنگا ساری زند گوازینگ ءِ وڑ ءُ رہبند، زند چاگرد، دود و ربیدگ ءُ سیاسی راہ ءُ درانی سرا چمشانک الّمی انت۔ ھاسیں جذبہ، فکر ءُ لیکہ ءِ راستی، چہ عقل ءُ ہوش ءُ زیات ھجہ آرگ ءُ زانت گیش دیما آرگ بہ بیت ءُ آزمانک وتی ہمگا زیات دلگوش گور یکتائنیت ءُ راستی ءُ ھکی ایں راہ ءُ درانی شوہاز ءَ بہ بیت۔ سماساچی ءِ تہا راستی ءُ حق ءِ گپ گشگ ءُ وڑ الّمی ءَ بہ بیت۔ چو تائی ءَ حق گشگ ھرام ءُ ترپش، بے رحم ءُ آزگ (برہنہ) انت، بلے آزمانک ہما وہد ءَ آزمانکے جوڑ بیت کہ آئی ءِ تہا حیال ءُ فکر ءِ ہواری ءَ گوں قلم ءِ زرنگی پیشدارگ بہ بیت۔ سماساچی ءِ کارگیری تاثر ءُ راستی ءِ ہما کار انت کہ آ آئیڈیلز ءُ وتی ہمراہی ءُ بارت۔ سماساچی ءِ کارگیری ءُ پد Treatment ءُ ہنر ءِ نازرکی ہم ہوار بہ بیت۔ آزمانک ءِ تہا فلسفیانہ راستی ہم چارگی انت۔ اے ھبر ءِ سرا حیال گور کنگی انت کہ آزمانک ءِ تہا علامتاں (اشارہ آں) فیشن ءِ تاں بلکہ پہ زلورت ءَ کارمرز کنگ بنت۔ دنیا ءِ ہچ ملک ءِ زند چاگرد (معاشرہ) چوش تیوگا آزات نہ انت ءُ راجد پتر اے ھبر ءِ گواہی ءَ دینت کہ تاں انوں ہم یک

ہم زند چاگردے آزات ءُ وتسر نہ بوتگ۔ آزمانک ہمک آزمانک کارءِ دل ءُ دماغ ءِ چمشانکی مشاہدہ انت۔ آزمانک ءِ تہا زبان ءِ کار مرزی گوں دل آزاتی ءَ بہ بیت۔ آزمانک ءِ زانت ءُ ہزانت ءِ تہا لسانی ہمراہی ءِ اثر پدر بہ بیت۔ آزمانک ءِ تہا جہ بوو کیں لبز کارمرز بہ بنت کہ آشبین (تشبیہ) ءُ وڑا بہ بنت۔ ہنچ ءِ تہا نوکیں چکاس ءُ سرپدی، تجربت یا نوکیں وڑ ءُ ربند (تکنیک) بہ بیت۔ چونائی ءَ جنین یے ءِ مثال ءُ بزورات۔ اسپیت، سیاہ، دراج، پٹک، لاگر یا پزور، بلے بنیاتی جنس جنین انت۔ ہمے وڑا آزمانک، آزمانکے آئی ءِ تہا توری کجام ہم رنگ آرگ بہ بیت، انچش کہ پیسر اگشتگ کہ آئی ءِ ہمک پہنات چارگی انت۔ کسان کسانیں یا کموکیں گپ ءُ رازورگ بزاں کہ جزیات نگاری آزمانک ءِ شرتریں تکنیک انت۔ آزمانک ءِ تہا حیال ءُ لیکہ ءِ درانگاز کنگ ءُ ترس ءُ بشم ہوار مہ بیت۔ تچکی ءُ وتی حیال ءُ را قلم ءِ دست ءُ دیگ بہ بیت۔ آزمانک، وانوک ءِ تہی جذبہ ءُ جوزگ ءِ درشانی ءِ نام انت بزاں کہ ارسانی شلگ، پچکندگ یا زہر گرگ، اے درست وانوک ءِ پلو ءُ ہدگ بہ بنت ءُ آ آزمانکار ءِ بنیاتی سساساچی ءِ راسرپد بوت بہ کنت۔ ادب ءِ تہا ادیب ءُ قاری دوئیں یکدگر ءِ ہمراہ ءُ ہمدست بہ بنت۔ وانوک ءُ را Sleeping Partner ءُ ادیب ءُ را Active Partner گشگ بیت۔ آزمانک یک ہاسیں ھُل ءِ Commitment ءُ گوں قلم ءِ میار بیت۔ ایشی ءِ تہا مارشت زیات ہوار بیت۔ ایشی ءِ تہا زندگی پچے نہ انت بس او ءُ اودءِ کسہ انت۔ آزمانک ہماوہدءَ آزمانکے بیت کہ آئی ءِ تہا حیال ءُ لیکہ ءِ کمیں تریاک ہوار بہ بیت۔ آزمانکار زند چاگرد ءِ چپ ءُ چاگرد ءَ تریت۔ قرناں پیش حاکماں انسان ءُ را گوں جانور ءُ رستراں جنگ پرمائینگ ات، بلے ادب یا Climax انسان ءَ گوں انسان ءَ میٹرینگ ءُ وش بیت، پلاٹ آزمانک ءِ اولی نچین انت۔ آزمانک وہدے عروج بزاں ٹل ءُ سر بیت ءُ Climent ہنچو پراثر بہ بیت کہ آدل ءُ دماغ ءَ تازگی ءُ دلجمی بہ دنت ءُ وانوک تجسس (Suspence) ءِ جلانکی ءُ وہد ءُ وہد ءَ بروت ءُ در بئیت۔ موضوعءَ معروضی جاوراں طواف کنان ءَ بروت۔ آزمانک ءِ تہا بیگاہ ءِ ساہگ، کوہ ءُ تلار، مچکندگ، کور، شہجو، تاکرپچی مُد، ھشکیں تاک، ملوریں گوات، مولم، ریل ءِ ڈبہ ءُ سہب ءِ سمین گپ جن انت۔ اگاں گپ نہ جنت گڑا بزاں انسان گپ نہ جنت بلے اگاں گپ جنت آنکر ءُ لیکہ ءِ تل وملاں چیر ترّیت ءُ گپ جنت۔ آزمانک ءِ تہا کردار ءُ جاگہ ءُ چاگرد ہمدست بنت ءُ منزل جن انت۔ بازوہدءَ کردار بدل بنت بلے جاگہ ءُ چاگرد بدل نہ بنت ءُ بازوہدءَ جاگہ ءُ چاگرد بدل بنت بلے کردار کپان ءُ پادایان روان بیت۔ چشیں ہم وہد کئیت کہ کرداراناں حقی ایں شکل ءُ بوم ءُ پشدارگ بیت۔ بازانچیں ہم آزمانک بنت کہ آنفسیاتی وڑ ءُ پیم ءِ بنت ءُ باز جاگہ ءُ انسان ءِ باز ھاسیں ورگت ءَ آئی ءِ دماغانی گرنچاں پچ کنان بنت۔ بازیں آزمانک جنسی نفسیاتی ءَ زند چاگرد ءِ ہنگپانی سرانبشتہ بنت۔ آزمانک ءِ تہا نازرکی، پاکیزگی، وڑ ءُ پیم ءِ ردءُ ہند، وزن ءُ کیل ءُ زرم گامی گیشتر پدر بہ بنت کہ وانوک آئی ءُ را چہ وتی دست ءُ یل مہ دنت۔ آزمانک کار ءِ بایدانت کہ آ آزمانک ءِ یک بہرے ءِ ہمراہی ءَ آئی ءِ جزویات ءِ سر اچمشانک دیان بہ

کننت۔ آزمانک کارءَ بایدانت کہ آزمانک ءَ انچیں راہاں گام جنان ءَ ہبارت کہ چہ دماغ ءَ کمیں ہم کش مہ کننت ءَ آزمانک ءَ تچک ءَ سر پد کنان ءَ آئی ءِ تہالبزانی لذت ہوار کنان بہ کننت، آزمانک ءَ گڑو منج مہ کننت، فلسفہ ءَ منطق ءَ کم ءَ چہ کم کار مرزبہ کننت۔ بازبرءَ چوش ہم بیت کہ آزمانک ءِ تہا تژن ءِ روانیءَ مزاج ءَ تب ءِ شرکنی ہوار بیت۔ اے وانوک ءِ سرانت کہ آئی ءِ تہا عقل ءَ پہم ءِ گنج است یا نیست۔ چوش مہ بیت :-

آمدِ صبح کا اندھوں میں تو ہے جوش و خروش
آنکھ والوں کو وہی رات نظر آتی ہے

آزمانک ءِ تہا بازبرءَ سیاست، تژن ءَ شگان ءِ گونڈل ہم سرپ انت۔ آزمانک ہمازیات شرتر بیت کہ اگاں وانوک چہ ساری وتی دل ءَ کجام ہم آسرے بداریت بلے آسر دگہ وڑ بیت ءَ آئی ءِ فکرءِ ھلاپ ءَ آئی ءِ گمان ءَ بہ لرزین ایت ءَ اجبہ بہ بیت ءَ ہے اجبی آزمانک ءِ المی ایں بہر انت، آزمانک ءِ ھاسیں گپ بے جائیں بتے ءَ جان ءَ ساہ مان کنگ انت۔ آزمانکار اگاں جزویات بزاں کسان ءَ ارتیں گپانی سراچم اریہ کننت گڑا آکردارانی گپ ءَ ھبرءِ یا جاورانی پدرائی ءَ کسانیں گپاں ہم یل نہ دنت۔ ایشی ءِ تہا ھاسیں گپ ہے بیت کہ ایوکی ءِ منگی (وحدت تاثر) دیما روت۔

جست: آزمانک ءِ تہرانی بزاں بیانیہ، علامتی ءَ تجریدی آزمانکانی بار واتووتی ھیالاں درشان بکن۔

پسو: بیانیہ آزمانک کو ھنیں کسہ، داستان یا چہ ناول ءَ رندترا آزمانک یا آزمانک ءِ عٹ ءَ اہنگ ءَ سر بیتگ۔ ایشی ءِ تہا فکرءَ لیکہ ءِ گپاناں وتسرءَ باز شرءَ برز ءَ بلند پیشدارگ (مبالغہ آمیزی) ءِ سرازور دیگ بیت۔ نوتگیں گپ ءَ راحقی ءَ راستی ءَ ثابت کنگ بزاں کہ معجزات ءِ مبالغہ آمیزی پدر بیت۔ ہے فکر ءَ لیکہ آہستہ آہستہ واقع ءَ جزویات ءِ شوہاز ءَ سر گردان بیت۔ ورڈزور تھ گشیت کہ :

Heaven lies about us in our infancy gates of the prison house begin to close up on the growing boy.

ایشی ءِ تہا بنیاتی جذبہ (اساسی جذبات)Elemental Passions کدی کدی پدر بنت۔ کدی کدی تہنائی ءَ چہ حد ءَ گیش مبالغہ دیما کاینت بزاں کہ تخلیت ءَ غلو ءِ رنگ گندگ کئیت۔ بازبر ایشی ءِ تہا کجام نہ کجام جاگہ ءَ وہد ءَ باطنی، اشارہی ءَ پراہ ءَ شابنگیں گپانی سرازور کئیت۔ بیانیہ آزمانک ءِ تہا کردارنگاری آئی ءِ گیشتریں بہر ءَ پہنات انت۔ ایشی ءِ تہا پلاٹ ءِ زلورت ءِ سرا بازوردیگ بیت ءَ آئی ءِ وڑ ءَ رہبند ہمراہداری، ہم کیلو ءَ رنگدار بہ بیت۔ ایشی ءِ تہا زلورت ءِ وہد ءَ اثرکنو کیں لبزانی آرگ

زلوری انت۔ کردار نگاری ءِ تہاباز تکاں دیماکار انت ءُ اے سورت ءَ کندینگ ءِ گیشیں لبز آرگ بیت، بلے اے الّمی ءَ چارگی انت کہ آئی ءِ روانی پروش مہ وارت ءُ وانوک آزمانک ءِ وانگ ءَ تکانسریا بزاں بور مہ بیت بلکنہ دوار ءُ پدادوار بوانیت یے۔ علامتی، چونائی ءَ علامتی ءِ مانا انت اشارہ، ڈس یا آثار۔ چوشیں آزمانک ءِ تہا رمز ءُ کنایہ بزاں کہ اشارہ وت آزمانک ءَ علامتی رنگ ءَ کاریت ءُ سر کننت۔ اے آزمانک چہ بیانیہ ءَ رندوجود ءَ اتکگ، البت علامتی رنگ ءِ تہا آزمانک ءَ را مبہم بزاں گڑ منج یا تابدار کنگ مہ بیت۔ علامت ءِ تہا شبین یادگہ بہرے ءِ ہمگا اشارہ انچش شر ءُ ڈولدار بہ بنت کہ بیان کنگ ءِ وہد ءُ وانوک ءَ را فکر ءُ سوچ ءِ ہمگاہبارت۔ تجریدی روحانی وژن انت۔ اے Praun New انت۔ Counter Relief انت۔ تجریدی اظہاریت Ab-stract Expressionism نوزدہمی قرن ءِ چلمی دہائی ءَ اتکگ۔ ایشی ءَ Elementalism ہم گشنت۔ تجریدی آزمانک ءِ تہا گڑ منجیں حیال ءَ را سادہ ایں یا تچکیں حیال ءُ لیکہ ءِ زلورت انت۔ تجریدی آزمانک ءِ تہا آفاقی ہنگپانی واستا کو ھنیں ہم ءَ کاریگری ءِ ہند ءُ بوج ہوار بنت۔ مُروچی ہم تجرید ءِ واستا بت یا معشوق پرستی (اصنام پرستی) ءُ مجتی علامات ءِ زلورت انت۔ روحانی ہواری ءِ شوہاز آفاقی علامت ءِ لوٹ انت۔ تجریدی چونائی ءُ تہنائی ءُ آزگ (جاندرہ) ءِ مانا داریت، ایشی ءِ تہا حیال ءِ اندازہ، مشکل ءُ گڑ ءُ منجیں فکر ءُ لیکہ پدر بنت ءُ گیش ءَ را الیوک یا ھاسیں مانا دیگ بیت۔

جست: انوں کہ تو چارے تہ تئی حیال ءَ بلوچی آزمانک ءِ عاقبت چوں بیت؟

پسو: بلوچی ءِ تہا آزمانک گوں گشادیں پاداں رھگداری کنگا انت۔ منی جند پرے باہت ءَ چ دلپروش نہ انت ءُ من وتی زبان ءِ بارووا ہچ ایرادنہ گراں، ہمک زبان ءَ اول سر اگام گچے کہ زرتگ آئی ءِ رواج ست پینگ بلے آہستہ آہستہ گشادی ءُ تیزی یے آور تگ۔ لہتیں قلمکار ءُ واجہ من نزاناں پر چا دل ءُ کپتگ انت کہ ما انگت چشیں مانگت آراں۔ منی نز ءَ نوکیں قلمکار ءُ نوک باھندیں ورنا آں شاباش انت کہ بلوچی لبزنک ءِ پڑا اریکپتگ انت ءُ تہر تہریں آزمانک نبشتہ کنگا انت۔ کس چہ کس ءَ شر نہ انت ءُ کس چہ کس ءَ ھراب ہم نہ انت۔ یک وہدے ات کہ آزمانک ءِ ہمگا دلگوش کم ات بلے نوں آزمانک گوں وتی شریں تہراں دیمروی کنگا انت۔ شریں آزمانکار دیما آیگا انت۔ جدت ءَ گوں ہوار انت۔ چہ جدیدیت ءُ مابعد جدیدیت ءِ ہمگا دیم ایش کتگ۔ اگاں ہے وڑا آزمانکار نوکتریں فکر ءُ حیالانی ءُ مھکمیں لیکہ ءِ ہمراہی ءَ گام بہ جنت ءُ کوھنیں روایات ءَ دود ءُ اڑ ءُ مشکلاں یگوربوان، نوکیں وڑ ءُ پیاں دیما آرگ ءِ جہداں یل مہ دنت گڑا منی حیال ءَ آزمانک ءِ عاقبت یا آسر شر نا بلکنہ شرتر بیت ءُ دگہ لبزنک ءَ ادب ءُ پشت ءَ یل دنت۔

جست: بلوچی لبزانک ءِ تہا نوکیں رجحان، ترقی پسند تحریک ءُ جدیدیت ءُ مابعد جدیدیت ءِ باروا تو چے گشئے؟

پسو: ادب سئے بہر ءَ انت۔ شعری ادب، شرگداری ادب ءُ آزمانکی ادب۔ گوں دوست ءَ مہر، گوں دشمن ءَ بدبرگ (نفرت)

ریاکاری ءِ ھلاپ، سدک دلی، راستی ءِ توسیپ، ندارگاں گوں دل نزیکی، گوں دنیاءِ زلم ءِ جبر ءِ گلگ، یک وش ءِ تاھیر گپتگیں زندءِ واھش، اے درائیں جاور ءِ واھشانی پسند ءِ ناپسند ءِ درشانی ھمک وھد ءِ شاعری ءِ تما ھوار انت۔ ھومر، دانتے، شیکسپئر ءِ گوئٹے درستاں وتی جاور ءِ کردارانی تماوتی ستک، نظریہ، مارشت، پسند ءِ ناپسند ءِ دگہ بازیں رجحانانی درشانی کتگ۔ اظھار لبزانی سحر و جادو ءِ فکر ولیکہ ءِ درو شم بیت۔ ھمیشہ شاعری یا لبزانک ءِ فکر زندمانی ءِ بازیں تھراں گوں، لوٹ ءِ آئی ءِ دک ءِ مہ دکاں آگاہ بوھان ءِ روت۔ ھمک وڑیں شاعری فکر ءِ حیال ءِ رجحانانی عکس انت۔ شرگداری ادب چونائی ءِ فکر ءِ لیکہی (نظریاتی) ادب گشگ بیت۔ ایشی ءِ تما حسد ءِ بیگ سک کم انت۔ شرگداری تاثری بہ بیت یا سائنسی یا غور و فکر (تجزیاتی) وتی اصول ءِ آئین، رجحانات ءِ گھتری، پسند ءِ ناپسند ءِ درشانی ءِ ناںلاج انت، اگاں چوش مہ بیت گڑا شرگداری ءِ ہچپ رَد بیت۔ آزمانکی ادب (Fiction) یک انچیں تھرے کہ ایشی ءِ تما نظریات ءِ کار مرزی باز کم ءِ باز گیش ھم بیت۔ اے تھر ءِ تما اگاں نظریات یا ستک ءِ درشانی تچکی ءِ بوت یا کردار یا نبشتہ کنوک ءِ زوت چہ دپ ءِ درکت گڑا اولی درو شم زیاں بیت ءِ نظریات یا ستک بدورگی (نفرت) ءِ جلانکی ءِ روت ءِ گار بیت۔ ھمنچو گیش نظریات ھے تھر ءِ بیت دگہ تھراں نہ بیت ءِ اے تھر ادب ءِ زیات نزیکی ءِ گوں زندگ انت۔ اے باز یا کسانیں کیلو ءِ انسانی جذبہ، فکر ءِ لیکہ، نظریات، قول ءِ قرار، واھشات، مہر ءِ بدبرگ، دود و ربیدگ ءِ راد و رانگاز کنت ءِ زندچاگرد ءِ سک نزیک ءِ بیت۔ ھمیش انت نوکیں رجحانات کہ ادب ءِ گون انت ءِ منزل جتان انت۔ ترقی پسند بزاں دیمروی دوستی ءِ مزھب ءِ تما تعصب چہ درستاں مستریں کفر ایت۔ بیستمی قرن ترقی پسند تحریک بزاں دیمروی جنز ءِ قرن ات۔ ھمیشہ نوں بیست و یکمی قرن دیمروی جنز ءِ دیمابر گازیات تاگت داریت۔ وھدے ما دیمروی جنز ءِ گپ ءِ جنیں گڑا مارا اے ھم چارگی انت کہ زندچاگرد بزاں معاشرہ یا سماج ءِ ھم دیمروی کتگ یا ناں۔ جدیدیت ءِ جنز وَ چہ باز ساری ءِ موجود انت۔ جدیدیت ءِ تما چہ زندچاگرد ءِ یک گور بیگ ءِ فرد ءِ ھستی ءِ را شوھاز کنگ بوتگ۔ اے جنز دائم دیمروی دوستیں چاگرد ءِ گپ ءِ کنت۔ بیستمی قرن نوکیں فکر ءِ حیال ءِ قرن ات، بلے نوں بیست و یکمی قرن دیمروی ءِ راہ ءِ بیت بزاں پہ دیمروی ءِ ھمک قرن، دومی قرن ءِ پراہ ءِ شاھگان کنت۔ دنیا ءِ ھمک زندچاگرد بدل بنت ءِ نوکیں طبقات دیما کاینت۔ اے جنز ءِ تما روشن حیالی، سرپدیں ذھن ءِ دماغانی دیما آئیگ ءِ انسان دوستی ءِ گام گیشی زیات بیت۔ دیمروی دوستی جنز تاں ھما وھد ءِ گیش بوھان بیت کہ سرزمین ءِ انسان، انسان ءِ دست ءِ زبھر بیت۔ اے دیمروی جنز ادب ءِ تاریخ ءِ چہ درستاں مستریں جنز انت۔ اے جنز 1936 ءِ چہ علی گڑھ انڈیا ءِ بندات بوتگ ءِ دنیا ءِ دگہ دگہ ادبانی تمابازیں کجام کجام جاگہ ءِ سر بیتگ ات۔ یک دیوانے ءِ کہ آ "جام سخن" ءِ نام ءِ ماں کراچی ءِ اِر کتگ بیتگ ات کہ آئی ءِ ہچپ "بیستمی قرن حداءِ میار" ءِ نام ءِ ات چہ بلوچستان ءِ واجہ ڈاکٹر شاہ محمد مری ءِ را لوٹائینگ ات یے۔ آئی ءِ گشت کہ "بلوچی ادب دیمروی دوستیں ادب یے"۔ شاہ محمد مری ءِ گشت کہ"

وہدے ماں بلوچی ءِ شاعری ہندات بوتگ ات گڑا آ اوت ترقی پسند شاعری یے ات"۔ آئی ءَ گشت کہ "کوھنیں گپ یے کہ بلوچ سردار ءُ شاعر میر چاکر ءَ گشتگ ات کہ اگاں سرداراں گوں عوام ءَ جنگ دیگ بوت گڑا آ ترقی پسندی ءِ زبہر بیت"۔ افغانستان ءِ انقلاب ءَ پد اولی برا "کلاس سوسائٹی" ءِ گپ ہناوت ءُ زند چاگرد ءَ راچم ءُ وت دیست ءُ اولی برا بلوچستان ءِ ادیباں اے مارات کہ مئے "اصل مردم" کئے انت۔ دگہ ایش کہ جدیدیت نوں کوھن تراتگ۔ نوکیں بزاں جدیدیت ءِ درستیں کوھنیں Meta Narratives نوں گوستگیں زمانگ ءِ بہر بیتگ انت۔ ادب نوں نوکتریں (مابعد جدیدیت) ءِ دست ءَ کپتگ بلکنہ چوش کہ ادب ءَ راں نوں Era of Man ءِ بزاں کہ انسانی تاریخ ءِ سمبراں ءَ ہندیگاں آزات کنگ بیتگ ءُ عالمی چمشانکی World View ءِ ہمراہی ءَ ادب ءِ تخلیق ءَ راہوار کنگ بیتگ۔ ادب ءِ تہا انسان پرستی ءِ دور ہلاس بیتگ۔ مابعد جدیدیت، فنونِ انسان پرستی ءِ بیانیہ پابند نہ انت۔ مغرب ءَ جدیدیت ہلاس انت ءُ نوکیں عہد ءُ وہدے بنگیج بیتگ کہ ایشی ءَ را مابعد جدیدیت ءِ نام دیگ بوتگ۔ ایشی ءِ تہا مابعد انسان یا مابعد البشر ءِ عکس گندگا کئیت ءُ کلیں علوم ءِ گشگ ءَ منزل مابعد البشریت ءِ نیمگا گام جنان انت۔ نوں جدیدیت ءِ جاگہ ءَ مابعد جدیدیت ءِ نام گرگ بوگا انت۔ ادا جدیدیت ءِ باروا بازیں گپ جنگ بوگا انت بلے مابعد جدیدیت ءِ باروا فکر ءُ لیکہ دیما آیگا نہ انت، وہدیکہ کلیں ادب مابعد جدیدیت ءِ بچگ ءَ اہتگ۔ ایشی ءِ بنگیج و بوتگ۔ بازیں فلسفی نوں فکر ءُ لیکہ ءِ رد ءَ مابعد جدیدیت ءِ منوگر انت۔ جرمن فلسفی نوں فکر ءُ لیکہ ءِ رد ءَ مابعد جدیدیت ءِ ھلاپ انت بلے فرانسیسی دانشور لیتار جدیدیت ءِ ھلاپ ءُ مابعد جدیدیت ءِ حق ءَ انت۔ چونائی ءَ ہم جدید شاعری ءِ سفر بادلیئر ءَ بنگیج بیتگ ءُ وجودیت ءَ ہلاس بیتگ۔ قراۃ العین حیدر، انتظار حسین، انور سجاد ءُ خالدہ حسین مابعد جدیدیت ءِ شوہیج ءَ ہوار انت۔ بیست ویکمی قرن ءِ تہا قدم ایر کنگا یک ڈڈلی، حوصلہ ءُ وژن ءِ زلورت انت۔ جدیدیت ءِ دامن نوں ہالیگ انت ءُ پہ ادب ءَ یکیں راہ ءُ در دیما انت ءُ آ مابعد جدیدیت انت۔ مابعد جدیدیت روایات ءِ ھلاپ ءَ ہم نہ انت چوشنہ ناچی (رقاص) ءِ ناچ بدل بیان انت ءُ ناچ ءِ انداز ءُ وڑ نوں بدل کنگی انت۔ گالی ءِ گوگیگ ءِ وڑ و پیم بدل کنگی انت۔ سچکانی نوکیں وڑ ءَ بنگیج بیتگ یا بہ بیت، مشک ءِ آپ ءِ جاگہ ءَ مٹ اہتگ ءُ نوں فریج۔ ہر یک چیزے نوں مابعد جدیدیت ءِ نیمگا روان انت گڑا شاعری ءُ دگہ صنفاں کئے داشت کنت۔ چوشنہ ولی دکنی گشتیت :۔

راہ مضمون تازہ بند نہیں
تا قیامت کھلا ہے بابِ سخن

مروچی مابعد جدیدیت دیما اہتگ بزاں کہ بیست ویکمی قرن نوکتریں بزاں مابعد جدیدیت ءِ زمانگ انت کہ آدیمروی کنان انت۔ بلے

مہلونک انگت وتارا نوکیں بزاں ہما جدیدیت ءِ سرادارگ ءَ انت۔ آانگت : ۓ ”میں محبت کے گیت گاتا ہوں“ ءَ را ادب لیکیت ءُ ”میں انسانی عظمت کے گیت گاتا ہوں“ ءَ را نعرہ یا جار لیک انت۔ ایش انت جدیدیت ءُ مابعد جدیدیت ءِ فرق۔

جست: تئی خیال ءَ ادب پہ واست ءَ ادب یا پہ واست ءَ زندگی انت ؟

پسو: من ادب ءَ را پہ واست ءَ زندگی منوگراں۔ چو نائی ءَ ہمک نبشتہ وت ادب ءِ دیما برگ ءِ دومی نام انت بلے اے ہم الّمی انت کہ نبشتہ ءِ تہا ادب ءِ تیو گیں رنگ ءُ بو ہوار بہ بنت۔ ادب پہ واست ءَ زندگی ءِ منگ ءِ سبب ایش انت کہ ادب، ادیب ءِ مقصد ءَ را پدرَ کنت ءُ روح ءَ را یا آئی ءِ فکر ءُ لیکہ ءَ تازگی ءُ تاہیر بخشیت۔ انسانی تک ءُ پہناتاں پدرَ کنگ وت انسانیت ءِ واستا نبشتہ کنگ انت۔ منی نزء ءَ انسانیت کلیں مذہب ءُ ستکاں شرتر ءُ برزتر انت۔ چو نائی ءَ اگاں کسے جہلانکی ءَ بروت گڑا اے وہداں ادب پہ واست ءَ ادب یا ادب پہ واست ءَ زندگی ءِ بارو اہث کنگ ءِ ہچ مانا نیست۔ ادب پہ واست ءَ ادب ءِ جمالیاتی زمانہ گوستگ یا ہلاس بیتگ۔ ادب پہ واست ءَ زندگی، زندچاگرد لوٹ ءِ سبب ءَ مروچی ہم انچیں مسئلہ دیما آیگا انت کہ آہانی سیادی بزاں تعلق ادب ءُ زندچاگرد دوئینانی زندمان ءَ ہوار انت۔ ادب ءُ زندگی ءِ سیادی سک باز انت ءُ دائمی انت۔ اے ہم چارگی انت کہ چاگرد بنیاتی تضادیا میڑہ ءِ سرا انت یا روحانی گرءُ چیل زندمان ءِ تاگت یا جنسی تاگت ءِ دستگیر انت ؟ ادب گوں زندچاگرد ءَ متاثر انت ایشی ءَ ہر کس زانت ءَ اے ہم پدرَ انت کہ ادب ءِ جمالیاتی پہنات زندچاگرد ءَ گوں ہوار انت۔ انسانی فکر ءُ لیکہ ءِ گپ ءَ اگاں کسے جنت گڑا آئی ءِ سیادی گوں ادب ءَ است ءُ گوں زندگی ءَ ہم۔ اگاں زندگی ءِ سیادی مادی چیزانی شوہاز کنگ انت گڑا نظریات ءِ بیگ بوت کنت یا گڑا زندگی ءِ ہچ غرض ءُ مقصد نیست۔ اگاں زندگی ءِ یک مادی وجودے است ءُ روحانی فلسفہ ءَ ایشی ءِ بارو اانکار نہ کنگ ءُ زندگی ءِ بنیاتی سفر ہے چاگرد ءَ انت ءُ ماپریشی گوں مقصد ءَ جہد کنگا ئیں، ہمیشکہ ادب چہ زندگی ءَ سک نزیک گندگ کئیت ءُ ادب پہ واست ءَ زندگی زیات الّمی انت۔

جست: بلوچی لبزانک ءَ شرگداری نہ بوگ ءِ برابر انت، وہدیکہ شرگداری ءَ اید لبزانک ءِ دیمروی ءُ پدمنگی ءِ کچ ءُ کیل گشگ نہ بنت۔ گڑا پرچا اے صنف ءِ ہمگاد لگوش گور کنگ نہ بوگا انت ؟

پسو: چو نائی ءَ ہمک شاعر یا ادیب پہ شرگدار ءَ نبشتہ نہ کنت۔ آ پہ وت نبشتہ کنت ءُ پہ وانوکاں، بلے ہنوا اے الّم ءَ چارگی انت کہ چہ حد ءَ پہ وت ءُ چہ حد ءَ پہ وانوکاں۔ البت اے ہم چارگی انت کہ آئی ءِ فکر ءُ لیکہ یا جمشانکی ءِ سمسر چون انت۔ آئی ءِ سساساچی ءِ برز ءُ بلندی پہ یکے ءَ انت یا پہ بازیناں یا آئی ءِ گوں زندچاگرد ءَ ہمدستی یا ہم کوپگی است یا نیست۔ ایشی ءِ پسہ ءَ وت ہما شاعر یا ادیب ءِ سرا اودردیگی انت۔ بلے اے ہم حیال گور کنگی انت کہ ادب ءِ اے سر ءَ نبشتہ کنوک انت ءُ دومی سر ءَ وانوک ءُ نیامجی ءَ سہی تاگت یے ہم است ءُ آ انت شرگدار۔ چو نائی ءَ تاوہدیکہ آ قلم ءُ کارمہ ہدیت گندگ نئیت بلے کجام نہ کجام شکل ءَ موجود انت۔ وہدے ادیب ءِ چمّ سرجمی ءَ ہچ بنت ءُ دنیا ءِ ہمک زندمانی ءُ گیدی ہمدستی ءُ ہمپادی ءِ رد ءَ بیت گڑا آوت گندایت کہ اے اجبیں مہلونک

ہے شرگدار انت کہ نیامجی ءِ ہوار انت یا موجود انت۔ چونائی ءِ وانوک وت شرگدار ءِ دومی نام انت یا بزاں شرگدار ءِ وانوک دوئیں جاڑ انت۔ اگاں یکے ایوکا وانیت بلے شرگدارے ءِ حق ءِ ادانہ کنت ءُ تاراچ اے زحمت ءِ محنت ءِ دور داریت، گڑا ادیب یا شاعر چہ اے جبر ءِ دل نہ جنت پر چا کہ آ پہ شرگدار ءِ دواریگ نہ بیت۔ بلوچی ادب ءِ تہا اگاں شرگدار وتی بہر ءِ پہ شرگداری ءِ کار مرزنہ کنت گڑا وانوک وت پہ ادیب ءِ شرگدار ات۔ اے گشگ کہ شرگداری ءِ ابید لبز انک ءِ دیمروی نہ بیت من نہ مناں، بلے اگاں شرگدارے بئیت ءِ ادب ءِ باروا وتی نیک نیتی ءِ قلم ءِ کار بہ بندیت گڑا ادب ءِ را گھمی ءِ پلگاری ءِ تاگت یے دست کپیت، اگاں شرگدار نہل ءِ مجاز انت گڑا شاعر یا ادیب آئی ءِ دوار ءِ نہ بیت۔ ☆☆☆

دریں دانک

(۱) دل یک آدینکے اگاں بدی ءِ چہ پاک ءِ پلگار بہ بیت تو آئی ءِ تو کا حد اہم گندگا کئیت۔

(۲) جنین یک کتابے اگاں تو وانگ ءِ دربر گے بزان ئے۔

(۳) دنیا ءِ شریں مردم ءِ کمی نہ انت شرط ہمیش انت کہ تو وتا شر کن۔

(۴) ہر کس ءِ دوست بدار بلے ہر کسی سرا اوست مکن۔

کفایت اللہ کیفی، ناصر آباد

Balochistan Case and Demand

ماں انگریزی ءِ چاپ بوتگیں اے کتابک (۱) بلوچستان مسلم لیگ ءِ صدر قاضی محمد عیسیٰ ءِ قائداعظم ءِ گشتن ءِ پد 1943 ءِ نبشتہ کتگ۔ ایشی ءِ 41 تاکدیم ءِ 11 باب انت۔ اولی باب "تمہید" انت۔ دومی باب ءِ بلوچستان ءِ آبادی، رقبہ ءِ ادءِ جہ منند انی باروا اعداد ءِ شمار دیگ بوتگ انت۔ سہمی باب ءِ کوئٹہ ءِ آبادی ءِ اود ءِ میونسپل کمیٹی ءِ جاورانی باروا واجہ شیخ عزیزالدین ءِ یک نبشتانکے نقل کنگ بوتہ ءِ گچین کمیٹی ءِ جوڑ کنگ ءِ لوٹ کنگ بوتہ۔ چارمی باب ءِ اے صوبہ ءِ اصلاحاتانی سراعشت کنگ بوتہ۔ سسٹم ءِ آئی ءِ ہراہی ءِ مجسٹریٹانی چہ قانون ءِ نابلدی ءِ سراگپ ءِ تران بوتہ۔ ششمی باب ءِ اے گپ ءِ شکایت کنگ بوتہ کہ بلوچستان ءِ چیر زمینی ہزانہاں چہ نپ زورگ نہ بوگانت ءِ نیکہ پہ کشارکاری ءِ دیمرہی ءِ دلگوش گور کنگا انت۔ ماں ہفتمی باب ءِ حکومت ءِ وانگ ءِ زانگی پالیسی ءِ سرا ایراد گرگ بوتہ۔

اے کتابک پہ انگریزی زانتیں طبقہ ءِ شاہگانیں رنگے ءِ بہر کنگ بوتہ۔ ہمے وڑا "مرکزی اسمبلی" ءِ ایشی ءِ سرا دل ءِ میل ءِ سل ءِ تران بوتہ (۲) نہ تہنا اے کہ اسمبلی ءِ مسلم لیگی ممبراں چہ اے کتابک ءِ حوالہاں حکومت ءِ جہگیر نہ من اتگ انت ءِ ایر جنگ افت بلکیں ابید چہ مسلم لیگی ممبراں ہم ماں وتی ہشت ءِ تراناں ایشی ءِ حوالہ داتگ۔ بلے ارمان کہ چہ حکومت ءِ بقالانی پلینڈیاں بلوچستان ءِ حق ءِ قرار داد منگ نہ بوت۔ (ڈاکٹر انعام الحق کوثر ءِ کتاب "تحریک پاکستان اور صحافت" ءِ منت ءِ)

(۱) مطبوعہ دی ڈیلی گزٹ پریس، کراچی، جنوری ۱۹۴۴ (۲) آہنگ، کراچی، ۷/ ستمبر ۱۹۷۱ تاکدیم ۱۹

ایرانی بلوچستان ءِ نامی ئیں بلوچ عالم دین ءُ دینی سروک مولانا محمد ابراہیم دامنی بیران بوت۔
حالانی ردءَ گوسگیں روچاں مولانا سربازءَ چہ ایرانشہر ءَ روگا ات کہ دومی نیمگا چہ آ ؤ کیں گاڑی یے بے پرواہی ءِ سبب ءَ مولانا ءِ گاڑی چپی بوت ءُ مولانا محمد ابراہیم دامنی ہما جاگہ ءِ سرا شہید بوت۔
واجہ نہ تہنا ایرانی بلوچستان ءِ بلکیں کلیں بلوچ راج ءِ دلپسندیں دینی سروک ءُ مزنیں دینی اسکالر ات۔ آ وتی پُراثرءُ پردلیلیں گپ وبیانانی سبب ءَ بازیں سالے ءَ قید بوتگ ءُ ہے زوتاں شش سال ءِ قید کاٹگ ءُ پدیلہ دیگ بوتگ ات۔
بہانگی ھبرے کہ مولانا دامنی پنچپی بلوچ عالم دین انت کہ ماں ایران ءَ ٹریفک ءِ کنذاءَ چہ ''بیران'' بوتگ۔
ادارہ چمگ، آئی ءِ اناگتیں بیرانی ءِ سرا تیوگیں بلوچ راج ءَ آئی کہول ءِ دردءِ اندوہاں ہوار واجہ حداءِ درگاہ ءَ دعا کنت کہ واجہ حدا، حدا مرزی ءَ وتی رحمتانی سایگ ءَ جاگہ ءُ پشپداں سگ ءِ ھائی ءَ توفیق ءَ بدنت۔

ادارہ چمگ

دلپدردی

کساں سالیں شاعر واجہ سلیم یات ءِ آرسپیں پت ءِ واجہ گل محمد بلوچ اے کوڈئیں امروزیلہ دات۔ چمگ ءَ آئی ءِ کارندہ گمانی اے ساعت ءَ گمواریں کہولانی غماں شریدار انت۔
واجہ حداءِ درگاہ ءَ دعا انت کہ حدا مرزی ءَ بہشت ءَ جاگہ ءُ آیانی پشپداں سگ ءِ ھائی بدنت۔

ادارہ چمگ

کسه ہلاس نه بیت

مرچیگیں کسہ

یونس حسین

اے منی گنو کی ات یادل ءِ بے تاھیری ات کہ من پہ وتی کسہ آنی گوشدارنیگ ءِ مردے شوہازگ ءَ اتاں۔ مر
کہ ہماں وتی کسہ آنی لوٹوک گنگا اتاں آمنار ایک دروگ بندے سرپدبیگا اتنت ءِ منی گپانی گوشدارگا ساجو ہم نہ اتنت۔ پد
وتی دلِ ءِ گشاں آہانی ہم میار نہ انت اصل ءِ آہانی گوراوہد نیست کہ منی وڑیں مردے ءِ کما تگیں حیالؔ ءِ دلگوش بکن انت
کدی کدی آمنار اوتی سراچیتنگ ءِ ہاترا اے ہم گش انت تو دگرانی کسہ آں زیرے وتی نام ءِ کن ءِ ءَ مار اردیئے۔ منا کس
گپاں گوں کار نیست۔ من وزاناں من چی نبشتہ کنگا آں۔ اگاں منی سرا غیب ہم نازل بہ بیت ءِ من پیغمبرے جوڑ
بیت نکناں۔ پیغمبراں مردمانی کچ ءِ گپ جنگ ءِ من وتی دل ءِ گپاں زیراں داں قیامت ءِ روچ ءِ منی دل منا میار گ
مکننت ءِ مگوش ایت کہ ایشی ءِ منار نجینگ ءِ پد اہم منی دل ءَ را شاباش انت کہ مدام منا شاباشی دنت ءِ مرچی گش ایت بر
پہ وتی کسہ ءِ گوشدارگ ءِ مردے درگیج۔ ہما کئے انت کہ مرچی منی کسہ ءِ گوش بداریت۔۔۔۔ دل ءِ سوج کت ءِ گشت
یے بروبلے درگیج داں تئی کسہ لبدمان بہ بیت، وہدے بلک ءِ شوہازگ ءَ راھیگ اتاں من دیست لہتیں مردم منی ہمگ
پیداک انت من چہ دیر ءِ آہانی دیم ونت انت آہماد مان ءِ گار بیت انت پد ایک توارے منی پشتی ہمگ ءَ رست۔
"بدئے حداءِ نام ءَ"۔ چک ترینت یک پیرزالے ات زاناں چماں پہک کور انت کہ وتی کوپگاں چارگ ءَ ات۔ یک
کسانیں جبھوے ءَ دست ءَ گپتگ ات۔ آمنی ہمگ ءِ پیداک اتنت ءِ من ہمانی ہمگ ءِ شتاں۔

"بلک تئی روچ ءِ کٹ چنت انت ؟"

"کدی بیست انت ءِ کدی سی۔"

"مرچی تئی روز منی سراانت۔"

"گڑاورگ؟۔"

"ورگ ہم۔"

"حداترا سبز کنات۔"

"بلے تراکارے ہم کنگی انت۔"

"بگش باریں؟"

"منی نبشتگیں کسہ یے گوشدارگی انت۔"

"سارتیں ساھگے شوہاز۔۔۔اے مزنیں کارے نہ انت۔"

من آہمراہ کت انت ءُ وتی لوگ ءَ برت انت۔ منی لوگ ءَ پنچ سال ءَ پیش مردم مان ات بلے حداءِ کاراں کس نزانت۔ پدا وہدے من چہ لوگ ءَ دراتکاں لوگ ڈئی شمگا کبل کت بلکن ءَ بہ جّ انت ءُ راہ بگراں۔ من بازار ءَ شت پہ آہاں ورگی چیز زرت آورت، پدابلک ءَ منارا ہچہ آورت بلے من آئی ءَ زانگ ءَ نہ اتاں۔ بلک ءِ نماسگ ءَ بلک ءِ گوش ءَ گپے جت پدا بلک ءَ درائینت "تئی کسہ کدی ہنچ بیت منی نماسگ ءَ وش ہیگ ءَ نہ انت۔"

من آئی ءِ نماسگ ءَ رانچ کلدار دست ءَ دات ءُ گشت "توائی بروپد ایگاہ ءَ بلک ءِ شمگابیا۔"

مناہے ساہیگ ءَ ات بلک مرچی باز گل انت آسھت ءُ دمان وتی پاداں پرنچگ ءَ ات ءُ دل ءَ گشگا ات مرچی پہ آرامی ءَ روزیگ رست ءُ اگاں مدام ہے وڑبہ بیت گڑا منی جان گوشت ہم ہندیت۔

کا گدانی بر مش ءَ گوں بلک ءَ وتی دلگوش منی شمگاکت۔ وتی دیے دگہ شمگے ءَ کت ءُ منی گپانی گوشدارگا وتی گوشے ساجو کت انت۔ من گشت "بلک منی کسہ بادشائی کسہ یے نہ انت کہ آئی ءِ جنک ہرچ کسہ ءِ تہاوش رنگے بہ بیت ءُ مردمانی دپ آپ بہ بنت منی کسہ منی یک واہے کہ من نبشتگ..... تودلگوش دیگائے تاں.....؟...."

حو.....حو..... بگش"

"مرچی مناناگہ گمان بیت کہ وہد گوں تیزی ءَ گوزگا انت ءُ من پُشت ءَ پشت کپگا آں۔ پدا روچ ءُ شپ انچو تیزی ءَ گوزان انت گشئے زاناں ایمبولینس ءِ ایمرجنسی سگنل دیگا انت۔ من ناں کسہ ءِ نبشتہ کت کناں ءُ ناں الکاپ ءَ کتابے ونت کناں۔ یک چراگے منی دست ءَ ات۔ من پادشپاداں سارتیں ریکانی سراروان پدا منارا تپ ءِ ءَ گپت پدا ہے تا بیت

روچ انت کہ گوزگ ءِ نام ءَ زانت پدا شپ انت کہ آسر نہ بیت۔ منی تپ گیش بیان ات، پدا یک سار تیں دست ءِ منی پیشانیگ ءِ سرا ایر بیت چماں چچ کناں چاراں کس نیست۔ ہمساہگ ءِ لوگ ءَ شنک ءِ دودگ ءِ توار بیت پدا آئی ءِ مات دودگ ءَ لگ ایت، پدا ہر دو ھاموش بیت انت۔ پدا من دیست لھتیں ورنا منی تھت ءِ سرین ءَ اوشتاتگ ات۔ من ہماہانی ہمراہ بیتاں منی تپ بازات زاناں منا ڈاکٹر ءِ گورا برگا انت بلے آہاں منارا بازار ءِ مستریں چار راہ ءِ سرا آؤرت یلہ دات۔

منی دیما مزنیں مچی یے سر پر ءَ ات۔ مردمانی تہا گوک ہم گون اتنت، پدا منا سماہ بیگانہ ات کہ مردمانی پاد کجام انت ءُ گوکانی سر کج انت، منی تپ منی ناخناں چنڈک پاچک ءَ ات منی دل ھراب ات بلے شانگ آہگ ءَ نہ ات پدا ھور بیت دراھیں مردم تچگ ءَ لگ اتنت من وتی پاد ہمے نیت ءَ داشت انت کہ بلکیں ءَ ھور ءِ سرا منی جان سارت ببیت بلے پدا وتی کسانی یات اتک۔ ما "ھورو ھوروا ایر دئے" گشگا اتیں منی مات ءَ منی دست گپت ءُ گشتے "ھور ءِ گوں ما مسکرا مکن"۔ پدا من ہم تچان ءَ یک کاپرے ءِ چیرا شتاں۔ کاپر ءِ سرا پلاسٹکے پر ات کہ ترمپانی آہ ءَ پریاتاں پاشک کنگا ات۔ گروکے لگ ات منی تپ جہل روان بیت من ھید کنگ ات۔ بازار ھالیگ بیت من ہم لوٹ ات وتی لوگ ءَ برواں بلے یک گونڈیں چکے ءِ گریوگاں منی پاد مھ جت انت۔ من آئی ءِ دست گپت ءُ آئی ءِ لوگ ءِ شوہاز ءَ شپ ءُ روچ راہ ءَ بیتاں، پدا آئی ءَ یک جنیں آدمے دیست منی دستے یلہ دات ءُ ہمائی ءِ پشک ءِ دامنے داشت پدا گریوگا لگ ات، ہمے ندارگ ءِ گندگا گوں منا سما بیت منی جان آس ءَ روک انت یات اتک نزیک ءَ یک کلینک یے ہم است۔ منی دل ھراب ات من شانگ ءَ لگ اتاں پدا یکے سک سک ءَ ساہ کشگات سر چست کت چارات یک وشر نگیں جنکے منی سرین ءَ اوشتاتگ ات ءُ گلاسے آپے گون ات۔ آئی ءِ دست نازرک اتنت، آئی ءِ لنٹ تنیگ اتنت، آئی ءَ وتی دیم ہند یک کنگ ات ہمے سما بیت آئی ءَ سیر کنگ۔ آپے منی دست ءَ دات انت ءُ منی دست ءِ پشت آئی ءِ دست ءِ دل ءَ ایر ات بلے منی بالاد ءِ گرمی ءَ آئی ءِ دست ستک ءُ ہمادماں ءَ وتی دستے کش ات ءُ تچان ءَ دمک ءَ شت بگواہ بیت۔ من آہرچ جاہ ءَ چارات بلے آپے دریں دیوالاں اندیم ات، پدا ہماوار تگیں آپ چمانی کشک ءَ دراتک انت، پدا من دیست من یک تیاب ءِ دپ ءَ نشتگاں۔ یک اپچیتیں مرگے منی ہمگا پیداک انت۔ من دیست آئی ءَ یک گرانیں گونی یے دپ ءَ انت، پدا آئی ءَ ہمے گونی منی بڈ ءِ سرا ایر کت۔ آہمکس گران ات من آئی ءِ زور سگ ات نہ کت ءُ من ریکانی تہا بار گرگ ءَ لگ اتاں۔ من باز کوکار کت، بیا ات اے گرانیں گونی ءَ چست کن ات کہ من ایشی ءِ چیرا چیرتاتگاں بلے کس ءَ منی توار دلگوش نہ کت ءُ من زمین ءِ تہا شتاں

دگہ راہ نیست ات گڑا من سکلوے پیتاں دراتکاں ءِ ہونڈے ءِ دپ گپت ءُ راہ گوز چاراں کتاں۔ وہدے مردم منی نزیک ءَ اتک انت من وتا را ہونڈ ءِ تہا گار کت ءُ پداہماوہدی دراتکاں آہانی پشت پرات۔ مناشدءَ ہم گپتگ ات بلے من ودارکت تیاب یک مانیگی جونے بیاریت ءَ من وتی شدءَ آس بدیاں، پدا منی چم برزگ ءِ سرا نشتگیں جونوارءَ کپت انت پدا من جونوارءِ چم بست انت ءُ آپ ءَ مان دات ءُ ایوک وتی چم دراکت انت گورمانی زبان ءَ من سرپداتاں ءُ اومال منی پادانی زندءَ بر انت ءُ منا بے وس کن انت ہم زانگ ءَ اتاں بلے پدا من چاراں من کنڈ گے ءَ سرکپگاآں۔ منی ساہ پر بیگ ءَ نہ ات۔ منی دست ءُ پادانی زند شتگ ات۔ تپ ءَ منی ھون ھشک کتگ ات۔ من وہدے زمین ءِ شمگ ءَ چاراں منی سر تریت ءَ من کپگی باں۔نی منابرزترا روگ ترسگات منی چماں سیاہی آورت ءُ من کپگی اتاں کہ یکے ءَ منی دست گپت۔ آئی ءِ سیاہیں میدانی تہا اپچتیں مید چوماہکاں کشک ءَ ترپگا اتنت۔ آئی ءِ جیگ ءَ شیری ترمپ ہم پرات۔ آئی ءَ منی لاڈیں بالادوتی لاپ ءِ تہا کت ءُ کوہ سرا آورت سرکت۔ من آئی ءِ پاداں کپتاں ءُ گوں گریوگ گشت۔

”منی محرم مناسوجے بدئے کہ منی تپ سدگ ءِ نام ءَ زانت۔“

آئی ءَ لگ ات ”منی جان ءُ دست تچن بچار من وت تپ ءَ روکاں۔“

مادوئیں اوشتاتگ اتیں کہ یکے ءَ تپرے گون ات ءُ مئے شمگا پیداک ات۔ آئی ءَ منی دست ءُ پاد گڈا اتنت منی ہمراہ ءِ مُتانی ونگے گپت ءُ گروکاں کنان ءَ برتے۔ منی دست ءُ پاد منی چمانی دیما کپتگ اتنت۔ منی وجود بہر بہر ات، لہتیں کس روگاات من توار پرجتاں ”بیاات منا سر جم کن ات“

بلے آہاں منی زبان ءَ رابرات کہ تو باز ھبر کئے۔نی من ہچ ہم نہ گشاں بلے من دیست آپ ءِ سرا بڈا تگیں بو جیگ ءِ سکیں سامان ترمپل انت۔

کسہ ہلاس.........مادوئیں ھاموش اتیں۔ من بلک ءَ چارگااتاں گشئے زاناں فکرے ءَ کپتگ ات۔

”تو منی گوشاں بچار“ آئی ءَ وتی گوش دست ءَ ات۔

”اے من وتی جنین چکی ءَ سپگاں بلے ایشاں درنصیب نہ بیتگ، من وتی نماسگ ءِ گوش ہم سپگاں بلے من زرگرءَ شش سہر جنگ ءِ ہم گستگ۔“

☆

بے ءُ شریں زندگی

گوہر اقبال بالی

"دل کو تلی چی یے نہ انت، مہر پہ بہا گپت نہ بیت"

"آہا، ہا____"

"چوں زاناں____، ترا باور نہ کنت؟"

"انچو گش انت کہ نوک نوکانی انگریز، مئے ملک ءَ اتک انت، گڑا مئے ملک ءِ مرداں چش پہ ہلوہالو آہگ ءَ نہ اشت انت۔ چیا کہ مئے مردم سرپد اتنت کہ اے ناکسانی پاد ہر جاہ کپ ایت آجاہ ءَ گرنت۔ وہدیکہ آہاں انگریزاں وتی ملک ءَ آہگ ءَ دیست انت پیسرا دیما شت انت گوں آہاں جنگ کت۔"

"شما ناکس! ہر جاہ گراں ءَ پیداک ات____ بلے اداشمئے باسکانی کمان زور نہ جنت۔"

"ماشمارا سرپدیں، ہے واستا گوں شما جنگ ءَ ءَ شمے ملک ءِ گرگ ءَ نیا ہنگیں بلکیں گوں شمالیں دین ءَ سوداگری ءَ کاروبار ءَ دلما نکیں ءَ ہے واستا اتکگیں____ اے راستیں کہ اید گہ ملک گپتگ انت____ اے ہماہو تگ انت گوں مالین دین نہ کتگ____"

"گڑا چش تو زانئے کہ آیانی اولی سودا چی ات____ نزانئے تاں، خیر من وت گشاں۔ ناکس ءَ گشت: مارا دگہ ہچ پکار نہ انت بس شما وتی ملک ءِ گوات ءَ بہا کن ات پہ نہاد ءَ بہ لوٹ ات۔"

مئے مرداں ناکس ءِ سرِ اکندات ءَ کلاگ گپت ءُ وت ماوتا گشت، ماؤ اشتگ کہ ناکس سکیں داناییں راجے بلے اے وَ چشیں پوچیں سوداجنت____ سودا، گوات ءِ ہم سودا____ بزاں مارا زر ءَ مال است____ بزور ات گوات ءَ____ گوات کجا بر گ بیت____ حداءِ ڑئے گوات ءَ بہا بزور____ چشیں ہوڑیں راج!

"گڑا پہ گوات ءِ بہاءَ مئے راج ءَ پہ کجام تاوان ؟"

"تاوان ؟ ہر کارے کہ گوات ءِ سرا ات __ آ کار ہند بوت __ دھوتی آں گد تاپ ءَ دات نہ کت۔ دہکاناں جوہان ایر دات نہ کت۔ ہیچ میداں آچار بست ءَ زرءَ شت ءَ اتک کت ءُ ہیچ گوات ءِ جنتراں دان درشت کت کت۔ بزاں ہر کارے کہ گوات ءِ سرا ات ناکس ءَ ہند کت یا آ کار ءِ سرا سُنگ گپت، چیا کہ گوات ہمائی ءَ بہا زرتگ ات۔ گوات ءِ واہند ہمات نوں حداءِ گوات نہ ات __"

"اے گیدی ءَ گیدی ءِ آپ ءَ ھاک، آس ءَ گوات بہاواں ءَ پیداک انت __ بلے اداں ہنگیں واب ہم بہاو تگ ءَ بیت انت۔"

"چوں باریں ؟"

"مالدارے ءَ شپ ءَ واب دیست کہ روچ آئی ءِ سرو تاں ءَ ماہ آئی ءِ پادوناں انت، بام ءَ سہیل آئی ءِ دلبند ءِ سرا لیب ءَ انت۔"

"بازو شیں وابے __"

"ھو ہمے وشیں واب ءِ کسہ مالدار ءَ گوں وتی جتیان ءَ کت، جتیان ءَ واب ءِ مانا زانت، مالدار ءَ زانت ہمیشہ جتیان ءِ سرا کندِات ءَ طنز ءَ ملنڈ کت کہ تو چے زانئے۔ گڑا جتیان ءَ دل ءَ آورت ءَ گشت، تو وتی واب ءَ بہا کنئے __ مالدار ءَ پہ کلاگ ءَ چوپہ دات: بہا پہ ناں مفت ءَ تئی انت، اگن تو وت دل ءَ ہرچی دات کنئے من دست گراں۔ جتیان ءَ گشت: ہنچو وہد ءَ کہ تئی گور اکار نگ __ ہرچی منی حق ءَ مزے بیت در ستاں بزور __ جتیان ءَ وتی ہرچی کٹ ءَ کرشے است ات واب ءِ نہاد ءِ دیماد اتنت ءَ گوں ہور کیں دستاں پاد اتک ءَ رہادگ بوت __"

"گڑا آئی ءَ چے رس ات ؟"

"جتیان ءَ بجویں روچ پند جنان کت، تاں دگہ ہچ ءَ سر بوت، تہاری ءَ ہم مانشانت ءَ شپ ءَ گپت۔"

"آیک کلاتے ءِ چیر اگوزان ات۔ آئی ءَ دیست کہ اپے زین ءَ لگام ات ءَ ساڑی ات، جتیان ءَ ہچبرے اے دیم ءَ آدیم چار ات، پدا پادماں رکاب ءَ ایر کت ءَ اسپ ءَ سوار بوت، آئی ءِ نندگ ءِ گوں ما آئی پشت ءَ زم ءَ تازر کیں بالادے اتک ءَ نشت۔ اسپ ءَ وتی گام گپت ءَ گاریں منزلے ءِ شمگار ہادگ بوت۔

اے ہمے ملک ءَ بادشاہ ءِ جنک ات، پہ وزیر ءَ چ ءَ عاشق ءَ گنوک ءَ دیوانگ ات۔ بلے بادشاہ ہچ پیم ءَ راضی نہ

بوت۔ بیر گہ گوں وزیر ءِ چ ءَ تچگ ءَ رؤگ ءِ سوڑگ جت، اسپ زین ءَ لگام کنگ ات ساڑی ات۔ جنک، ءچک ءِ ودار ءَ ات، آئی ءَ دیست کہ سیاہی یے اتک ءَ اسپ ءَ سوار بوت۔ بلے وائے بدیں بھت! کہ وزیر ءِ چک ءِ بدل کُتچپان ات۔ وہدیکہ جنک ءَ سما بوت کہ اے آئی دینکارنہ انت آئی ءَ بش بش وارت بلے نوں آئی ءِ دست ءَ چی بیت۔

سوب آنہ ات ہمیش ات، سجویں شپ جنان ءَ پروشان تاں بام ءَ دگہ ملک ءَ شہرے ءَ سر بوت انت۔ ساچیں فجر ءِ وہد ءَ شہر ءِ دروازگ ءَ پترت انت، پترگ ءِ گوں ما: مئے بادشاہ مبارک .... مئے بادشاہ سلامت ___ مئے بادشاہ زندگ بات ءِ ءِ توار چست بوت سر جمیں شہر ءِ مردم آہانی دیما مبارکی دیان ءَ پیداک اتنت۔ اسپ اوشتات، ملک ءِ وزیر گوں چیزے میر ءَ گزیر ءَ دیما اتک ءَ گوں ادب سلام کت، آہانی پشت ءَ مولدانی قطارات، ہر یکے ءِ دست ءَ تلاہ ءِ تالے ات سر اگلکار ءَ چکن کاریں سہریں گدے پر داتگ ات، یک مولدے وزیر ءِ گورا اتک، وزیر ءَ گلکار ءَ چکن کاریں سہریں گدلیٹینت چہ تلاہ ءِ تال ءَ بادشاہی تاج چست کت ءَ جتپان ءِ سرا ایر کت ترا مبارک بات ___ تو مئے ملک ءِ بادشاہ ئے ___ لہتیں روچ بیت کہ مئے ملک ءِ بادشاہ بیران بوتگ۔ بادشاہے ءَ کہ پشپدمہ بیت، مئے ملک ءِ دستور ءِ مطابق ءَ راج ہرچی فیصلہ بکننت۔ دوشی راج ءِ ہے فیصلہ بوتگ کہ باندا سہب ءِ سرا ہر کس پیسرا شہر ءِ تہا پترت بادشاہ ہما بیت۔ اولی مردم توئے شہر ءَ داخل بوتگ ئے۔

ہے وڑا جتپان ملک ءِ بادشاہ بوت، آئی ءِ سرا سہر ءَ زر شانک بوت راہ ءَ پل ریچگ بوت۔ یکے بادشاہی جنکے وتا گون ات ءَ دومی حدامرزئیں بادشاہ ءِ جنوزام ات کہ انگت ہچ نیست ات دوئیں نکاح کت ءَ لوگ ءَ کت انت، سالے ءَ پد دوئیں جناں جنک ءَ بچے بوت۔

یک روچے بادشاہ ءَ وتی جن ءَ چکاں زرت ءَ سیل ءَ شکار ءَ شت ءَ ہمامالدار ءِ مہمان بوت، کار ءِ چیرا بادشاہ وپتگ ات یک جنے پادوناں نشتگ ات، دومی جنے سروناں نشتگ ات۔ دوئیں چک آئی ءِ دلبند ءِ سرا لیب ءَ اتنت۔ مالدار بادشاہ ءَ چارگ ءَ ات۔ بادشاہ ءَ جست کت: چوں مالدار! وتی واب ءَ سیل کنگا ئے؟ ___ مناہچہ نیارئے؟ من تئی ہما جتپان آں، مرچی تو ہرچی گندگا ئے تئی ہما دیستگیں واب انت۔ روچ سروناں ماہ پادوناں بام ءَ سہیل منی دلبند ءِ سرا لیب ءَ انت۔ توچے گشئے واب بہانہ بیت۔ واب بہابنت ءَ واب ءِ مانا ہم، اے ہے گیدی انت اوا ہرچی بہا بیت ___ ہرچی ہم بہا گپت کنئے۔"

✧☆☆☆✧

اے کراچی انت

عصا جار

ہئو گُش ایت "سُتا سوائی ہر دم خدائی"۔۔۔واقعی۔

ماما، ماما اے کئے انت پیداک انت؟

لالو لاہوتی ءِ گوں منی گندگ ءَ ماما کہ آئی ءِ کش ءَ نشتگ ات گشت یے۔ ماما ءَ دست ءِ سلفی ءَ چہ یک ترندیں دمے جت ءَ گشت یے "ہئو! نا کو مکرانی بیابیا یار تو وَ گار ئے بے بلائی"۔ من سلام دات ءُ دربار ءِ پتر تاں، لالو ءَ منا نندگ ءِ وارنہ دات ءُ وتی گور اتوار جت۔ من دیوال ءِ بُن ءَ ایریں بلاک ءِ سرا نشتاں۔ "ہئو دم لاگے دلا بڑوا بھاگے "گومے گپ ءَ لالو ءَ گوں وتی دستاں منا سلفی ءِ دمے کشار ینت پدا گوں پریں توار ءَ گشت یے "سر سراں پر عاشقاں، دوی کدراں پنچمی قبرستاں" ہئو گُش ایت قبراں کلمپوگ مان نیست، گوں ہمے لبجگاں لالو ءَ سلفی دیم ءَ راہ دات۔

من گوں ایشاں دراہ ءَ سلام بو تاں۔ ہگاہ ءِ وہدا ت زرءِ سار تیں کوش دل ءَ چو برف ءَ سرد کنان ءَ شیکار گ ءَ ات، مئے دیما گراونڈ ءِ تہا چک فٹ بالی ءَ اتنت۔ من گوں ہچکانی کو کار ءَ لیب ءَ دلگوش اتاں، منی کش ءَ انقلابی ایں موالی یے نشتگ ات آئی ءِ اے تران ءَ منا ہچ درھینت کہ "شمی تبریز نعرے سکھ، نعرے انگریز خاک کھاوے کانگریس ہم لوگوں کا، بیچ میں رہے بلوچستان دیس"۔ ہئو مکرانی ترا سلفی ءَ وانگ کنگ۔ بزور نوں گوں وتی دستاں بہ کش۔ منی وَ پیسری ایں سلفی ءَ جہلی جہل ءَ، برزی برز ءَ برتگ اتنت، بلے حیر اے اوں گوں ہمایاں۔ دربار ءِ تہا لیوار ءِ درچک کادکنگ ات، ایشی ءِ سرا اے لبز نبشتگ اتنت۔ "سیانڈاچوک مولائی گروپ" ءَ کادکگیں جاگہ چپ ءَ چاگرد ءَ وشبوئیں گلابانی پلاں گوں مانپوشتگ ات۔ جہل ءُ برز ءَ قلندری ءَ فقیری عکس ٹنگوک اتنت۔ منا اے ندارہ ءَ بہ ءَ بجر کنگ ات۔ من ہمے جاگہ ءِ بارواچار وبچار کنگا اتاں کہ باندا اے دربار یک شاہی درگاہے بیت ءُ اد ءِ لنگر بند نہ بیت۔ من ہمے درچک ءِ مستقبل ءَ اے رنگ ءَ ھیال کنگا اتاں کہ لالو ءَ پدا گوں ترندی ءَ گشت "نعرِ حیدری" درستاں دپ یک کت ءَ گشت "یا علی"۔ من گڈ اتاں۔ انچو گڈا تاں کہ یکے چہ واب ءَ جہمر یت۔ سنگتاں کندات ءَ منا کلاگ گپت کہ ترا سیاہ ءَ جنگ۔ من سگریٹ ءَ دمے

جت ، گوں دو تانی ہواری ءَ گشت "ہئو" گوں ہمے ہئو ءَ تاں حدے ءَ تست ءَ ہلاس بیتاں، گل ات، گل ات داں ھست ءَ پستاں دراتکاں۔ منا لالو ءَ توھینت ءَ گشت کہ ناکو! ناکو! لالہ پراٹ ءِ پراڈانت۔

روزرد ءَ کلیں دیار وتی دروشم ءَ ایر آور تگ ات، ہچکاں چہ لیب ءَ بس کتگ ات، وتی لیبی پوشاکاں بدل کنگا اتنت۔ لالہ پراڈ ءَ وتی ھر گاڑی بوتک ءَ ھرے گراؤنڈ ءَ یل دات ءَ اتک دربار ءَ پترت۔ "ہئو! ناکو تو اشگ ئے ہاں، گڑا ملک ءِ حالاں بدّ ئے۔ بارین ھور مور ہینگ کہ ناں، فصل مصل است، تو نہ گشتگ من تربوز مربوزے بیاراں، چوں سر مگ مرمگ آور تگ کہ ناں۔ ادا وترا اخبرانت آچیز نہ ملیت جو مکران ءَ ملیت "

" ہئو تشے درکیت کہ یک شپے آسے روک کنگ بہ بیت"

" ہئو ناں! خوش رہوا پنے خرچے پہ "گڑا تو کلفٹن ءَ کائے چی ؟

"منا بیزار انت تئی ھر گاڑی ءِ سواری ءَ۔ شما منا آرندی گوں وتی ریس ءَ دلترک کتگ ات"۔ چتابد معاش اے ہما کیماڑی ءَ چہ اشتار گیٹ ءِ ریس ءِ خبر ءَ کنگا انت۔ "ترا وری خبرانت کہ آراستہ چکا بھیڑ ات اور منی ہما باغی ھر نہ ات جو کالو ءَ برت، یار ھرے ات بلے شت ایشی ءِ گورا_ " لالہ پراڈ ءِ دیم گھمرت ءَ چتابد معاش ءَ کلاگ گپت کہ جڑو ھرے ہینگ ناں تئی ماس تو نہ ہینگ_ "تو تو گریوگا ئے یار!" "یار ھر بھی ھرے ات ناں ماما" لالہ پراڈ ءَ گشت۔

ماما گھوری کہ لالہ پراڈ ءِ کش ءَ نشتگ ات دیم پے گوں ماما ءَ کرت : "چے ماما.... یار شما "روگو" ھبرانی ھبر ءَ کنگا ئے، کدی چار ھر ءَ راہارے گورا داتگ ءَ لیوا کنگا ئے، کدی چار ھر ءِ جان ءَ شود گا ئے، کدی چارچو سالونکانی ماپتہ گاڑی ءَ سوار کتگ ءَ تر ینگا ئے، شما انچو ھر ھر کنگا گوں وت ھر جوڑ بوتگ ئے، دنیا ءِ تو کادگہ ھر نیست، روگو ھر، ھر"۔ "نہ ماما ایشی ءَ را بل وتی دل ءِ بھڑاس آں کش ایت"۔ "چتا ءَ پہ طنز گشت" "شمارا وری خبرانت بلے ناکو ءَ مرچی آ ھبر پدا جو استیں تازہ کتگ"۔ لالہ پراڈ ءَ وتی ھر ءِ ریس ءِ ھبر چو ہنا کت :

"ناکو آ ھر ریس ادا تاں مورو ءَ تک بوتگ"۔

من گشت " ہئو ہاں"۔

آئی ءَ پدا دیم گوں چتابد معاش ءَ کت ، تو بزیر کاڈی "ڈیل" ءَ مجن سلفی ءَ سر کنگا چہ ساری "چک نعرے شادہ پتہ لگے رادہ" ءَ "گھوڑا ملے ہزاری کراں مدینے جو سواری"۔ "ہئو ناکو اکھاں کل ٹی وی دیکھ" گوں ہمے لجگاں وتی سلفی پے سر کت، لالو ءَ سلفی ءِ زور گا درائینت "ایکڑی اچ پوچچ کھوڑو کا نگڑتے نچ سر سید جو بچے بڑوے جورن درجے نچ" لالہ پراڈ ءَ وتی دست ءَ

آہنیں منگلیک کشتت کہ آکڑا یے گش انت ءُ ہمے درچک ءِ بُن ءَ روکیں اگربتیانی دیتاں گوں دیت یے دات ءُ پدا مندریک ءَ چلہ یے کشتت انت ءُ دیت دیان ءَ گشت یے "آ رلیس من اے مندریک ءِ برکت ءَ کٹ اتگ نہ تو منی باغی ءَ ہمت ہار داتگ ات، اے مندریک ءِ کرشمہ ءَ ہچار ہموداجو مُنب ءَ گو (Go) دات تاں من چاراں آئی ءِ ھر جواستیں گبرائینگ ءَ انت، من بھی انچو ٹارے جت گوستاں، من کہ کیماڑی ءِ پھل پار کت ناں! انچو چاراں دیماوری موبائل اوشتاتگ۔ من بھی جزو باغی ءَ راڈا ہے بڑادات، چاراں انچو روُگا انت اللہ، اللہ، من کمو دیماشتاں منی دیماسوزوکی والہ یے کپت، وری ہموداچہ جزو منی ھرے گوازینت۔ ماکمو دیماشتاں چاراں موبائل بھی مئے رندرند ءَ وری پیداک انت، اتی ناکو ءِ زاناں چنیں رڈ۔ ہٹو یار مادلترک اتیں کہ کجانہ کجاے سپاھیگ مارامہ گرنت، ایشانی سی تیریانی دپ گوں ماتاں"۔ "یکے وَ ایش کہ ملک کراچی انت ءُ دومی ما"۔۔۔۔ منی دیم ءِ ھبر ماما کھوری ءَ پروشت۔

"جزواے مکران نہ انت کہ پستول جن انت۔ اے کراچی انت، کراچی۔ ھئو واجہ تئی راست انت بلے قول ءِ پیرینانی "کپتگ انت کوہ کہ جہ جنگ جمپاں"۔ انوں اے ہنوشانی آں کراچی چہ کراچی ءَ برتگ ایسپ ءِ کتب ءَ رسینتگ۔ ملک ڈاہ ءُ شور انت ءُ مانو کیں مردم، مئے گورانہ چشیں رش یے است نہ پچی یے ءُ مفت ناحق ءُ سپاھیگ" منی گپ لالو ءِ اے لجگ ءَ گار کت۔ "پنچہ نعرہ پنچ تنی سوالکھ نعرہ ءِ حیدری" درستاں دپ یکے کت "یاعلی" لالو ءَ سلفی روک کت ءُ منادات ءُ گشت۔ "ھئو ناکو من گشت منی بلاایے پر انت کہ شما چے گش ات۔ شریں لہ شما چے گش ات" "من پہ اے لجگانی رنگ ءَ جست کت "ناکو ما فقیری نعرہ جنیں، ہمے نعرہ قلندر ءِ جنگ انت، حضرت علی ءِ جنگ انت، ناکو اے سوالکھ ءِ آواز انت"۔ "قلندر ءِ سراپیسرا جو استیں اگاں سوالکھ ءَ چہ گیشتر مردم آئی ءِ میڑہ ءِ سرا بوتگ گڑا مرتگ انت، آئی ءَ جو استیں سوالکھ لوٹ اتگ"۔ "ناکو تو کدی لاہوت ءَ شتگ ءَ ؟"۔ "اناں یار، بلے گش انت کہ سکیں وشیں جاگہ یے"۔

"آودا بروگڑا نعرہ ءَ اشکن"۔

چاریں کنڈ ءَ بادگیر چو قلات ءَ مک اتاں ءُ درودریگاں رنگ رنگیں بتنی یک دگہ ندار گے پیشدار گا اتاں۔ ملا ءَ عشاء ءِ بانگ دات، دربار ءِ دراھیں مردم یک یک ءَ وتی لوگاں شتاں۔ من چہ لالو ءَ جست کت کہ "لاہوتی شما اے درچک چو چیا کنگ ؟" لالو ءَ وتا گیگ وگور کت ءُ سگریٹ یے ھالیگ کنان ءَ گشت "ناکو اے جاگہ باز کرامات والہ جاگہ یے، اداما یکرندے وتی ھر جزو بست ءُ بابا ءِ میار کت کہ رلیس ءَ بہ کٹ ایت، جو استیں مجال نہ انت کہ ھر ءُ وری وپنگ ءَ بل ایت۔ اور ناکو ادا وری جمعہ ءِ شپ ءَ یک انچیں شمع یے روک بیت سبحان اللہ، اے عجبیں جاگہ روک بیت اور کدی کدی جزو

زمین ءِ سرا چور بتی ءِ پیاروٗت"۔ "ھئو ہاں!" من گشت۔

"ہاں اے جاگہ جو استیں باز مز نیں جاگہ یے ادا من ہر جمعہ ءِ شپ ءَ اگر بتی روک کناں چیا کہ جمعہ ءِ شپ ءَ ادا عادل سائیں کیت"۔

"عادل سائیں!" من پہ حیرانی جست کت۔

"ھئویار! باز بزرگیں مردے ترا او خبر انت کہ ما شپاں ادا نشتگیں اور دوڈھائی ءَ باشاہ ءَ راہ دئیں براہوی ہوٹل ءَ پراٹا مرا ٹا کاریت، ما وریں، تو وری یک شپے چک جو استیں کنگلایاں تو مارا عادل سائیں گش ایت کہ وری شام مرچی نان نہ ور گائے، گڑا ما گشت کہ سائیں بابا مرچی جو استیں گدھا گاڑیانی ناغہ بینگ تو وری منارا گشت یے تو کمو قدم بجن ترا چیزے رسیت، وری من انچو دیمار واں ناں چاراں گراونڈ ءِ تو کا یک لفافہ یے کپتگ، من آئی ءَ را زرت ءَ آورت، پچ کت، چاراں پنچ سدی نوٹ یے تو کامان انت یے، ما جڑو خوب چرگہ مرگہ لوٹا ئینت وارت۔ ترا و خبر انت آ ملنگیں مردے باز ورگ نہ وارت۔ تو ہمے وڑا کہ بچکانی ناغہ کہ بیت تو گڑا شپ ءِ مجلس ءِ نان ءَ عادل سائیں مارا دنت، استاد اے مرد باز خطرناکیں مردے۔ اگاں ترا تعویذ معویذ ءِ ضرورت بیت گڑا جو استیں منا بگش، آئی ءَ مہ گش جنت ئے چپے گارے۔ ما ایشی ءِ واستا جو انوں کمپان انت ناں ایشی ءَ ما بلا ھیں درگاہے ہنا ئینیں۔ ایشی ءِ بابا عادل سائیں، انت خلیفہ مناں۔ من انچو بھی بے روزگاراں ، ایشی ءِ علم ءَ سھنبالاں بلکیں مناثوابے رسیت"۔

لالو وتی دربار ءَ مستقبل ءَ چوں سینگاریت کہ سڈو رس ات ، سڈو ءِ آ ئیگا گوں لالو ءَ گشت "او سوتا سوالی از دم خدائی" ءَ وتی ہنا ئینگیں سگریٹ یے روک کت۔ من ہمے سگریٹ ءَ چہ دودم جت پاد اتکاں ءَ شتاں۔

ہمے وڑ من ہر وہد بیگاہاں وتی وہد ءِ گوازینگ ءَ ہمے گروپ ءِ گوراشتاں، ہر روچ بیاءَ ہمے لیوار ءِ چیرا بہ نند ءَ بکش چرس ، بجن پیر و فقیرانی، ھر وھر گاڑیانی وت گڑیں ھبر، یک دگہ دنیایے ءِ شوہاز ءَ ہمے درچک ءِ میار اتاں، من واتر بوتاں ءَ شتاں ملک ءَ۔ سالے کپے ءَ رند کہ کراچی ءَ شتاں۔ من وتی وہد ءِ وڑا ہیگا ہے ءَ در اتکاں کہ رواں لالو لاہوتی ءِ دربار ءَ کہ درگاہے جوڑ بوتگ کہ ناں۔ من واں اوداسر بیتاں منی ہوش برگشت کہ من الم ءَ آ جاگہ گار بتگ کہ من آوہدی ادا درچک ھرانی بنجاہ ءَ ھر گاڑیانی جاگہ بینگ، اے چونیں جاگہ یے مولائی گروپ نہ عادل سائیں ءِ درگاہ، ادا ایک اسکول یے، یک لائبریری یے ءَ گراونڈے۔ من بہہ ءَ بکڑ بیتاں کہ اے چتور من یک چکے جست کت کہ لبااے لالو ءِ دربار کجا انت ؟ چک ءَ مناکلاگ زرت ءَ کندان ءَ گشت یے "آ وبلد یہ والھاں ھٹائینگ"۔

مجبور

انور جمعہ

"شاہد تو منا بزگ مکن، پرچی ءَ منی زندگی ءِ برباد کنگ ءِ پشت ءَ کپتگ ئے؟؟...... من ھم روچانی امیت ءَ وتی شپانی ولب ءَ روچانی آرام یلداتگ انت کہ تو منا گڈسری وھدءَ چُشیں جواب بدیئے؟؟...."

"بلے سعیدہ! منا ساری ءَ مالوم نبوتگ کہ منی گس ءِ مردم منی ھبرءَ "اناں" ھم کناں.... تو بچار! من بجور اوں... منی پت، منی مات ءَ منی خاندان ءِ مردم ھچ ڈول ءَ منا وت سرا زندگی ءِ فیصلہ کنگ ءِ اجازت ءَ نہ دینت۔ تو وزانئے منی پت ءَ چو نیں حیال ءَ پچارانت ءَ پدا منی ناکوزتک چہ کسانی ءَ منی نام ءَ....."

"بس انت شاہد، بس انت! شما مردانی عادت انت۔ اول سراچو گنوک ءَ پہ زالبول ءِ سرا مرگ مدٗ ات۔ ءَ وتا چہ ہرچ وڑیں مجبوری ءَ لاچاری ءَ چہ آزات گش ات، بلے وھدے کہ شزارئے ءَ جنکانی سرماں گنوکی آں کپیت نوں وتی مجبوری آں گند ات۔

شاہد! چُش مہ بیت کہ تئی "اناں" ھنگ منی ساہ و ارواح ءِ "اناں" ءَ گوں دچار بہ کپیت۔ رندا تو سد بر ءَ جُش ئے، ہزار بر ءَ بلوٹ ئے بلے تئی دپ ءَ دراتکگیں "اناں" منی زندءِ گڈسری اناں بیت۔ ءَ پدا تئی بے کساسیں واہ و زاری منی "اناں" ءَ گوں "ھوٗ" ءَ بدل کت نہ کناں"۔

بازیں گریوگ ءَ ارس ریچگ ءَ چہ رند وھدے شاہد ءَ صاف جواب دات کہ من ترا نزوراں چیا کہ منی لوگ ءِ مردم منی سورءَ دگہ جاگہے ءَ کنگا انت گڑا سعیدہ ءِ دپ ءَ بند نہ بوو کیں گریوگے بندات بوت۔ مدامی وھدے آئی گوں شاہد ءَ سندو نیاد کرتگ ات گڑا آئی وتی سر شاہد ءِ ھٹ ءَ ایر کنگ ات۔ بلے اے رندی آئی وتی سر گوں نزیک ءَ دیوال ءَ جناں کت۔ پد ادستے سرا کت انت ءَ ھمیشگ ءَ بوت۔

"شاہد تو وتی مجبوری آں گندئے۔ منی مجبوری آں نزانئے، دل ترک ئے۔ تیوگیں زند ءَ وتا ملامت کنئے"۔ سعیدہ ءَ دل ءِ سیرءَ گریت۔ بادامیں چمے چو کلونٹ ءَ سہر بو تنت، تروتگیں ارسانی ھار ءَ مچا چانی مھکمیں بند پروشت ءَ انار کان ءِ سیر آپ کت، سمھکگیں ملگور شنگ و شانگ بو تنت۔ دل ءَ گشتے وتا گٹ ءَ بگراں یا کہ شاہد ءَ، بلے گڈسری ساعت ءَ واتر بیگا ساری آئی شاہد ءَ را ہورت ہورت ءَ چارات۔ وتی تھنان ءِ پلو ءَ چمانی ارسے پہک کتنت۔ اے تیوگیں وھد ءَ شاہد ءِ سر جھل ات ءَ آزمین ءَ کونڈگات۔

''سعیدہ ءَ وت کشی کنگ'' سہب ءَ مہلہ واب ءِ پاد آئیگ ءَ گوں آئی ءَ اے حال ءَ گپت، دلترک بوت، پاد اھت۔ چیر وکائی جست و پرس کنان بوت یکے ءَ پکائیں حال دات کہ سعیدہ ءَ وتی ماڑی ءِ سہمی منزل ءَ دوُر کر تگ ءَ مر تگ بلے آئی دست ءَ کاگدے مان بوتگ۔ کاگدے مان بوتگ ؟ نزئے شاہد ءَ زمین ءَ آسمان چکر گا اتنت، سرے ڈمبر گات۔ میزان میزان گس ءَ شت۔ جوڑی یے گدبیگ ءَ کتے ءَ سہب ءَ مہلی ءِ بس ءَ گوں کپت۔ بس کہ رہادگ بوت آئی جیڑگ بنا کت۔ من برباد بوتوں۔ سعیدہ ءَ الم کاگد ءِ تہا نبشتہ کتگ کہ آئی وت کشی ءِ بن من ءَ شاہد آں۔

بے تاھیری گیش بیان بوت آئی وتی ہیگ ءِ تہا دو وانگ والی گولی کشت ءَ دپ ءِ تہا چگل دات۔ کم کم ءَ سرے ڈمبر ان بوت ءِ بس چوں لہم لہم ءَ روُگا انت! آئی ءَ ایگو آنگو چار اں کناں کت ءَ کو کار کت۔ ''استاد بس یے یا کہ ہر گاڑی یے، اے ڈوُل لڈان یے گڑا مارا کدی رسین ءِ ؟''۔ بلے آئی ءَ و تا سما نیست ات کہ آئی منزل کجام انت۔ گونڈیں ساعتے ءَ پد یکبرے پدا پگر ءَ حیالاں آئی ءَ راوتی آماچ کت۔ ''منی وت کشی ءِ بن شاہد انت، منی وت کشی ءِ ذمہ وار شاہد انت، منا دھوکہ یے داتگ، منی مہر ءَ واہگانی گٹ گیر کنوک شاہد انت''۔ آئی ءِ گوشانی تہا سعیدہ چیہال جنگات۔

من بنام بیاں۔ منی خاندان، منی میریں پت ءِ سر جہل بیت...اللہ! من کارے نہ کت.... منی حدا! چونیں مہروانے ات سعیدہ..... ''من حیرات ات، وتی زندے ندر کت، من پرچی آئی ءَ رارد دات ؟؟ من گشت بلکیں چور ضیہ ءَ عابدہ ءَ آہم منا بے حیال کنت .... آدوئیناں سور ہم کت۔ بلے سعیدہ ءَ منا بنام کت، بنام بوتوں من، منی سر گار بوت۔

گولیاں وتی اثر پیشداشت انت۔ آئی ءِ گردن سیٹ ءِ سر الونجان بوت ءَ آواب کپت۔ پاسے کت تاں بگاہ انت، بس ءَ شہرے ءَ داشتگ ات، مردم ایر اھت انت۔ ایوکا ہمائی جند بس ءِ تہا پشت کپتگ ات، آنتر ان ءِ پاد اھت۔ ڈن ءَ چار اتے، ایمان ءَ یلہ دات، پولیس ءِ گاڑی گوں سپاہیگاں اوشتا تگ ات۔ حوالدار ءِ چم آئی ءَ کپت انت، پدا لہم لہم ءَ حوالدار دیم پہ ہمائی ءَ پیداک ات۔ آ چو بس ءِ کلینڈر ءَ درواز گ ءِ دپ ءَ اوشتوک ات۔ حوالدار گوانک ءِ جاہ ءَ رس ات گڑا آئی جان چو زندگیں ماہی ءَ لرزگا بوت۔ یکبرے گشتے بہ تچاں بلے پدا وتی دستے پہ دست گیری ءَ برز کتنت۔ حوالدار ءَ وتی دست ءِ لٹ ءَ راتریان ءَ درائینت ''جہل ءَ ایر کپ مارا بس ءِ اردانی تلاشی گرگی انت''۔ آئی لاپ ءَ کپتگیں دل پدا وتی جاہ ءَ ات۔ گشاد گشاد ءَ دوُرے کت، درک جنان ءَ دیم پہ ہوٹل ءَ شت۔ ہوٹل ءِ دیما مردے اخبار بہا کنگات، آئی ءَ اخبارے زرت ءَ وانگ ءَ بوت۔ اناگہ آئی چم یک حالے ءَ کپت انت۔

''18 سالہ دوشیزہ نے خودکشی کرلی۔ معاشی تنگدستی کی بنا پر خودکشی کر رہی ہوں، مرحومہ کے ہاتھ سے رقعہ برآمد''

چار طبقی ماڑی ءِ واھند ءِ گوں ءَ تن ءَ ایوکا ہما سر پد ات، ایوکا ہمائی جند۔

کراچی۔ ۲۷/ستمبر ۱۹۹۶ء

فیلڈورک

آصف شفیق

ـــــــ دوروچ پیسر میرآن ءِ وتی آہنیں دیدگانی دروازگ پچ کنگ انت ءُ انگت ہم پچ انت۔

"بیات کہ ماشماہے درواز گاں چہ گوزان ءُ چاراں، باریں اندر ءَ چے است۔"

ے گائیڈ ءَ مارا سوج کت۔

"چداں بیات، اے پلگاریں کشک ءَ کہ اے وہدی ماشما گوزگاہاں، میرآن ءِ وشیانی نیمرانیں ساعتانی کشک انت، اے
گلدان ءَ سیل کن ات ایشی ءِ تہا لہتیں شیر کنیں سوتانی پل انت۔

زیتون ءِ درچک ءَ گندے؟ ایشی ءِ سرا ایمنی ءِ زمانگ ءَ دیستگیں وشیں ولابانی مرگ درنگ انت۔"

ے اے بچ آہن انت!! اے نیمرانیں ساعتانی کشک، اے گلدان، اے شیر کنیں سوتانی پل، اے وشیں ولابانی مرگ اے کل آہن
ت پرچا؟"

چہ مئے ہمراہاں یکے ءَ جست کت۔

ئی ہو، ادا ہر چیز آہن انت بلے چہ شیشگ ءَ ہم نازرک تر انت۔ نوں بیا چہ آپٹرھیاں جہل ایر کایاں"۔ مئے گائیڈ ءَ مارا اسلاہ دات۔
پٹرھیاں جہل پراہ ءُ وراجیں بانے ات کہ آئی ءِ سے ئیمگا دراج ءُ مزنیں دریگ اتاں کہ چہ آہاں ڈن ءِ ندارہ سر ات ءُ یک کنڈے ءَ
ونڈیں درواز گے پچ ات۔

مئے گائیڈ مارا سرپد کنان ءَ گشگات "اے بان ءِ تہا دگہ ہچ نیست تہنا چندے عکس انت کہ شمئے دیما انت۔ عکسانی تہا شما
وازگ، ژانگلوک، ھتکی، تاھید ءُ دگہ ہے رنگیں بازیں چیزے گندئے۔ اے چشیں گرانیں چیزنیاں کہ من اش پہ شما بکشیناں اپنچو وَ
نوت سرپدات کہ اے بے تواریں عکساں معنا بجن ات"۔

چہ اے درواز گ ءَ ڈن ءَ شت کنیں؟ من ہے بان ءِ پچیں درواز گ ءِ نیادست ٹال کت ءُ چہ گائیڈ ءَ پرس ات۔

ہو، بیات نوں ڈن ءَ چاریں"

اے دورپاند ءَ شاہگانیں ڈاکے ات وہدے چم دور شانک دات انت تہ انچو گمان بوت زاناں دریایے چول جنگا انت۔

"اے سیر سگیں ڈن ءَ کہ مالے دمان ءَ او شتو کیں ادا میرآن ءِ تہائی ویل انت۔ آدور کہ دریایے چماں اندرانت، ردمہ ورات ک
دریایے نہ انت بلکیں ہما آدینک انت کہ میرآن ءِ باطن ءِ رنگاں برے یک دابے ءَ پیش داریت"۔

اچو گشگا رندمئے گائیڈ وتی گڑیال ءَ چار گالگ ات ءُ ورائینت ے "وہدباز کم انت مارانوں چداں زوت در آہگ لوٹ ایت"

؛ "بلے انگت ماباز یں جاہ ءُ بازیں چیزے نہ دیستگ" چہ مئے ہمراہاں یکے ءَ گشت۔

"مئے کراتہماسی ملٹ بزاں نیم کلاک منگ۔ اے سی ایں ملتانی تہاپانزدہ ملٹ وراہ ءَ ھلٓیت دگہ پشت کپوکیں پانزدہ ملتانی تہاما
یک جاہے دیست کنیں"۔

ماچہ شاہگانیں پٹ ءُ دراتک ءُ دگہ نوکیں جاہے ءَ سربوت ایں۔ اے یک کسانیں میگے ات گونڈیں برزگے ءِ سراچار
تگردی کڈک اتنت، کے دسمتر اپراہیں کاپرے ات۔ کاپر ءِ چیر اتھت ءِ سرا مردے نشتگ ات۔

"شما اے میگ دیست نوں زوت کن ات کہ وہدباز کم انت۔ اے کوچگ ءِ بابت ءَ شمارا رندا سوج کناں۔ گاماں ترندکش ات ک
روزرد ءَ پیسر مارا وتی لوگاں سربوگی انت"۔

گائیڈ سرا ما رندا، کساس پانزدہ ملٹ ءِ اندر ءَ ماچہ میرآن ءِ آہنیں چمانی درواز گاں ڈن ءُ دراتک ءُ وتی میگ ءَ سربوتیں۔

گائیڈ ءَ مارا اجازت کت۔ ماکلیں ہمراہ دیم پہ وتی لوگاں رہادگ بوتیں، دیگہ مانیم پند ہم نہ بر۲تگ ات کہ مارا سمابوت ک
مئے مچانی چم آہن جوڑ بوتگ انت ءُ درواز گ اش ہم بچ انت۔

نوکیں شاعری ہمیشکہ المی انت دانکہ ہما ایوکی کہ مئے
دلانی تہا انت......ہما مارشت کہ چہ ابدمانیءَ ودی بیت
چرآئیءَ دلبڈی گپت بکنت۔نیکی،شادمانی ءُ زیبائی ابدمان
انت ءُ بنی آدم دائم ہمیشانی شوہازءَ تچیت۔(جیلانی کامران)

بیست ویک فروری

صالح خمار

سہب ءُ نہری ءَ چہ پد منی اولی سگریٹ ات من ایشیءِ لذتانی کیفاں سرشار بیگ اتاں کہ جنین آدمانی تواراں منا اگوں مت دلگوش کت۔

''من بیست ویک لوگ گوں اتگ بے جگ یے آپ حرام بات''

''اے بیتگ ءَ من بیرگاں''

''غوث کشات ہے شومیں آپ والہاں''

''مارا بس انت''

زاہ وبد دیان ءَ جنین گوں وتی ھالیگیں درپاں چہ منی دکان ءِ دیما گوست انت۔ من سگریٹ ءَ یک دراجیں کش یے گپت ءَ دو تاناں تاڑ ءِ رنگ ءَ گول کنان کت ءَ یلہ دات۔ دو تانی رم برے مارءَ برے ملگور یان ءَ منی دیمی ھمگادرا اتکگیں کیلنڈر ءِ ھمگاراہ گپتاں ءَ من کیلنڈر ءِ اندر ءَ گار بیتاں۔ چاردہ سال سار یگیں فروری ءِ سردیں سباہے ءَ گرمیں ندار گے گوں گرم گرمیں کرداراں منی دیما اتک۔

مرچی ـــــ مرچی الم ماوتی حق ءِ جست ءَ کنیں۔ بیست ویکمی فروری انت بلے ما..... ماانگت بے آپ ـــ بے برق ءُ بے سڑکیں ـــ نی الم مئے جہد رنگ کارنت۔

سگتاں! شمادرستیں کلاسانی بچکاں زورات ءُ بازار ءَ بیا ات، بازار ءَ کاروان یے جم بوت ـــ کاروان ءِ ہر کرد وبد ءُ بادشاہ ءِ زاہ وبد دیان ءَ دیم پہ تحصیلدار ءَ کارگس ءِ ھمگار وان ات۔ چہ بازیں ورنا ہانی گشتانکاں پد کاروان واتر بوت ءُ پولیس تھانہ ءِ ھمگاراہ گپت۔

ملک ءِ جھنڈا تاڑانی آس ءَ کئے بزانت کہ کئے ءَ دور دات بلے تیرانی ساہ دزیں توار دلانی درینگاں گیش کنان اتاں ـــ مات، گھار ءُ برات یے قربان بیت پہ برق، آپ ءُ وانگ ءَ ـــ

امید چہ کاروان ءِ مچ ءُ غباراں دگہ ہچ گندگ نہ بیگات، مچ ءُ غبار دوت جوڑ بیتاں، سگریٹ ءِ دوت، مارءَ ملگوریں دوت۔

اے باریں چنتمی سگریٹ ات کہ وتی گڈی پسان ات ءَ جنین آدم گوں ھالیگیں درپاں گوزگا اتاں ـــ

☆☆☆

Mainul,s Third Marriage.

جاوید حیات

مینل ءِ پیدا ءِ بیگا پیسر آئی ءِ پت ءِ دنیا ءِ چہ وتی سیادی ءِ چیلم ست۔ پہ عذاب مینل مات ءِ رودینت۔ زمانگ ءِ تیگیں تیر سک ات ءُ وتی زہگ ءِ زرگریں شیرے وارینت۔ آئی ءَ اے زند ءِ دراجیں پڑ ءِ کس ساہیل نہ ات۔ مینل اوں بے آس ءُ تنگ ات۔ آئی ءِ مینل ءِ دست ءِ مینل ءَ آئی ءِ کوپگ ءِ زور ات۔ وتی زہگ ءِ باز آئی ءِ شنزا ءُ گانی ءُ مچل مشت، کہ شت......... ءِ بیں تکلیف بے برداشت کت۔

وہد ءُ رینگ ءِ تیزی ءِ گوں ہنگ ہنارت۔ بے تیزتر ندیں گامانی پشت ءِ پشت کپت۔ مینل ءِ شہرئیں کسانی کتاب ءِ پل ءِ پیم ءِ وشرنگ ءِ دلدار بیت۔ آجوانی ءِ آس ءِ آپ ءِ تاثینک دنت۔ آئی ءِ مات وتی زرتیں جنک ءِ گندیت بازپریشان بیت۔ پیراں آئی ءِ وتی چپ ءِ رودینگ ءِ پچ بوتگ بی آئی ءِ آروس ءِ بات ءِ پچ جنت کہ مینل کدی باور بیت؟ کدی آئی ءِ سالونک کنیت؟ کدی آئی ءِ آروس.......؟

شپ روچ بے غم ءِ تہاتہائی ءِ حیریت کہ مناچہ رند منی چک ءِ چے حال بیت۔ شپ روچ ءِ وکار ءِ سلوات ءِ پریات ءُ زاری خدا ءِ اے پیسلہ کنگا مجبور کنت۔ دراہیں دنیا مینل ءِ سیر ءِ سرناہاں گوں ناچ کنت۔ مات گل ءِ چہ بال انت، آئی ءِ کندگ آئی ءِ چیدگ ءِ رنگ نوان تنگ ات۔

سیر ءِ ہمی روچ ءِ مینل ءِ لوگ جہ دل ءِ درد ءِ گپت...... سالونکی ءِ مرواریں پل ست انت ءِ ملکوت ءِ وتی ارجین ءِ کتنت۔ سریں گدانی جاہ ءِ اکتیں جامگ پوشگ ءِ دوو ہندات بیت۔ مینل ءِ سانگ ہنداں آ چہ وتی دوہ گلینت ءِ گشت اِیش کہ "منے چک ءِ شکے تو ئے، تو شی بے، تی قدم منے بجاہ ءِ کپت انت منے گل۔ چراگ زوراکیں گوات اں کشت ءِ منے زند تہاریں ءِ سری چاتاں چگل دات"۔

مینل پہ گریوگ ءَ گرتیں دل، وتی مات ءِ گورا کنیت۔ مات ءِ لازکیں جنک ءِ ہنزائی گداں گوں دیست ءِ آئی ءِ دل تنک ءِ جگر گل گل ات۔ "من بے اوست ءِ رودینگ کہ باور بیت، بے مات ءِ بخت ءِ گوں بخت ءِ اے رنگ زرتگ۔ آئی ءِ مات حیران ات کہ نی منی دوتیگیں جنک ءِ گوں سانگ کنت؟ آدم بے غم ءِ تہات کہ مینل پدا کدی باور بیت؟

مینل مہلوک ءِ نا ورانی چیراچیر تراتگ ات۔ مدام لوگ ءِ کند ءِ وتی بد بہتی ءِ سر اگریت۔ آئی ءِ سراپل بگوارنت بے۔

آئی ءِ چم ارس شلنت۔ دنیا سہت ودمان کندیت، چشمیں ساعتے نیست کہ آنہ گڑیت۔ آئی ءِ مات آئی ءِ غم واند وہاں چہ بیمار بیت ءِ بے یگر و غمانی تماانت کہ مینل کدی بانور بیت؟ ہچ جنگ ءِ جنوزامی نام پر مبات، اے نام ءِ چہ مردم بے نام بہات......

بے بازار ءِ یوسف نامیں کماشے وتی زندءِ باز پریشان انت۔ آئی ءِ یک زہگے اوں است، آخرین ءِ انت۔ اے جہان ءِ پہ آئی ءِ دگہ کس نیست۔ آئی ءِ گورا مال و دولت ءِ ہچ وڑیں کمی نیست، ڈاکٹر یوسف ءِ گشنت "تئی نادراہی ءِ علاج نیست، اے مرض ءِ ہچ وڑیں دوا ءِ درمان نیست۔ تو دانکہ سیر نہ کنئے اے بیماری تئی سرا نہ چئیت"۔

ہما پیریں جنین آدمانی کہ آہانی مرد چہ دنیا ءِ جتا بیتگ انت، آہانی گوراوتی وتی آروس ءِ تہر ءِ بارت، بلے کس گوں یوسف ءِ سانگ کنگ ءِ تیار نہ بیت، ءِ بے گشنت کہ دریاءِ سرءِ گور مرنہ انت، چونکہ یوسف ءِ دیم ءِ کرچک انت۔

یوسف لوگ لوگ ءِ وتی تہر ءِ بارت، بلے...... یوسف ءِ سانگ ءِ تہر مینل ءِ لوگ ءِ اوں کنیت۔ مینل ءِ مات وتی جنگیں دردانگیں جنک ءِ پیریں کماش ءِ گوں مایر دات نہ کنت، بلے چے بکنت؟ نہ دست جاہے ءِ سک بنت، نہ چم کلے ءِ یک ءِ امیت ءِ کننت۔ "اے بیماری منا مرگ ءِ دپ ءِ سر کنت ءِ نئی یلہ دنت۔

پیدا کنگ ءِ چہ پیسہ بے پت بیت۔ نی گور ووچ ءِ پد بے مات بیت انت۔ من مراں مینل ءِ کئے است؟ کئے وتی بڈا بے بندیت؟ مات ءِ دل ءِ وند وت ات کہ من اپس ءِ تہر ءِ بجاد ءِ بندان، بلے دگہ بجاد اوں زاہر ءِ نیست۔ آخر ءِ بے بیت کہ یوسف ءِ نام ءِ مندریک ءِ مینل ءِ دست ءِ دینت...... چیزے روچ ءِ پد مینل ءِ مات دنیاءِ غماں چہ دیر پچ وال کفن ءِ تہا دو من خاک ءِ چیر الیگی و پسیت۔ آدگہ رابے اوں نگندیت کہ بروت، قیامت ءِ چہ ساری قیامت ءِ گندگا انت۔ گندیت کہ دنیا یک بے نہ گواریت گوں پیریں کماش ءِ زند ءِ زہتیں سفر ءِ بندات کنت۔ وتی وزگہارانی لوگ ءِ وا جہان گندیت چہ چماں ارس بیت بے درچنت...... مینل ءِ گوں آروس کنگا پد یوسف ءِ بیماری چہ آئی ءِ جبین ءِ ہتم بوت، یوسف ءِ خداءِ نام ءِ بازیں ہیرات بے نت، ءِ دل ءِ بے گپ آورت کہ نی منی بیماری ہتم بوت، من آروس بے باز اگنگ۔ من کجا کرزاں کہ سرجمیں زندمان ءِ مینل ءِ مردہاں، مینل منی جند ءِ "زہگ" ءِ چہ گستر انت۔ منا منی تہ نانسان اے ڈول ءِ ننیلیت۔ من پہ آئی ءِ گواتانی شم ءِ پہل ءِ سراٹے شوہاز کناں...... بے روچ ءِ یوسف ءِ چک جرین ءِ چہ کنیت، گندیت کہ منی پت ءِ یک کسانیں جنکے ءِ گوں آروس کت، زاہر انت ایشی ءِ منی پت ءِ دولت دیتگ، وتی سرا زحم بے نہ کتگ۔ "اے مال و میراث منی مات ئیگ انت، دراہ منی نام انت۔ من ایشانی سرا سیاہ ماراں نیلاں کہ ءِ پسنت۔ وتی واستا گہ رابے شوہاز کن ات"۔

یک دو روچ ءِ پد یوسف، مینل ءِ زہیت دگہ جاہے روت۔ ساعتے ءِ پد ...... ءِ ...... ءِ ...... ءِ ...... مات، گوں یوسف بڑ ...... ہیران ہم بیت کہ نی من ...... مینل ...... ءِ مات ......

نان ءَ گوں شریدارے کناں۔

مینل ءِ زہگ نہ ماہ ءِ بیت کہ یوسف ءَ یک بلاھیں ولے گیپت۔ یوسف ءِ زبان گنگ ءِ جند تچک ءَ تچک بیت، ن کام جت کنت نیمہ گپ کت کنت۔ لوگ ءِ کپتگ تھت ءِ باہوٹ انت۔ مینل گریت کہ اے چو نیں بھت یے من زرتگ ءِ جہان ءا اشگاں۔ یکروچے کونڈیں طفل ءَ گوہری تپ گیپت، مینل بازبیوس بیت یوسف ءِ مردگ ءِ ھساب ءَ انت۔ آسر درا در کنیت۔ بچے ءِ پشت پر انت، آئی ءَ آوازونت۔ "اے! منی عرض ءَ اشکن"۔

مرچی پری یے منا توار ءَ انت؟ اناں، من واہے گندگایاں، انی بست کناں۔ مینل ءِ وشر نگیں دروشم ءَ گندیت، حیران بیت کہ منی واہانی بانک ہمیش انت۔

"منی زپتیں سفر ءِ شاد ءُ وشی، منی تہاریں شپانی ماہکانی، منی زند ءِ پر شگنیں واہگ مروچی پدا ہوار بوتگ"۔ آمینل ءَ گورا کنیت۔

"منی زہگ ہمار انت، منی سر اسپتال ءِ پر نہ بیت ءِ منی گورا پیسہ اوں نیست"۔ نوید باز رنجیگ بیت کہ منی کرتگیں واہگ ہوار بیت ءَ یکیں ساعت ءَ چو تیزی ءِ دانگ ءِ ترزات۔ منی دل گنوک انت کہ کیلیں دروازگانی کڑیاں ٹکیت ءَ توار پ مائیت۔ نوید ءَ مینل ءِ زہگ زرت ءَ اسپتال ءِ برت..... دوہمی روچ ءِ پدا مینل ءِ زہگ ءَ اسپتال ءَ انجکشن جنگ ءَ بارت، ءُ بازیں چیز ءَ لیبونک آئی ءِ واستا گیپت ءُ ت یوسف ءِ تھت ءِ پادیں ءَ نندیت۔

"ناکو! مینل ءِ لوگ واجہ کج انت"؟

اے سوال ءِ جواب یوسف ءِ زبان ءَ ستیت کپیت بے درشان نہ بیت۔

یکروچے نوید مینل ءَ گشیت۔ "من زاناں تئی مرد مرتگ۔ تئی پت ءُ ہمار انت، باد ءَ گپتگ۔ من اے گپ ءَ بائد انت دگراں بجوشاں، بلے دگہ کس نیست۔ من تئی گوں ما آروس کنگ لوٹاں، تو منا باز دوست ئے۔ اگاں تو منا نہ لوٹ ئے، من وتا اوں ن لوٹاں۔ بے تو یک ساعتے پہ منا عذابے ءَ کمتر نہ انت۔ تئی رضا ءَ منی زندرژنائیں راہے ءَ سر بیت، تئی انکار منا مرگ ءِ تہاری ءَ گار کنت۔

مینل ءِ بھت ءِ لکیر بیر انت کہ من نوید ءِ وتی مہر ءِ چراگ ءِ چہ برانزے مہ دیاں، آ مریت۔ یوسف ءُ مردگ ءِ ھساب انت۔ من یک لاشے ءِ واستا یک جان یے کشت نہ کناں۔ مینل زمانگ ءَ سالکاں سندیت۔ یوسف ءَ دیما نوید ءَ گوں نکا کنت۔ یوسف تھت ءَ سر اکپتگ، شپ روچ ءَ روچ شپ بیان انت، یوسف بے وار ءَ انت کہ من کدی ملکموت ءَ نازینکاں و گوشاں گوں اشکناں ءَ ایمنی واب کپاں۔ ☆☆☆

نیکی ءِ بدل گار نہ بیت

عبدالصمد خلیق

سلیمان ءِ مات ءُ پت سکیں غریب اتنت۔ آہانی کار ہر وہد ءِ پنڈگ ات، اے کار آہاں چہ پت ءُ پیرکاں گون ات ءُ آہاں وتی ونڈ ءِ جوزنگ ات۔ سلیمان ءِ عمر دو سال ات کہ آئی ءِ مات ءُ اے دنیا یلہ دات۔ سلیمان ءِ پت ءُ دگہ سانگ یے کت، نوں سلیمان ءِ وتی مات ءُ را وتی اصلی مات لیک ات۔ وہدے سلیمان ءِ عمر چار سال بوت تہ مات ءُ پت آں آئی ءُ راگشت کہ تو ہم بہ پنڈ۔ سلیمان ءِ مات ءُ سلیمان سلو ءِ نام ءُ توار پر کت ءُ آ ہچبیں بازار ءِ سلو ءِ نام ءِ مشہور بوت۔ ہے پیما وہد گوزان بوت ءُ وہدے سلو ءِ عمر ہپت سال بوت تہ آئی ءِ ہوش ءُ بود ہم زیادہ بوت۔ یک سہبے ءِ سلو ءُ وتی مات ءُ راگشت "اماں من نوں نہ پنڈیں، منا پنڈگ بس انت، من لوٹاں کہ سکول ءُ بواناں پرچا کہ منی ہمیں درستیں گونڈو وانگاہاں"۔ سلو ءَ ہے گپ دپ ءُ ات کہ ماتو سک زہر گپت ءُ سلو ءُ راگشت یے اگاں تو نہ پنڈے من تئی دوہیں چماں در کنیں، تئی پت ءُ ونگ کہ تو وانئے۔ وانگ مئے ءُ شمئے غریبانی واستا نہ انت بلکیں سیر ءُ امیریں مردمانی واستا انت، جلدی کن وتی کچکول ءُ بزور، مرچی احمد ءِ چک ءِ آروس انت ہمو ادا بور ترا پنڈگ گیشتر رسیت ءُ نان ءُ نارشت ہم پیچ ہیار گوں۔ مات ءُ اے گپ سلو ءِ دل ءِ چو تیر ءِ لگ اتاں، وتی دل ءِ توکا ہے فکرے کت کہ من زاناں منی چونیں مات یے۔ آدگہ مات وتی چکاں نوکیں گد پر کن انت ءُ وانگ ءِ دیم دینت ءُ منی مات منا ہر وہد ءِ جنت ءُ ہبر دنت، سلو ءِ چمانی ارس رچان بو تنت ءُ آ مجبور بوت ءُ شت۔

یک ہگاہے وہدے سلو ءِ پت میران سڑک ءِ سر اڑکے ءِ چیرا کیت ءُ میران بیت تہ سلو سک پریشان بوت۔ نوں وتی دل ءِ توکا ہے فیصلہ یے کت کہ من نوں چرے بازار ءُ درکایاں دگہ شہرے ءُ رواں بلکیں منی قسمت بدل بہ بیت۔ سہب ءِ سرا کس یے حال ندات، سڑک ءِ سر اڑکے ءِ سوار بوت ءُ دیم پہ کراچی وڑیں شہرے ءُ شت۔ وہدے نزک شہر ءُ رس ات تہ سلیمان ءُ دیست کہ سڑک ءِ لمب ءِ یک گاڑی یے اوشتاتگ، سلیمان ءُ وتی دل ءِ توکا ہے لیک ات کہ من اگاں گاڑی ءِ سپا بکناں بلکیں منا چار کلدار رسیت، ہوٹل ءُ رواں نان یے وراں، دگہ کارے چاراں، آشت گاڑی ءِ صفائی ءُ لگ ات۔ گاڑی سیٹھ فاضل یگ ات۔ فاضل وتی چک حمل ءِ گوں ماوتی گاڑی ءِ کرا اتک تہ دیست یے کہ کسانیں چکے منی گاڑی ءِ سپا کنگا انت۔ فاضل ءِ جست کت "ابا تئی نام کئے انت، تو چہ کجا کائے"۔ سلیمان ءُ وتی گوستگیں زندگی ءِ بارہ ءُ وتی ہچبیں گپ جت انت۔ سلیمان ءِ چرے گپاں سیٹھ فاضل ءُ آئی ءِ چک حمل ءِ سرا باز اثر کیت۔ حمل ءُ وتی پت ءُ راگشت بابا نن، تو سلیمان ءُ وتی وگ ءُ بریں گوں۔ من پہ تئی۔

ہر وہد ءِ تہنا نشگوں، مانوں دو کس ہنگیں مناو شتر بیت۔ حمل وتی مات ءِ پت ءِ یکیں چک ات۔ فاضل ءِ جست ءَ ت سلیمان گراتو مئے لوگ ءِ کائے گوں۔ سلیمان ءِ لنٹ لرزگا لگ اتنت گشت یے "واجہ شما منی گوں ما مسکرا کنگا ند ات"۔ حمل ءِ گشت ناں سلیمان، جلدی کن گاڑی ءِ سوار بو۔ سلیمان واجہ فاضل ءِ گاڑی ءِ سوار بوت۔ لوگ ءِ حمل ءِ مات ءِ دیست کہ مرچی کسانیں لاگریں بچکے حمل ءِ ہمراہ انت، جستے کت حمل ءِ پت اے کئے انت گوں شما گون انت۔ حمل ءِ پت ءِ گشت، اے حمل ءِ سنگت ءِ برات سلیمان انت۔ ایشی ءِ دگنیا ءِ توکا دگہ کس نیست، مرچی ءِ چہ سلیمان مئے چک انت۔ حمل ءِ مات چرے گپاں سک وش بوت۔ حمل ءِ وتی نوکیں ہورے گد سلیمان ءِ راوات۔ دومی روچ ءِ واجہ فاضل ءِ سلیمان ہم ءَ ت اسکول ءِ داخل کت، سلیمان ءِ زندگی روچ پہ روچ شر تر بوت۔ آئی ءِ ہر وہد ءِ اللہ ءِ شکر گپت کہ تو منا چہ عذاب ءِ در کت۔ سلیمان ءِ چونائی ءِ وانگ ءِ باز شوق است ات، وہد گوزان ات، چکاساں آئی ءِ کلاس ءِ توکا اول نمبر بوت۔ آ ءِ حمل ہر وہد ءِ یکجاہ تراتاں ءِ یکجاہ ایف۔ ایس۔ سی ءِ داخلہ ایش زرت۔ سلیمان وانگ ءِ حمل ءِ چہ دیماتر ات ءِ چکاساں حمل ءِ چہ گیشتر نمبرے گپت ءِ میڈیکل ءِ سیٹ یے گپت وہدیکہ حمل ءِ نمبر کمتر اتاں ءِ آئی ءِ را انجینئرنگ ءِ سیٹ رس ات۔ نوں دوئیں جوان اتنت ءِ عمر ایش بیست سال ءِ بر زاتنت۔

حمل انا گت ءِ بیماری یے ءِ گپت، آ روچ پہ روچ لاگر بوان ات۔ ہر وڑیں علاج کت بلے بچ۔ فاضل ءِ حمل یک شریں اسپتالے ءِ داخل کت، ڈاکٹر ءِ ھون ءِ ٹیسٹ گپت، ٹیسٹ ءِ رپورٹانی وانگ ءِ پد ڈاکٹر سک پریشان بوت۔ واجہ فاضل ءِ جست کت کہ حمل ءِ بیماری چی انت؟ ڈاکٹر ءِ گشت ایشی ءِ دوئیں گٹگ ھراب انت۔ اگاں حمل ءِ گٹگ یے رسیت تہ آئی ءِ جان رکیت اگاں آپشت نہ کپ ایت۔ ڈاکٹر ءِ چرے گپاں حمل ءِ مات ءِ پت سک پریشان بوتنت، دوئیناں گشت کہ مئے گٹگاں کش ءِ حمل ءِ بدئے۔ ڈاکٹر ءِ دوئینانی ھونانی ٹیسٹ گپت بلے ہر دو کانی ھون ءِ گروپ دگر اتنت، نوں آ چہ دو گیشتر پریشان اتنت۔ سلیمان چرے ھبراں سرپد نہ ات چیا کہ بولان میڈیکل کالج ءِ وانگ ءِ ات، وہدے کہ حال ءِ گپت تہ جلدی جلدی کراچی ءِ ٹکٹ یے گپت ءِ رہادگ بوت۔ کراچی ءِ اسپتالئر بیت، ڈاکٹر ءِ گوراروت ءِ وتی ھون ءِ ٹیسٹ ءِ کنائین ایت۔ ھون ءِ گروپ حمل ءِ ھون ءِ گروپ ءِ گوں یک بیت، سلیمان ءِ آپریشن بیت ءِ گٹگ یے در کنگ بیت۔ حمل ءِ زندگی رکیت، آئی ءِ رانو کیں زندے رسیت، واجہ فاضل سلیمان ءِ گلاش کننت ءِ گش ایت "تو منی چک ءِ رانو کیں زندگی یے داتگ اگں تو مہ بوتین ئے مرچی حمل مرتگ ات"۔ سلیمان ءِ چمانی ارس رچان بوتنت، گشت یے "مرچی من اے قاعدہ ءِ رس اتگاں تہ شمے برکت ءِ، ناں تو باریں منی چے حال بوتگ ات، من شمے نیکیاں کدی بے حیال کت نہ کناں"۔

فاضل ءِ چمانی ارس رچگ ءِ لگ اتنت، گشت یے "واقعی نیکی ءِ بدل کار نہ بیت"

* * *

رود ینگیں روباہ

طیب قاضی

منی ہندات ءِ شروع ءِ گپ گوں شاہو ءِ ہے بوتگ کہ اے جنگل ءِ روباہ تئی گوں مارا مگ نہ بیت، اے شیراناں رد ات نہ کننت۔ مفت ءِ حداو تا جنجال مکن!

بلے منی درحیں تبر گوات ءِ بر تنت۔

یکروچے ہے روباہ کہ پہانی وار، کشی شمگا شاہو ءِ آئی ءِ ہونڈ دست ءِ سرا از سنگ ات ءِ دیم پہ دیم آئی ءِ مرگانی مزنیں ڈب ات، ہونڈ مزن ات بلے دپ ءِ شار گپتگ ءِ گاسگ ءِ ات۔ تئے زاتاں کراچی ءِ کوچ ءِ سفرے سنگ ءِ بے واب بوتگ ات۔ شاہو ءِ کہ رودک چہ گرانتگیں گوشت ءِ پر سنگ ات ءِ ہونڈ ءِ دپ ءِ ایرات، بے سماء ات کہ دو شیگتیں دراہیں شپ ءِ روباہ ءِ تیں تیسٹی (Tasty) وارتگ۔

مرگانی ڈب ءِ تماشینک ءِ پادانی چنڈ ءِ پچ چپئی سرگ ایرات۔ انگت شاہو گش ایت کہ منی روباہ آنگیں گوشت نہ وارت۔

ڈور نہ اوشت انت ءِ وڑلیں باریگ

ما ناندارایں سیاسی ءِ چاگردی کارکن ءِ سروک واجہ محمد بخش (ناکووڈیرہ) ءِ اناگتیں بیرانی ءِ سک دلپدردیں ءِ حدا ءِ درگاہ ءِ دعاکنیں کہ واجہ حدا، حدا مرزی ءِ وتی رحمتانی ساہگ ءِ جاگہ ءِ آئی پشپداں صبر ءِ اوپار ءِ تاگت ءِ بدنت۔

گمانی شریدار: ادارہ چمگ، امان اللہ وونق، وحید رونق، صابر زمان

درامد

غلام جان نواب

شریں بالاد مستیں، جوانی، پرپکیں لنٹ، پراہ ءِ پچیں پیشانی، قد حیں چم، بزءِ دراجیں ملگور، کنڈیں زنوک، کبلیں بروان قدرت ءِ پہ وڑے جوڑ کتگ ات۔ آ وتی مات ءِ گوراشتگ ات باریں کئے انت، سورے کتگ یاناں۔ من دراملے آں، آ دراملے، من دل ءِ جیڑگا توں باریں اے گوں من ہچ آروک بنت یاناں۔ تی ذمہ واری بیت کہ ایشانی حال ءِ جست ءِ بکن، گڑا منا ایشانی کرا روگ لوٹ ایت۔ اناں، ایشانی کرا مہ رو پر چاکہ اے جلیا دم انت تو دراملیں مردم ئے۔ بے نزاناں کجام جوزہ ات کہ من نے بے قرار کتگ ات کہ بروان آبانی کرا۔ آمناروک روک ءِ چارگا ات۔ آئی ءِ دیدگاں چہ مہرے ودی ات۔ اے چونیں مہرے ات؟ باریں چونیں مہرے ات؟ اے چم ہم قدرت ءِ چوں جوڑ کتگ انت۔ ایشانی چارگا دل ءِ درواز گ پچ بنت۔ یکے دومی ءِ کرا آیان بیت ءِ پداگ۔ دگنیا یے جوڑ بیت۔ آ دنیا مہر وفاہانی کلات بنت بلے آمر مبکمیں کلات ءِ سروگ اے چپ ءِ چاگردءِ دودانی پروشگ ءِ بازبلا ئیں جنگ یے لوٹ ایت نوں کلات دست ءِ کپ ایت۔ من باریں کجام حیالاں ئیگوا پداوتی جاگہ۔ پاداتکوں دیم پہ ہمابانی گوراشتوں، آبانی کوئی ءِ پتر توں سلام دات۔ پیریں زال تھت ءِ سر انشت من جست کت "ماتی تراچون انت؟"

من تپی یو تگوں انوں گہتراوں"۔

"شما زیکین ات ہماات شے کرا مردیں آوم نیست"۔

"منایک مردیں چک ئے است، آمشکت ءِ انت، اے منی جکوانت لاچاری ءِ وتی کرا کتگ"۔

من پداجنک ءِ چارگ شروع کت۔ آ وتی مٹ وت ات۔ آئی ءِ ہر چیز تو سیپ ءِ لائق ات۔ پدا آئی ءِ مات ءِ آجست کت کہ منی درمان کج انت؟ آئی ءِ وتی لنٹ پچ کت، گپ ءِ لگ ات منی واستا آخر زمان بوت، زمین وتی چپ و چاگرد ءِ چکر گ ات۔ من حیراناں اے وڑیں شر رنگی ءِ اے وڑیں بدذولی آئی درتیں دنتاں چنڈ چنڈ اتاں۔ آئی ءِ وپ ءِ گپ بے تام اتاں۔ منی وپ ءِ دراتک "شر ءِ بے عیب ءِ نہ بیت"

☆☆☆

میان استمانی لبزانك

کلاسیک چی یے؟؟

سانت بیو/ غین نون گر

چوناہا لبز کلاسیک گیشتر پہ ہما کو ہنیں ندکارء کارمرزنگ بیت کہ آئیء چہ حدء گیش تو سیپء ستا کنگ بوتگ آ
شاہگانیء یکتاہی منگ بہ بیتء آئیء تو سیپء ہر کسء ناکس سہیگ بہ بیت منی دلء ادامناوتی گپ پہ درورگنگ نہ کپیت ا
گپء کے دیمترا بریں کہ کلاسیک یک انچیں کوہنیں تبشنگ کارےء گشنت کہ وتی جتائیں اسلوبء بے درور بہ بیت
آئیء اے ہستار منگ بہ بیت۔ اے ہزانتء کلاسیکء لبز اولی رندء رومیاں کارمرزنگ، رومیاں ہمانکء شہریاں کلاسیکی گشتگ
ات کہ آہانی کٹ بستگیں حدےء چہ گیش ہینگ ء ہرچ حردےء کٹ چہ بستگیں حدےء کم ہینگ گڑا آچہ جوانیں تکء دربینگ
آہاں کلاسیمء نام دینگ بوتگ دومی ہزانتء کلاسکس (Classicus) ء لبز پہ شبینء اولی رندء دومی صدیء لاطینی ندکا
آلس جیلیس ء کارمرزنگ ء اے لبزگوں بازیں شریاں ندکاراں گوں ہمگرنچ کت اے لبز پہ اندکارء گنگ بینگ کہ آئیء جوانیں
ہستارے بہ بیتء آسسارا چی حسابء اوسی تبء چہ گستا بہ بیت ہے پیم آلس جیلیس ء ہمادرا ہیں ندکار چہ وتی لڑء درکت
انت کہ آہانی سیادی گوں اوسء یا اوسی زبانء بینگ، ایشیء چہ دو گپ بنت یکے اے کہ ندکارا اے لڑء جاہ کتگ ات کہ جوانیں
تکء تب سازے بہ بیتء دومی اے بہروبانگی ہماوہدی بیت کنت کہ زبانےء لبز انک ہمنچو دیمروی بکنت کہ آئیء لبز انک
لبز انکی ہستار بہ گیشنت اے گپ پے ہاترا اوں جوانیں کہ دیمروی نہ کتگیں لبز انکء تماںے بہروبانگی بیت نہ کنت۔ ہند ات
پہ نوکیں عہدء کلاسیکء ہزانت کو ہنیں ندکار کو ہنیں لبزانت یا شاعرء بینگ یونانی چہ درکسانیء وتی رژنا چگری، زند چوئیء ذہنی
ورنائیء منتء کلاسیکء حدء سربینگ انت پہ رومیاں اوں یونانی اولی کلاسیکل ندکارء ہستارء زانگ بینگ انت ہمیشہ رومیاں و
عہدء پہ دردر یونانیاں پدگیری کتء وہدے رومن زندوڑوتی برزیء رستء آہانی گوراسیسرء ورجل ء ہمیں مزن شانیں ہست
وری بیت انت نہ رومیاں ایشاں کلاسیکء جاہ نخش ات۔ اے دوئیں مزن شانیں ندکاراں پہ معناء کلاسیک گوشگ بوت۔ ے
معناء یونانی ندکار کلاسیک گوشگ بوت انت وہد انچو گوزان بوت اے ندکارانی کلاسیکی ہستار گیش بوہان بوت بلے 1476ء ء
بوگء گوں وہدے رومن لبز انکء راجد پتر بازد یماشنگ ات لاطینی قوم کہ نوں آئیء وتی کو ہنیء سر جمء حیال بوت، کلاسیک
ندکارانی رد و بند سک اڑینتء ہے رنگء چست و ایر کت کہ اووڈ (Ovid) ء ہستار چہ ہومرء گیش بوت
بو کیتیش (Boctius) چہ افلاطونء گیش جوان زانگ بوت بلے پانزدہمیء شانزدہمی صدیء زانت شگی جنزء ہمراہیء ردو بند
اے پرشت پروش ہلاس بیت ء مدان مدانء یونانیء لاطینی زبانء کلاسیکل ندکارانی جتائیں ہستار گیش اتنت۔ زانت شگیء جنز

...وست ، چیر اا ے بر جاہ شری ءِ نہ ہینگ ات کہ نوکیں لبزانک ءِ سرکش ات ہے زمانگ ءِ داننتے ودی بوت کہ آ چہ آئی ءِ زوت پہ
...توکیں بدیچ ءِ کلاسیک ءِ درجگ دات بلے داننتے ءِ لاطینی زبان ءِ زندوڑ ءِ ارواہ ہے رنگ ءِ وتی تہا جاہ دات کہ ایشی ءِ چہ لاطینی
...زبان تر ننک۔ اے ہما زمانگ ات کہ نوکیں اٹلی ءِ گوراوتی کلاسیکل ندکار اتنت ءِ اسپین ءِ وتی بلے فرانس دیمہ وتی کلاسیک
...ندکار ءِ شوہاز گات، فرانس ءِ ماراچیزے ندکار انچیں الم ءِ دست کپیت کہ چہ آہاں سر رسچیں سساسراچی بزبانی سما بیت ءِ
...ہے ہم چیزے انچیں سساسراچ اوں دست کپیت کہ پہ ارزانی بے مٹ ءِ بے درورگشگ بنت بلے اے دراہیں سساسراچ مارا
...چت جتا گندگا کاینت ناں ایشاں یک بجاہے است ءِ نیکہ آوکیرچ پدریچ ایشانی گیگان ءِ گپت کنت، اے دراہیں لوٹ وتی دراہیں
...شریاں چہ امید اوں چشمیں ہچ رنگ ءِ نہ ہینگ انت کہ یک راجے ءِ مھکمیں چیدگ ءِ مزنیں مڈی بے ءِ بن ھشت جوڑ بہ بیت۔ من
...اے گپ ءِ زور دیاں گشاں کہ کلاسیک ءِ حیال ءِ روایت رشتہ زندگ کنگ ءِ حیال بیت اے روایت ءِ شکم ءِ چہ فیشن ءِ روایت ءِ
...نوکیں نوکیں پل رد نت پہ کلاسیک ءِ الی انت کہ یک شعگے آوتی پیداک ننگیں روایت ءِ مھکم بکنت دومی ءِ مگاوت اوں زندگ ءِ
...دست بہ بیت۔ لوئی چاردہم ءِ زریں عہد ءِ چہ پد فرانسی راج ءِ اولی رند ءِ پرک ءِ پدا ے مزنی مارات کہ آہانی گورا اوں کلاسیک
...ہست۔ لوئی چاردہم ءِ چہ پد فرانس ءِ وہدے اے زریں عہد ءِ سرا چمشانکے دات تہ ایشاں سما بیت کہ کلاسیک چیا گشنت ءِ
...شگی ءِ بزانت چی یے ؟

ہژدہمی صدی ءِ بدل بیگیں چیزانی چپ ءِ راست بیگا امید کلاسیکل ءِ حیال پدر بیت۔ والٹیر ءِ موتیسکو، بفون ءِ روسو ءِ
...بکاریں کارنامہ آنی سوب ءِ ہژدہمی صدی ءِ اے گپ پدر بیت روایت ءِ گوں آزاتیں حیالاں ہوار کنگ ءِ مزن نشانیں لبزانک
...چوں سازگ بیت۔ اداکو ہنیں روایت ءِ نوکیں عہد ہوار ہینگ ءِ جتائیں چیزے جوڑ ہینگ بلے نوزدہمی صدی ءِ بندات ءِ نوکیں
...رنگ ءِ شوہاز ءِ کلاسیک ءِ حیال کم ءِ چہ کم ترکت۔ اکیڈمی اولی بزانت بلد 1694 ءِ ءِ کلاسیک ندکار ءِ توسیپ اے رنگ ءِ کت کہ
...کیں نامدار ءِ دلدوستیں کوہنیں کہ وتی ہنپ ءِ جوانیں نبشتہ رہند ءِ پداسند ءِ درجگ ءِ بہ گیپت۔ 1835 ءِ ءِ شنگ بوتگیں
...بلد ءِ اے توسیپ گیشتر لکتر بیت ءِ کلاسیکل ءِ توسیپ چو کنگ بیت کہ "ہما ندکار کہ کجام اوں زبان ءِ مثال ءِ نمونگ ءِ
...درجگ ءِ بگیپت" چریشی ءِ رندا ے ہنپ ءِ سرا ہمکس نبشتانک نویسگ ہینگ اے درستانی تہا درشان کنگ ءِ وڑ اسلوب رہند ءِ
...لازم ءِ بستگیں رہند ءِ سرا زیات زور دیگ ہینگ۔ کلاسیک ءِ اے توسیپ مئے واجہیں زانندگاں ءِ کواساں رومانیت ءِ حیال دیما ایر
...نگ، پیش داشتگ۔ آزمانگ ءِ چو کہ رومانیت ءِ وتی جتائیں بزانت یے است ات کہ کلاسیکل ءِ پسو ءِ دیما اتگ ات ہمیشہ ہما
...دراہیں شری کہ رومانیت ءِ چپ اتنت کلاسیکل ءِ گوں ہمگرنچ کنگ بوت انت۔ پہ کلاسیکل تب داروکاں رومانیت ءِ بستاریک
...بدواہی یے ءِ پیما ہینگ، نون منی دل ءِ چوش بجنیں کہ کلاسیکل ءِ اے گونڈیں ءِ زوریں توسیپ ءِ اللہ ءِ میار بجنیں ءِ وتی ذہناں

آزات بکنیں تانکہ پگر ءِ اے تماری ءَ رژنائی ءِ راہ سرا بہ بیت۔

راستیں معناءَ ہماند کار کلاسیکل ءِ بستار ءَ داریت کہ چہ آئی ءَ انسانی ذہن ردوم داتگ، پر گنج کنگ، آئی ءِ پگری ہستی ءَ تما بے حساب گیشی بیاریت، آئی ءَ پدریں رنگے ءَ مردم گری ءَ راستی شوہاز اتگ یا چہ آئی ءَ انسان ءِ تماداگی ھب جز بگ پیداک کنگ بہ بیت۔ آئی ءَ وتی پگر، مارگ، گندگ یا جوڑ کنگ ءِ سوب ءَ انسانی ذہن ءَ شاہگانی ءَ مزنی بخشاتگ ءَ حسن ءَ وشی دودے بہ بیت کہ وتی ھاسیں داب ءَ پہ ہر کس ءَ بہ بیت ءَ ہر کس ءَ گوں پیش گپ بہ بیت آئی ءِ درشانی انچو بہ بیت کہ دراہیں دنیا ءَ اپیل بکنت آئی ءِ وڑ و پیم اے رنگ ءَ بہ بیت کہ نوکیں راہ ءِ درچگ ءَ ابید اوں نوک بہ بیت کہ نوک ءَ کوہن ھور ءَ یکجا بہ بنت، آئی ءِ درشانی ءِ داب ءَ انچیں جوانی یے بہ بیت ہر عہد آئی ءَ وتی دابے سرپد بہ بیت ءَ آئی ءَ سسا سرا چی سپت مدامی ءَ دنیائی بہ بیت۔ ہر تو سیپ یے من کلاسیکل ءِ کنگ آئی ءَ فرانس ءِ مزن شانیں شاعر مولیئر ءِ درور ءَ پدر کنیں، گوئٹے ءَ مولیئر ءِ باہت ءَ نبشتگ ات کہ مولیئر ہمیشہ مزن انت کہ آہر رندیک نوکیں دابے ءَ ءَ نوکیں تاجگی ءَ گوں نوکیں رنگے ءَ دیما کئیت۔ کلاسیک ءِ اے تو سیپ چہ آدراہیں تو سیپ ءَ جتا انت کہ انگت گوں اے لبز ءَ بندوک انت، ایشی ءَ بزاننت کہ کلاسیک ءِ تو سیپ ءَ پہ اگں دراہیں زور ایوک پگر ءَ ہیئت ءِ رشت درشانی بارگیں تپاوت ھب ءِ پاکی لبزانی کار مرزگ ءِ رہبند ءَ جتائیں رنگے ءِ آرگا دیگ بیت اے پیمانیاں درجہ ءِ ہماں دراہیں ند کار کلاسیک گشگ بنت کہ آہاں وتی نبشتانکانی تہا تک توار ءِ حساب ءَ لبز کار مرز کنگ ءَ آہاں پاکی ماتگیش اتگیں، شریفیں ءَ من اتگیں مارشے ءِ در انگازی کنگ آہاں جوانیں تب عقل ءَ زانت وتی سروک کنگ اصل گپ ءَ اے ہمایش انت کہ حیال ءَ مارشت ءَ عقل ءِ غلام کنت۔ لاطینی آں گوں عقل ءَ ہے کنگ فرانس ءَ تاں دراجیں مدتے ءَ اے لیکہ نامدار بیتگ بلے گپ ایش انت کہ اگاں عقل ءَ شاعری ءِ ہنراں گوں ہوار تواربکن ءِ، اگں ایشی ءَ نیکراہی ءَ مردم گری ءَ بزانت ءَ کار مرز بکن ءِ تہ گڑا جیلیئس ءِ ہچ معنا پشت نہ کپیت۔ عقل ءِ اے لیکہ ءَ ازم ءَ الہام ءَ عقل ءِ غلام کت ءَ آسر چوش بیت کہ کلاسیک ءِ دیما معنا ءَ ردوبند ءَ چٹ ءَ بدل بیت انت۔ لڑ ءِ تما در جل چہ ہومر ءَ بر ذتر بیت ءَ کار نیکل ءِ دیمار اسیں گیشتر منگ بیت۔ گوئٹے ءَ کہ آئی ءِ اے وڑیں بنیاپانی سر امزنیں بستارے، گشتگ کہ من کلاسیکی ءَ وڑ ءَ ءَ رومانیت ءَ نادراہی ءِ نام دیاں من وتی زمانگ ءِ سسا سرا چاں ایوکا اے ہاترا رومانی ءِ نہ گشاں کہ آنوک انت بلکیں ایشاں پہ ہاترا رومانی ءِ نام دیاں کہ آنزور ءَ نادراہ انت کوہنیں کتاب پہ ہاترا کلاسیکی نہ انت کہ آ کوہن انت بلکیں ہمیشہ کلاسیکل انت کہ آدراہ ءَ سلامت انت اگں مار مانی ءَ کلاسیکل ءَ اے بنیاد ءَ چاریں تہ ناپاکی زوت دیر بیت، اے جیڑہ ءَ وتی گپ کنگ ءَ پیش الّی انت کہ پہ بے ریائی ءَ گوں دراہیں دنیاءِ لبزانک ءَ چمشانک دیگ بہ بیت اے سفر ءَ ماگندیں کہ نوکیں عہد ءَ سر بیگا ہمامزن تریں نام کہ لبزانک ءِ اولی عہد ءِ گندگ کاینت راستیں گپ ہمانت کہ آہاں ہمیشگیں حیال سر بینگ ءَ پروشنگ بدل کنگ انت۔ آہاں حسن ءَ شاعری ءِ مت پروشتگ

انت پہ درور شیکسپیئرءِ بزیریں زاناں شیکسپیئر کلاسیک یے ؟ راستیں مرچی آ نہ ایو کا انگلستانءِ بلکیں وراہیں دنیاءِ کلاسیکءِ بستارءِ زانگ بیت بلے پوپءِ زمانگءِ شیکسپیئرءِ کلاسیک سرپد نہ بیتگ انت بلکیں پوپءِ آئیءِ ہمراہ جتائیں کلاسیکءِ بستارءِ زانگ بیتگ انت تانکہ ایشانی مرگءِ پداوں اے سما بیتگ کہ اے ہروہدءِ پہ مدامی کلاسیکءِ بستارءِ است بنت مرچی اوں کلاسیک انت بے فرق ایو کا ایش انت کہ نوں ایشانی بستار دومی درجگءِ کلاسیک ئیگ انت، منی مراد ادا پوپءِ آئیءِ مزن شانیں شاگردانی اِیر جگ نہ انت مزن تریں ندکاراں چہ پدمنی دلءِ اے چہ درستاں گیش دوست بیو کیں ندکار انت کہ ایشانی سماسراچاں چہ زندءِ وشیانی تہا گیشی آورت کنئے اے ہما انت کہ انچیں کلاسیکل عہدءِ زندگ اتنت کہ پہ سماسراچیءِ بازتریں چاگردے مست ات بلے چاگرد مرچی مئے وتی عہدءِ نیست یک بے تاہیریں عہدے بےباوریءِ توپانی تب ہر کسی ھیلءِ ہوار بہ بیت، ہنرءِ جوانیاں زور کنت امید چہ ایشیءِ مارا اے یات بہ بیت کہ راستیں معناءِ مزن شانیں انسان ہما انت کہ ہما دراہیں سکیاں کہ پہ دگراں بے سولیءِ سوب بیئنت بزّ بہ بیت ءُ وتی سماسراچی جوانیءِ کار مرز بکنت۔ دانتے، شیکسپیئرءِ ملٹنءِ بازیں سکیاں چہ لیداوں نمیرانیں سماسراچ ساچ اتگ، پوپءِ بابتءِ بائرنءِ گشتگیں گپءِ سرا بازتران بیتگ مادراہ زانیں کہ بائرنءِ شیکسپیئر نہ من اتگ اے بابتءِ گوئے گشیت بائرن کہ شاعریءِ پہ روانی تچگیءِ جور جوانیءِ مزن شان یے بیتگ چہ اے گپءِ لپرزگ بیتگ کہ شیکسپیئر کارست سازیءِ چہ آئیءِ باز زور آور انت بائرن ہروہدءِ اے گپءِ نہ منوک بیتگ کہ تہا چہ آماریت کہ آ اے حسابءِ چہ شیکسپیئرءِ باز پشتءِ انت بلے ہمچو کہ آئیءِ مار اتگ ات شیکسپیئرءِ گوں ناتپاکیءِ تہا گیشی اتگ ات، ماں ایشیءِ چپ۔ بائرنءِ پوپءِ ہستیءِ بہا اناں نہ کتگ ات آ چہ ایشیءِ لپرزگ نہ بیتگ۔ پوپءِ بستار آئیءِ گور ایک کسانیں دیوالے ئیگ انت ادا اے گپءِ حیال دارگی انت کہ اگں انچش کہ بائرنءِ لوٹ اتگ پوپءِ دبستانءِ بُستری دائم بہ بیت انت تہ بائرن وتی جتائیں اسلوبءِ اولیءِ یکیں شاعر بیتگ ات اے عہدءِ پہ کے وہدءِ پوپءِ دیوالءِ برزی شیکسپیئر مزن شانی سیاہءِ چماں چہ اندیم الم کنت انچوش کہ مزن شانیءِ گوں شیکسپیئرءِ مستری بیت بائرن دومی درجگءِ سر بیت۔

اے گپءِ بزان ات کہ کلاسیک جوڑ کنگءِ ہچ چوشیں رپکءِ راہے نیست اے سرپد بیتگ کہ یک ندکارے چیزے شریانی سرجمءِ پدگیری بکنت ءِ کلاسیک یے جوڑ بہ بیت تہ انچوش انت چو شہ یکے سرپد بہ بیت کہ راسینءِ پہ آئیءِ ہچ وتی پت ءِ گانءِ بگیپت ءِ راسینءِ جند بہ بیت اے بیاہرچی کہ گندگ بیت آ ایو کا بے لذتیں پدگیری یے بیتءِ پہ پدگیریءِ کلاسیک ودی نہ بیت اے گپءِ اوں ذہنءِ بدار ات کہ اگں یک ندکارے وتی زندءِ جندءِ ہمسرانی تہا کلاسیک یے بہ بیت تہ زاہریں گپے کہ آ ؤکیں وہدءِ آوتی اے بستارءِ برجم داشت نہ کنت چوشیں چنکس کلاسیک است کہ سھتےءِ گندگ بنتءِ پدا چہ چماں گار بنت، اے ہما ندکار انت کہ آہانی گوارنگ واست بلے اے انچیں رنگے کہ زیت پلاس بیت نوں پہ کلاسیکءِ چوش

گشت کنیں کہ کلاسیک ہمانت ختم نہ بیوک ءُ ہر وہد زندگ بہ بیت۔ نوں اے حساب ءُ بائدانت ہو مرءُ چہ درستاں ساری اے جاہ بر سیت ءُ آئی ءِ پشت ءُ رمب ءِ رنگ ءُ روایت تک ءُ آسئیں مزن شانیں کواس بہ بنت کہ آہاں سئے مزن شانیں جنگی شعر نویسنگ کہ آروچ ءُ مروچی ڈالچار کنگ بینگ انت اے سئیں مزن شانیں شاعر والمیکی، ویاساءُ فردوسی انت۔

اے گپ دلگوش کر زیت کہ کلاسیک ندکار یک راجے ءِ ہمراہی ءُ سر جمیں دنیاءِ ندکار بیت زمیں ءِ سر اے وڑیں مردم ہر وہد است انت کہ رنگ ءُ پدریچ ءِ تپاوت ءُ چہ بے پرواہ بنت کہ آدمی ذات ءِ پدریچ ءُ بہر وبانگ نہ کنت بلکئیں آئی ءُ جوڑینیت اے ہما زانکار انت کہ آہاں مردم گیری ہمر وچیگیں زبان ءُ گوں انچوش ہوار کنگ کہ آمئے ہوناں گوں تچان انت آہاں تچگیں گالوار ءُ صوت گشگ ءُ مزن شانیں مردم گیری پگر، الس ءُ بر زیں ٹک یک وڑا زبان ءِ بہرے کنگ۔ اے ہما مردم انت کہ اے ہما درستیں چیزاں زاننت کہ مالیش زانیں زند ءِ تجربگ ءِ پدگشگا ماپہ دگہ نوکیں چیزے در نہ گیگگ اے مئے کلاسیک انت اے دراہیں دنیاءِ کلاسیک انت ہر کس وتی دل دوستی ءُ حیال ءِ پدالیشی ءُ سمبھینیت، بلے گچین ءُ دل دوستی ءُ پیسر المی انت کہ اے درستانی زانت در برگ بہ بیت زانت در برگ ءِ معنا اے نہ انت کہ مالیشانی پگر ءُ اسلوب ءِ پد گیری اوں بکنیں مئے کار ایو کالیش انت کہ ایشاں سرپد بہ بیں ءُ وتی مارشت ءِ بہرے جوڑ بکنیں مالیشانی تو سیپ بکنیں بلے ہمراہی ءُ وتی حیال ءِ دل تپی ءُ دوستی ءُ اوں بداریں ءُ وہدے یک مکسدے ءِ دیما ایر کنگا پدما وتی زبان ءُ سسا سراچی بکنیں وتی زبان ءُ ھبر بکنیں یا وتی زمانگ ءِ جاور ءُ کردانی ہمراہ داری بکنیں تہ ما رابائد انت کہ سھت ءُ دمان ءُ وتی چماں ہما بر زیانی شمگا بہ بریں ءُ پدا چہ وتا جست بکنیں کہ اے مردم مئے باہت ءُ چی گشنت ☆

<u>گوں نبشتہ کاراں..........</u>

۱۔ وتی ساچستاں پراہ ءُ صاف صاف کاگد ءِ یک شِنگے ءُ نبشتہ بکن ات۔

۲۔ رجانکانی ہمراہی ءُ کتاب یا تاکبند ءِ حوالہ دیگ المی انت، رجانک ءِ ہمراہی ءُ اصل (فوٹو کاپی یے) ءُ روان بدئیت گوں۔ اے بید اصل ءُ رجانک شنگ کنگ نہ بنت۔

۳۔ ہر رنگیں نبشتہ ءِ ہاتر اپوریں تاکے کارمرد گ بہ بیت، در نگیں ءُ کپی چنڈی ایں کاگدانی سرا نبشتگیں ساچست چاپگ نہ بنت۔

۴۔ نوکیں قلمکار وتی ساچستاں دیم دیگا پیسر وتی ھند ءِ مستر ءُ سینئریں قلمکاراں پیش الیش بدارانت۔

۵۔ درستیں شاعر ءُ نبشتہ کارانی نبشتانک ءُ شعر کہ ما راوست، آ باری باری شنگ کنگ بنت اے درکت ءُ بائدیں اشتاپ کنگ مہ بیت۔ (ادارہ "**چمگ**")

اچ نک ایڈمس داں سانتیاگو

محمد طاہر مزاری
رجانک :آحمد جمیل

ہیمنگوے ءِ ناول زیات تپاسی جوانی یے دارنت ءِ ہما شکل ءِ صورتانی بارواتراں کن انت کہ ”ہیمنگوے بامرد ءِ رجین انت۔ ہیمنگوے بامرد“ (Hemingway hert) یک بزانت گفت (اصطلاح) یے کہ پہ ہیمنگوے ءِ گراں بہائیں ناولانی خاصیں کارستانی جتائیں رنگ ءِ گوں یک دومی ءِ پہ لہم چہری (Resemblence) کار مرزانت۔ کارستانی ہم چہری اے کد ءِ داں پیرگ انت گوشے زانہ ہیمنگوے ءِ ناولانی دراہیں بامردانی کردگار ءِ صفت ایوک یک جود ہستی یے ءِ کردگار ءِ صفت انت کہ جتائیں نام ءِ رہبند بھگ بیتگ اے بامردانی نہ ایوک Attitudes گوں یکدومی ءِ ہم چہر انت بلکیں چی اشانی سراگوزیت ہوں تاکیں بنز ہے ءِ ہمگا اشارہ کن انت۔ ایشانی ھست ءِ ایشانی کردگاری خاکہ ایشانی فکر جنیں ریچ ءِ ایشانی پہ Code یے ءِ تکانسر بوگ کہ ایشانی راہ شونی ءِ بکنت، ایشان ہم گونگیں سرائیت ءُشانت۔ ہیمنگوے ءِ ناولانی بامرد کارست ایوک وتی نام ءِ علامت ءِ appearence) چہ گستاماں انت ہمشکا پہ ایشانی یکتائیت ءِ ہیمنگوے بامرد (Hemingway hero) شور کنگ بیتگ۔

ہیمنگوے بامرد ہندات ءِ گونڈیں آزمانک (Short Stories) ءِ اسکچانی دپتر "In Our Times" ءِ بامرد، کارست نک ایڈمس ءِ کردار ءِ سرا بیت۔ In Our Times ءِ آزمانکانی تہانک ایڈمس ءِ کسانی ءِ بگر داں ورنائی ءِ تجرگانی دستاویزی جوازانت کہ پہ ھستی ءِ آئی ءِ Attitude ءِ اثر بار کن انت۔ اے تجربگ نک ایڈمس کارست ءِ شبین دینت کہ دمتر آ گوں ہما جواراں دچار بیت کہ ہیمنگوے ءِ رندگیں ناولانی بامرد جیک بارنیس (jack Barnes) ءِ فریڈرک ھنری ءِ پہ نصیب ءِ انت۔ ہماداب ءِ جیک ءُ ھنری Behave کن انت گوں جنت کہ ایشانی کساں سالی ءِ تجربگ نک ءِ تجرباگاں چہ جتانہ بیتگ انت ایشی ءِ شہ ابید اے وڑیں تجربگ کہ کسانی ءِ سرگوست بیتگ انت بامردانی مجگانی تہانہ کٹوکیں بکش (Impres-sions) کل انت۔

ہیمنگوے بامرد ءِ مچ کردانی تہا یک کردے ایش انت اوں کہ بامرد وتی بجائی ھند ءِ کلچر ءِ چہ دور تچیت ءِ چوش ڈگیں مردے ءُ درامدیں چاگردے ءِ زند ءِ تیلانک دنت۔ نک وتی پناہ گاہ بزاں گس ءِ چہ دور روت ءِ یورپ ءِ War Theatre ءِ

سرءُ کش ایت۔ جیک بانیس کہ امریکائی یے، بے مطلب ءَ پیرس ءَ پسپین ءَ سر گردیت۔ فریڈرک هنری هم یک امریکائی یے
اٹالین فوج ءِ تہا هذمت کنگا انت۔ یک خاکہے ءِ تہا نک ءِ سرین ءَ لوچ کپ ایت ءُ اندرءَ زهم تریت۔ ہے وڑیں حالتے
فریدرک هنری ءُ جیک ءَ پہ هم پیش کیت ءُ اے وڑیں زهم دراہیں بامرد کارستانی تہانہ کٹو کیں نفسیاتی ہنکش هم پش گیج انت۔
جان ءِ بستار ءَ کل بامرد کردارانی زهم پدا ودراہ هم بنت۔ بیدے جیک ءَ کہ اچ زهم ءَ نامرد بیت۔۔۔ بلے نفسیاتی هساب ءَ آ پہ
دراہی ءَ نہ گیگ بیت۔

فلپ ینگ ءِ گوشگ ءِ پدا ”اے سرین ءَ کپگیں شہ دردے ءَ آزگیں ٹپ یک علامتے ءَ Climax یے پہ روداد مقدمہ ءَ
کہ هلان بیت دانکہ ماگوں نک ءَ دچارکپیں، ذنی حساب ءَ زهم ءِ بستار یک گوں کپگیں زهے بلے تهی حساب اے یک Sign یے پہ
کپتہ شرفیں روحانی بستار ءَ“

ہیمنگوے بامرد پہ پایاگی بوگ ءَ هم یک عجبیں واهشتے ءَ گوں Characterized انت۔ اے واہش ءِ پڑدر ءِ سوب الیش
انت کہ وتا بندی بوگ ءَ چہ رکین۔ زیبی بوگ ءَ رند نک هچے نیت ءَ بندیت کہ وتا جتائیں ایمنی ءَ آپسر ال سرکنگ ءَ پہ باید انت
جنگ ءِ کشت ءَ کشاری جاہاں چہ برگشتہ بہ بیں۔ ءَ اے هم پہ پایاگی بوگ ءَ دل تسلہ یے ات کہ نک مارجوری ءَ گوں وتی سنگت ءَ
یاری ءَ وڑال ءَ دنت۔ نک ءِ داب ءَ فریڈرک هنری هم ہے جهد ءَ کنت کہ وتا A fare well to Arns ءِ باجن ءَ
کارست کیترین ءِ مہر ءِ گرفتاں چہ بہ رکین ایت۔

اگاں چہ In Our Times ءِ آزمانکانی دپتر ءِ تہا چروکانی ماراا ے سما کنائینگ بیت کہ ما آ تجربھانی اثراتانی بارو
زانکار بہ بیں کہ نک ڈاہ اش دنت، بلے وانوک اے مارشت ءِ مارگ ءَ چہ پدی سئیل نہ کنت کہ نک کسانی ءَ بگر داں مزنی ءَ کجام
تب ءِ دنی انت۔ ہیمنگوے بامرد دستمتر ءِ اسٹیجاں هنری ءُ جیک ءِ باپشتانی تہا پدرائین ایت کہ چون آ پہ هستی ءَ Nihilistic Atti-
tude یے پسند کنت۔ آچو یک بے آرامیں مردے ءَ پید اور بیت شپاں زیات گوں آگاہی ءَ سبا کنت ءَ روچ ءَ واب ءِ باہوٹ
گندگ کیت۔ ادا شپ ءَ شپ ءَ تہاری پہ ہماتہاری ءَ نا نکے کہ مردم مرگ ءَ رند آئی ءِ آماچ بیت۔ ہیمنگوے بامرد ءَ پہ مرگ ہر
چیز ءَ آبت انت۔ پہ مرگ ءَ ہے گمان انت کہ پہ هستی ءَ آئی ءِ Attitude ءَ گیگیشن ایت۔ آوتا ہر رنگ ءَ مرگ ءَ چہ رکینگ ءَ
جهد ءَ کنت چیا کہ امروز گران بہا انت پُجّھوشی ءَ چکار انت هم۔

ہیمنگوے بامرد دستمترا The Sun Also Rises ءِ ناول ءِ تہا سرا بیت ءُ ادا الیشی ءَ نام جیک بارنس انت
امریکائی یے ءُ پیرس ءَ بے معنائیں زندگی یے گوازینگا انت۔ چوش نک جیک هم ٹپی بیت ءُ ٹپ آئی ءَ نامرد کنت کل ایت۔
چرے ٹپ ءَ رند جیک اے لائق نہ بیت کہ وتی مہر ءِ جذبگ ءَ پورہ بہ کنت۔ چیا کہ اے ٹپ پہ آئی ءَ نفسیاتی جیڑوے هم پیدا ک

کنت، ہے خیال ءِ نگلینگ ءِ پہ جیک شراب نوشی ءِ تہا آسراتی شوہازیت۔ پہ جیک ءِ مہر سرزمین ءِ دوزہ یے جوڑبیت داں وہدے کہ آ چہ مہر ءِ لذت گپت کت نہ کنت جیک ءِ جان ءِ ٹپ ہماروچ ءِ پد نفسیاتی ٹپے ءِ تہا بدل بیت وہدے آئی ءِ دوستین بریٹ اشلے آئی ءِ کمک ءَ نہ کنت ءُ برے یک ءُ برے دگہ مردے ءِ آشنا بیت۔ جیک پہ وتی ٹپ ءَ کہ جنگ ءِ تہا آئی ءَ نصیب بیت کو ہنیں رسم ءُ رواجانی سراستک کنگا پشت جنت ہمشکا آ پہ نوکیں دوددو رواجانی شوہاز ءِ سرجنت کہ بلکیں آئی ءَ اے لائق بجن انت کہ پہ وتی زند ءُ حزنی ءُ وت شرفی یے بہ شون ایت۔ یا گی بوگ ءِ صورت بندی کہ ہیمنگوے بامرد ءِ کارست سازی کنت، کارست جیک ءِ تہا ہم گندگ کیت۔ ہماٹپ کہ جیک ءَ نامرد کنت ءُ کل ایت آئی ءِ روح ءِ سرا ہم مدامی ایں داغ پش گیج ایت۔ جیک ستم کنت کہ وتا چہ اے داغانی غزاباں دربیاریت بلے پدا ہم بندی گندگ ءَ کیت۔ جیک پیرس ءَ کہ اودا ہر چ چیزے باطن ءِ پیسان انت چ وڑیں آسودگی یے نہ گندیت۔ جیک بل گورٹن ءِ لڈ ءُ گوں کپیت ءُ آئی ءِ ہمرائی ءِ فشنگ ءِ سر گیپت۔

لوگ ءِ چہ ڈن ماہی کشی ءِ کار ءِ گسی بوگ ءِ چہ ہم انگت جیک ءِ سما پہ اوار کے وتی Predicament ءِ چہ نہ نگل ایت البت ماہی کشی ءِ چہ رسوکیں ارواہ آسراتی ءَ جیک پہ وت یک علاجے سر پد بیت۔

ہیمنگوے ءِ بامرد یک حدے ءَ بے کماریں سرمچارے ہم ھیال کنگ بیت، چوش کہ پہ کترے ہون ءِ ہوشام ءَ، پہ جنک پہ شراب گنوک گردگ، بلے اے گپ درست نہ انت۔ اصل ءَ ہیمنگوے بامرد بازماروک انت ءُ گوست ءِ پرددیں تجربگانی گیرآرگ ءِ چہ وتا ایشانی شدت ءِ گرفت ءِ چہ رکینت نہ کنت۔ داغ کہ زاہر ءُ وش بنت، بلے جہلانک ءِ چہ انگت ٹومب انت ءُ ایشاں دردیگ کن انت۔ اگاں آ وتارا سرمچار پیش دارنت داں ایشی ءِ بزانت ایش انت کہ آ وتارا ہے رنگ ءِ زندگ کت کن انت۔ آ وتا زوران سری ماروکے ءِ کوشت ءَ نہ کن انت ءُ اگاں آ گدی بے مارگی ءُ زندگی ءِ چہ نامیت گندگ ءِ کاینت تہ اے آیانی صورت انت کہ بجمدے ایشانی ترندیں مارشتاں شلگ کنت ءُ وہدے آ گاں مارگی لذتاں (Sensous Pleasure) چوش کہ کیف ءُ شراب ءُ جنیناں گوں مشکول بنت داں، ایشی ءِ سوب ایش انت کہ آ وتی یا گی ءِ چشمیں بے پروا ہکنیں لذتانی تہا شوہاز انت۔ شراب نوشی ءُ جنیں پہ ایشان ھر وہد آسودہ کار نہ انت چیا کہ اے لذتانی ہم تجربہ بوگ ءُ آزہیمگ بنت ءُ جنین شراب ءِ چہ گیش درد عشائیت انچو کہ ماجیک ءِ کیس (Case) ءِ تہا گندیں۔

ہمنگوے ءِ ناول A Fare Well to Arms ءِ بامرد فریڈرک ہنری اوں ہما پچ جوانیانی وڑی انت کہ مثالی ہمنگوے ءِ بامرد ءِ نشانی انت۔ فریڈرک ہنری وتی چاگرد ءَ بے ہندریں (Rootless) جوڈے، امریکائی ءَ اٹلی ءِ فوج ءِ ھذمت کنگا انت بلے بیدے جوش ءُ جذبہ ءَ میکانی تب ءَ۔ مثالے ہمنگوے ءِ بامرد ءِ وڑا فریڈرک ہنری اوں جنگ ءِ تہا زحمی بیت ءُ ہے زخم آئی ءِ شخصیت ءِ پہ نہ کٹو کیں نفسیاتی زحمے پش گیج ایت۔ نک ءِ چہ علامت بیانیں زخم کہ جیک ءِ کیس ءِ تہا سرین ءُ کپیت ءُ رندا پہ

آئی ءِ مردی ازباب ءَ (عضو تناسل) ءَ نادراہی یے در آریت نی ہنری ءِ کیس ءِ تہا زخم کونڈ ءِ نادراہی ءِ تہا بدل بیت۔ ہنری ءِ کیس ءِ تہا اے زخم چہ جان ءَ دراہ ؤ بیت بلے نفسیاتی حساب ءَ ہنری ءَ انچو گچین ایت کہ ہنری کدی اوں اے زخم ءِ نفسیاتی پشت ءِ اثراتاں چہ وت ءَ رکینگ ءِ لائق نہ بیت۔ ہنری شراب نوشی ءَ کیترین ءَ گوں مہر ءَ دوستی ءِ جاورانی تہا یاگی بیت، بلے پٹی بوگارند ہنری ءَ گوں کیترین ءَ مہر و دوستی ءِ ھب محکم بیت ءَ وڈیت داں وہدے کہ کیترین ہنری ءَ زخم ءِ پشت اثراتاں چہ تکانسر بوگار کینان بیت۔

ہمینگوے ءِ بامرد کہ وتی پیداوری نک ایڈمس ءِ تہا کت ات ءَ جیک بارنس ءَ فریڈرک ھنری ءِ تہا گندگ اتک، نی آکبت ءَ کماشیں مرد سانتیاگو ءِ تہا گندگ کیت کہ ہمینگوے ءِ آخری ناول ءِ بامرد کارست انت۔

سانتیاگو ہمینگوے ساری ئیں ناولانی بامرد کرداراں چہ جتائیں تب ءِ واہند انت۔ چیا کہ اے یوک ہے بامرد انت کہ کوڈ (Code) بامرد ءِ قدہاں کیل بیت کوڈ پہ بامرد ءَ راہشونی راہبدے کہ آئی ءَ ھیل ءِ ھلتاں حد بند کنت ءَ آئی ءَ سکین دنت کہ بدیں جاورانی پاس چوں گوں اوپار ءَ ہائی گزران کنگ بیت۔ سانتیاگوں ءَ کوڈ ءَ ہما گورانت ہمشکا سانتیاگو اے لائق بیت کہ نماریں ماہیگ ءَ پدا یاگ ءِ س ماہیگاں گوں گنیں ساہتاں جوان مردی پیش داریت۔ سانتیاگو کماشیں دریاوردے پہ زور ءَ نزور انت بلے پہ دیری تیار انت۔ آنصیب ءِ بڈ ءَ گلہ ہائی پاسدار نہ انت۔ دریاوردے ءِ بدیں جاورانی تہا ہم پہ ہستی ءَ دست ءَ پاد جنگ ءِ کارست سانتیاگو پما یک کلوے کنت کہ اگاں کجام اوں پاساں مردے کماش بہ بیت ءَ وتی بہت ءِ پدا نکاں چہ جال بروت تہ گڑا آئی ءَ اے سگ پرا موش کنگی نہ انت کہ پہ ھست ءِ مرگ سازیں جاورانی تہا دست ءَ پاد جنگ ءِ ہم باج بری انت۔

ہمینگوے بامرد کہ نک ایڈمس کردار ءِ تہا نوکی گوکو کنگا انت، ءِ پدا رند ءَ جیک بارنس ءَ فریڈرک ھنری ءِ کردار ءِ تہا پاداں کپ ایت ءَ آخر ءَ کماشیں مرد سانتیاگو ءِ کردار ءِ تہا چو کہ پروش وری پہ تیار نہ بیو کیں نوجوانے ءِ وڑا سرا بیت۔

"ہمینگوے ءِ بامرد" پہ ھستی ءِ شوباز ءِ سفر ءَ درکپتگ ءَ ایوک یک پنتے در بر تگ یے کہ:

A man can be destroyed but not defeated

دلپروشی ءَ بیزاری ءَ گپ ءَ چہر مجن بلکیں ہر رنگ ءَ زندگ ببو مرگ ءَ چہ ہنچو ساھت پچ گپت کنئے ہچگر۔ اے تئی فرض انت اے مئے درستانی فرض انت۔

(ناظم حکمت)

ولیم بلیک

(1752-1827)

رجانک : علی گوہر

ولیم بلیک28 / نومبر1757ءِ موزگ ءُ ڈنء لوگءِ ودی بوت کہ آسوپڈن برگ ءِ مریداں چہ یکے ات۔
آئی ءِ را ۱۷۶۷ ءِ ماں اسٹرانڈ ءِ ہنری پرس ءِ آرٹ اسکول ءِ ویم دیگ بوت۔
آئی ءِ را عکسانی نقش چن ءِ واستا نودربرے حساب ءِ جمیز بیزائر ءِ کرا دارگ بوت۔ 1782ءِ آئی ءِ گوں کھیتر ائن برج ءِ سور کت۔1784ءِ آئی ءِ پرنٹ سلرءِ دکان یے وتی شاگرد جمیز پارکر ءِ آئی ءِ کستریں برات رابرٹ ءِ ہمراہی ءَ پچ کت۔ رابرٹ ءِ مرگ ءِ چہ پد1787ءِ آئی ءِ رودءِ پلیٹانی سراپرنٹنگ ءِ تجربہ کہ رنگانی توکا رودءِ پلیٹانی سرا تیزابی نقش ونگارانی شرکنگ ءِ کار ات بندات کت۔ آئی ءِ کسانی ءَ چہ شعرگشگ بندات کت، بلے آئی ءِ راستیں ءِ حقی ایں لبزانکی زندمان1788ءِ بندات بوت ءِ1820ءِ وتی گڈی دمان ءِ تک ءِ سربوت۔ آ12/ اگست1827ءِ بیران بوت۔
اے لچ "شپانک" ولیم بلیک ءِ کتاب William Black ,Poems & Propasis ءِ چہ زیرگ ءِ بلوچی ءِ رجگ ءِ تگ۔(رجانکار)

شپانک

ولیم بلیک

چنچو شیرکن انت شپانک ءِ وشیں بھت
سہب تاں بیگاہ ءَ تریت گرویت
توامیں روچ آ وتی میشانی ہمراہ انت
ءَ آئی ءِ دپ چہ گلاتگ ءَ سر ریچ انت
ہے حساب ءَ آ پلاتانی کودکیں توارا اشکنت
ءَ اشکنت میشانی نرمیں بانزگانی پسہاں
آرام ءِ وہداں اوں آ ہشیار ءَ چاروک انت
ہے واستا کہ آ زاننت کہ آہانی شپانک آہانی کرا انت

فرانسیسی لچہ

شادمانیں لاش

چارلس بودلیئر/اے آرداد

چہ مینءَ چکاریں زمین کہ گنگاں چہ پُر بہ بیت
من لوٹاں، وت جناں وتی پراہءَ شاہگانیں قبرءَ
اودءَ وتی ژندیں ہڑاں شنگ بجناں، گوں تاہیر بہ وپساں
گوں بے سُدیءَ، تاہیر گپتگیں مرگءِ واب، چوپاگاس مال زرءَ
منا دوست نہ بیت وصیت سوگندءَ قبر

چہ دنیاءَ ارس بہ پنڈاںءَ زندگ بہاں
منا دوست بیت گراگانی لوٹگی، کہ آبیا انت
منی مرداریں ھونءَ، منی کانپولیس سرءَ بدنءَ چہ بہ چوسنت
اولو لکاں! کورءَ کریں سیاہیں سنگتاں
بجند یک آزاتءَ شادمانیں مرتگیں انسانے شمئے ئمگا پیداک انت!
لذت پرستیں فلسفیاں، پرشتءَ پروشءِ مہلوک
درجن ات منی زوالیں بدنءَ گوں بے بزگیءَ
ءَ بگوش منا دگہ چی ازیت پشت کپتگ دنیگا
منی اے بے ساھیں بدنءَ پہ کہ مردگانی تہا ہوار بوتگ

اردو رجانک : مظہر مہدی

فرانسیسی لچہ

زرءِ آدمی زات

چارلس بودلیئر / اے آر داو

راست گو، داں ابد زرءِ ماں سینگ ءَ بدار
زر ہما آدینک انت، چریشی تو وتی ارواہ ءَ گندئے
وہدءِ جاہ سمار تگیں چست ءَ اریو تگیں موجانی تا
وہدیکہ تئی سسازہراں چہ سرر تچگیں ہورے ءَ چہ کمتر نہ انت
ترا عشق انت وتی شکل ءِ تہا اریکگ ءِ
ءَ آئی ءَ وتی دیدگ ءَ امبازاں زیرگ ءِ
برے برے تئی دل وتی زہماں چہ چٹگ لوٹیت
ءَ آئی ءَ بے سریں گنوکیں دردناکیں توار ءَ چہ
شمادوئیں شپ ءِ رنگ ءِ تہار ءَ اندیم
آدمی زات! کسے کدی تئی ہستی ءِ جہلانک ءَ اریکپتگ
زر! کسے سرپد بوتگ تئی چیریں ہزانگاں چہ
مچار چونیں پہر بستگیں راز تو پہریزاتگ انت!
ءَ بازیں قرناں چہ داں مرچی یکے دومی ءَ گوں ہند ءَ گلائش
دم نہ بر تگیں دستاں گوں، بے رحمیں نپس ءَ گوں
مرگ ءَ ھونریچی ءَ پہ دوئیں چون تیار
چونیں بے رحمیں براس، چونیں مجتئی دژمن!

اردو ر جانک: مظہر مہدی

مستاگ پہ زہگاں دوماہی ''پدریچ''

بن پد مہکم بیت گڑاکلات عمر جنت۔ ہے درگت ءِ مارا تگ کہ چونائی ءِ بلوچی تاک، ماہتاک، ءُ ماہی تاک چندے است بلے پہ زہگاں تنی وہدی بچ بلوچی تاک بزاں رسالہ نیست، ہمیشکہ ما پہ نوکیں نسل ءِ دوماہی تاک یے کہ نامے :

پدریچ

انت، شنگ بکنیں۔ اے بارواگوں گونڈو ءِ کساں سالیں وانندہاں دست بندی انت کہ وتی بلوچی نبشتانکاں ہمازوت روان بدینت ءِ انعام وداد بگرانت۔ آوتی آزمانک، رجانک، لچہ، دستونک، وشکند، تروں وپچکند، بتل، چاچ، زانگار ءِ شنزانتانی زرنبشتیں قول بزاں اقوال زریں، گوں ورنا تیاب دپی ءِ شیر کنیں جست کہ ہر جوانیں جستے ءِ انعام ووداد یگ بیت۔ پدریچ ءِ لبھتیں سرحال چوش انت

<u>منی دل پسند</u> : ایشی ءِ تہا شما وتی دل پسندیں، نامداریں شاعرانی یک یک یا چار بند شعرے نبشتہ کن ات........

<u>منا دوست بیت</u> چوشکہ مثال منا کرکٹ ءِ گوازی دوست بیت یا فلاں شاعر ءِ فلاں شعر دوست بیت.......

<u>منا دوست نہ بیت</u> چوشکہ منا دوتل دوپوستیں مردم دوست نہ بیت۔ منا ہیروئنی دوست نہ بیت.......

<u>منی واہگ</u> : چوشکہ منی واہگ انت من ڈاکٹرے بباں یا منی واہگ انت گوادر ءِ 24 کلاک حجلی بہ بیت.......

<u>کسانیں عکس کش</u> : اے درگت ءَ وتی جند ءِ جوڑ کرتگیں منظرے، ندارگے، کارٹون یے وغیرہ۔ بلے عکس صاف ءُ پلگار ءِ قد 2 x 2 انچ ءِ چہ مسترمہ بنت۔ بلوچی لبزانک ءِ سراکساس شش جست کنگ بیت۔ راستیں پسواں انعام ووداد یگ بیت۔

''پد ریچ'' ہشت تا ہشتاد سالی زہگانی واستا انت۔

پہ بلوچی ''پدریچ'' ءِ مزن عمریں نبشتہ کاراوں خاص پہ زہگاں ماراوتی زرنبشتیں مواد و نکاناں ہواں بدینت۔ لبد چہ ایشاں تاک ءِ تہا اید گہ بازیں چیزے مان بیت چوشکہ لیب و گوازی، جوانیں صلاح و سوج، معلوماتی مواد، بلوچی وربر، بزاں بلوچی بزان اتہ ہما وانندہاں کہ سالئی چکاس بزاں سالانہ امتحان ءِ گوں جوانیں نمبراں پاس کرتگ آوانی انٹرویو گوں آیانی عکس ءِ شنگ کنگ بیت۔ ءِ انعام ووداد یگ بیت ءِ بازیں پرشادگہ اوں ''سامان'' یے گون۔ شے نبشتانکانی ماودار بگیں۔ بلوچی پدریچ شمار انشاء اللہ زوت دست کپ ایت۔ وتی نبشتانک ءِ مواد اں زوت جہلی ڈس ءِ روان بدی ات۔ مار املکی جھگیر اوں ورکارانت کہ لوٹ ایت مار ا نبشتہ بکننت۔

مۓ ڈس و نشان : دوماہی ''پدریچ'' بلوچی نیشنل میڈیکل سینٹر گوادر، بلوچستان

منت وار : شونکار

غفار پرویز پسنوی (بی اے)

واہگانی پُرمرانی شیرکنیں گپتار بیت
نیادءِ بانور سمبہیت ءُ پہ حجاب ءُ شار بیت
اِلّےءِ تکشیت اگاں عشقءِ پڑءَ یک عاشقے
پُلّے انجیر ءِ سرینیت ءُ مہرےءِ بستار بیت
روگیں تروان زردءِ تسیت مہرانی نوک آپ ءِ
گرمیں گورامبازیاں وہدے بانگے سنگار بیت
شنگ بنت میارک وہدے، رک اے ہمدست بیت
سر شپے سبزایت ءُ ماہءِ ماہکان انگار بیت
لوٹ کنت سیلءَ سوادءَ وش نیادءَ دل گلیں
ملپداں دنت وشیں بے، کور ملیت ھار بیت
بے سماءِ بے نبیں کاروان ءِ ہمراہ بیت زرد
ترشن ءُ کستءَ زنزرایت ءُ کینگاں ھوگار بیت
شت سے یک اے زندءِ زہمی چوں بہ رک ایت چارکے
" کنئیت کدی زردءَ را تاہیر ءُ زہیر گمسار بیت"

عباس علی زہمی (نصیرآباد)

منظور بسمل

...س ورود گیابان گشیت
...تمان رود گیابان گشیت

...ے چہ کندان، برو چہ گریوان
...ے منی دود گیابان گشیت

...وم بے مجگ ءِ بیت انچو بیت
...ت بکنت بود گیابان گشیت

... ءِ بیت ہون ماں تیگانی رہ ءَ
... شلے نود گیابان گشیت

...پت گواجار کپوت ءَ کوکو
...زاں شود گیابان گشیت

☆☆

رحمٰن مراد

ہما ، شاہیں دل ءِ کہ تئی رضا انت
پمن ہرچی ہمائی ءِ قضا انت

شماریت قدحاں صوتانی ، مودگ
منی دل پمنی زندءِ دغا انت

انگہ آچاں ، بہارءِ مرک ترا انت
تیگہ غم ، تئی گونمن وفا انت

منی ہر رنگ ، توصیفانی "ہوشام"
تئی بے درورین ڈیل ءِ "ستا" انت

شگالی انت جلاں رنجانی ، رحمٰن!!
تئی اے چمتی واب ءِ متا انت

☆☆

رفیق عاجز

تئی یات ءِ نوان ءِ در نیامگ
کہ انگت ساہ چہ جان ءِ در نیامگ

ہما گپ ءِ مدام کارے دل ءِ تو
ہما کہ مئے زبان ءِ در نیامگ

کئی ماندا شیعیں آس انت کہ انگت
بلیدہ، زعمران ءِ در نیامگ

کجام راز انت بہشت ءِ آدم ءِ گوں
ہوا چہ چنکے دان ءِ در نیامگ

منی شعر ءِ ہمک لبز ءِ گوں عاجز
منی دردانی معنا در نیامگ

سعید صدف

ساھگ ءِ بل ایر گوں گوات ءِ
ایوکا انت تئی سفر گوں گوات ءِ

چہ مجاں دور، گبار اں اندیم
مرچی ءِ چہ، تو بتر گوں گوات ءِ

رام رام ءِ، چو گمیگ ءِ بے چار
شہر ءِ بازاراں متر گوں گوات ءِ

آس ءِ دیمپانیں کاگدیں اروا
ما اے در بر تگ ہنر گوں گوات ءِ

واب آگاہ چہ دو دیمیں درد
مارا ہچ نیست ہتر گوں گوات ءِ

مئے ءِ تئی دوستی ءِ، جتائی ءِ
بے تالانیں جبر گوں گوات ءِ

بال باتنت چہ ملار ءِ کئیفاں
قدحانی اے اثر گوں گوات ءِ

واز مندگ بلی پدا، ہم مردم
دژمنی کنت ہتر گوں گوات ءِ

حفیظ ہمدم، بلیدہ

منا ماہ گرئے مدئے شم منی ہمسفر تماری
پہ من وشیانی زہمل غم، زہیر، آہ و زاری

امروز پہ بیت بہشت ءِ بیاباں حور ءِ گلمان
پدا اوں نہ روٗت چہ ما مہرانی گوٗن ءِ واری

اے دہرءِ چمیں دوداں ہر کس نہ بیت سرپد
کہ واہگاں دلانی شاہیم ءِ زرءِ توٗری

گوں من اے عشق ءِ ویل گوں کپگ بیت قرنے
منی مہرءِ واہگدار ءِ حال رست دمانے ساری

اے مستیانی شہرءِ پچکند ءِ مہرءِ دہرءِ
کئی زندمان نہ ودیت پہ تئی یار بے کماری

نئے تئی گناہ انت دلبر نئے قاصدءِ میار انت
"چہ کئے کلگ بداراں منی بھت نہ کنت یاری"

کجام اوست ءِ زندگ ءِ توماں گمانی تبدءِ ہمدم
ادا نیست سارتیں ساہتیل ادا نود کدیٔ نہ گواری

ظفر اکبر، گومازی

لبیک وفا عشق ءِ نیت منی ہجیگ
دنیا درهیں درکپتگ تئی صورت ءِ تبلیغ

مائل تو وفابانی بہتام ءِ مجن ما
ما آپ کدی وارتگ تئی کاپر ءِ کلگ

اوتاگاں عجب کشئیت پہ مطلبے باپشت
دوچانیں منی زردءِ گوں پچن ءِ بندیگ

مئے زردءِ جنازہ کہ ارسانی تلام ءِ بید
آ کاگدءِ آس ءِ کنت گوں فوٹو ءِ ہجیگ

دل بئے شرابانی مستیں وتی امروز
ما زہیر گلیں کلبر تئی، پہ مستگ ءِ بوئیگ

دیدگ تئی الماساں رکاں تئی پینگ
یک جنت بے آبادیں گراہیں تئی جیگ

تئی مہرءِ طلب انچو کجیںئیت کشئیت
دلمانگیں دل انگت ہماںگ ءِ باجیگ

دریا اے دلءِ مستیں زوراکیں ظفر مو
اے زاناں ثوابانی پروشنت منی بوجیگ

☆☆

ایم الطاف بلیدی

بہ جل کہ ساھتے روک انت شراب ءِ تاس بہ جل
تیگہ برجم انت اے دل غمانی آس بہ جل

من ھنگاں تئی عشق ءِ اے برپیں دنیاءَ
کمین ءِ وشبوئیں پلانی بو ءِ باس بہ جل

تئی شہر ءِ گوات نہ ساچیت نہ زاناں پرچی منا
ھتو مہر ءِ قصہ نہ بوتگ مئے ہلاس بہ جل

منا چہ دور تو، تئی یات گوں من ہمسفر انت
کمان ءِ تیر ءِ بجین زند بیت ہلاس بہ جل

چہ واہگانی دیار ءِ اوں چمگاں درکئیت
وفاءِ قدحاں سر ریچ بنت تاس بہ جل

برکت بیتاب، میر آبادی

بیا گم و اندوہاں دل ءِ درکن
زہیری نپکندے پمن ءِ ندر کن
شل و نازاں گوں در بہ کپ شہر ءِ
دروشم ءِ ماھیں مرچی پدر کن
پہ مراوے تئی راہسراں نندان
مہر ءِ بازار ءِ میگ ءِ واتر کن
بیا منی ہلک ءِ سوہویں قاصد
مہرک ءِ حالے تو بر ءِ سر کن
انشپی بیا گوں برکت ءِ دلبر
دیمتر ءِ کاراں ڈولے ءِ شر کن

اختر مزار خیر آبادی (قطر)

تئی گشان ءِ مہرانی یاد کئیت
سبز مارا تئی کسانی یاد کئیت
تئی گنوکاں آبلہ اشکر نہ کئیت
شئے مرید ءِ چو کہ ھانی یاد کئیت
او جنو شاعراناں بد مہ گش!!
شاعراناں تئی گمانی یات کئیت
سرشپانی کسہاں ہیاریت کس یے
چو گش ئے مارا پلانی یاد کئیت
من ہما انت انگت ءِ ہوش ءِ نہاں
واس ءِ زمیں لذتانی یاد کئیت
باریں اختر تو مزار ءِ چے گش ئے
وہد گوستگ نوں جوانی یاد کئیت

مبارک قاضی ءِ چہ پد

سلیم ساگر تمپی

دل چو سروزءِ ساز بیت ، تئی درد کہ الہان کنت
دردءِ پدا امباز بیت، تئی درد کہ الہان کنت
چونیں دیاراں تو شت ئے نیست اوا کس ءِ وفا
بس تئی وفا ہمراز بیت، تئی درد کہ الہان کنت
مرچی وتا ساڑین ئے تو دردءِ گوں وشیں زیمراں
تاراں دل ءِ آواز بیت، تئی درد کہ الہان کنت
ستک ئے مناں ملا تئی دین ءِ خدا ہمسرءِ
مئے اوں خدا شوہاز بیت، تئی درد کہ الہان کنت
تئی درد منارا ایل نہ دات عشق ءِ منی راہ ءِ اَل
اے تئی وفا کہ راز بیت، تئی درد کہ الہان کنت
تو قاضی ءِ رندگیری ءِ مرچاں سلیم پر چا کنئے
قاضی، عطا، شوہاز بیت، تئی درد کہ الہان کنت

زہیر زیدی، مند ردیگ

امروزءِ وشیں سفر دیما انت
منگ ءِ لال ءِ ھبر دیما انت
مرچی دنیا بہشت ءِ رنگ ءِ جنت
کہ منا جان ءِ جگر دیما انت
زردءِ یاتانی دور گند ءِ چار
ہما کہ پینگ گر دیما انت
تئی مناں انچو ھبر باور بنت
سرءِ سوگندءِ مہ در دیما انت
تئی مہرءِ پیچ و تاب ءِ تہا
مئے زندگی در پہ در دیما انت

سلیم لاچار، للین

شپ چراگ ءِ ماہکانی باندا کٹئیت گار بیت
اے دو روچی زندگانی باندا کٹئیت گار بیت

من ہمیشہ دوست زرتگ غم جہان ءِ بے حساب
شیر ءِ شکل شادمانی باندا کٹئیت گار بیت

بلے تچاں مرچی مارا وہدءِ زورین سانکلاں
ظلم و زور اے چاکرانی باندا کٹئیت گار بیت

من جہان ءِ سلیں کاراں گوں گلائش ہرگاں
چو نزانگ نوجوانی باندا کٹئیت گار بیت

چنت وہدءِ مارا دروھ ئے پہ درآمد تو سلیم
سنگی تئی سنگتانی باندا کٹئیت گار بیت

☆☆☆

عبدالباقی ارمان

ـل ء اومان ء پاباراں نہ تو زانئے نہ من زاناں
چیا من بزگ ء واراں نہ تو زانئے نہ من زاناں

ـزانی کشتہ شئے ء، ء حانی چاکر ء برتگ
ـزیں اے دود ء راداراں نہ تو زانئے نہ من زاناں

ـتی دیمائے دوست لنت ء پشت ء بغض اے دار انت
ـچش آستونک ء یادماراں نہ تو زانئے نہ من زاناں

ـدی تی ترانگ ء جاباں کدی بے منزلیں راہاں
ـ باریں من کجا کاراں نہ تو زانئے نہ من زاناں

ـدی راہ ء تئی چاراں کدی بے حال ہاں باقی
ـتوکاں یا کہ من ساراں نہ تو زانئے نہ من زاناں

☆نزیر ارمان☆

منا گندئے وتی دیما گرئے تو
داں چنت روچ ء وتا موجر کنئے تو
منا نئیل ئے وتی مہر ء مسیت ء
مروچاں کافر ء بے بزگ ئے تو
بہ بیت روچے بہ ئے ملی ملی زلیخا
منی چو یوسف ء رند ء کپ ئے تو
دلوں لوٹیت کہ مہر جان ء بجنداں
گڑا عزت پہ پیردان ء زر ئے تو
بہار گاہ ء بہارے من نہ کشتگ
چہ پیم ء بزے ء پل کئے تو
بگش ارمان منا بام ء پکار انت
چیا نیمروچ ء سمل روئے تو

☆☆☆☆

یعقوب بزگر

تئی عکس ء چاراں دل ء شات کناں
ہزار رند ء روچے ترا یات کناں
کدی کا ئے مئے زرد ء گمواریں مینگ ء
وتی زہیرانی زگران ء سوگات کناں
تو کہ منا وتی ہست ء نیست لیکھ ئے
چماں چیر گچاں زرد ء وتی ھیرات کناں
تئی مسکیں حالاں کہ پھن بہ بکنت
رہالو ء وتی من سرگوات کناں
شہداں نشاں وتی، گماں زیراں تئی
ترانگ ء رنج ء گراں دراھبات کناں

محمد اسحاق بلوچ

لچ بریں زرء جہان ءَ کئی شوبازانت ترا
بے نپیں زندء نوان ءَ کئی شوبازانت ترا

سکیء وبدءَ نہ پیتیں کے ہمراہ تئی
زردو ستیں زندمان ءَ کئی شوبازانت ترا

دوستی وہدے زمین ءَ کہ نہ پیتیں گندگ
بیپت تیکیں آزمان ءَ کئی شوبازانت ترا

سرجمیں زندءَ تو چکاست دو پوستیں انسان
پیکیں مرگ ءَ دمان ءَ کئی شوبازانت ترا

کئے ترا گوشتگ اسحاق آجوئی ء رژن یے بلیت
دروگ بندانی جہان ءَ کئی شوبازانت ترا

***

قادر فراز

بے منزلیں مسافر پریات کنت گریوت
چہ جندءَ بے وسیء ترا یات کنت گریوت
نئے دستے گُل شماریت ناں چمّے جنتء چاریت
تئی چیشگیں نوں یاتاں سوگات کنت گریوت
نئے دات تو مودء تالے نئے گپت منی تو حالے
تئی بے رژیء عاشق سلوات کنت گریوت
منی ہستی ایں تو برت دل مناں کے گروگا بل
چی لوٹ ئے بکش ہرچی ترا دات کنت گریوت
بے تو فراز اے زندءَ بے زار انت وتی جندءَ
روچے وریں زہیرے ہندات کنت گریوت

سلام مسافر

چہ من مرو دیر بے تو منا وش نہ بیت
دل ء دگہ کسی مزیر بے تو منا وش نہ بیت
جی پاتی وشگیء شیدا کتگ شررنگیء
کنت منا چکند تئی پیر بے تو منا وش نہ بیت
زندء گورا دات کفن چچ نہ سبزات مئے چمن
کنیت انت منا دائم گیر بے تو منا وش نہ بیت
بیا بزیر منا امبازاں تو برچے دل ء رازاں
ما انت دل ء وتی میر بے تو منا وش نہ بیت
تئی غماں ژند انت سلام، بیست ء کتگ بدء تلام
بے تو کنت انت سک زہیر بے تو منا وش نہ بیت

احمد علی عادل، میر آباد

ماہکانیں شپ ءِ ہمسفر سر مگر
تو دل ءِ ہیتگ ءَ مان ترۓ سر مگر

ماہ ءِ دروشم مناں دل نہ بۓ اے وڑا
گوں وتی ہمسراں دور ءَ در سر مگر

نوں ہمیش انت دل ءِ تپ مۓ آزگاں
عشق ءِ تئی مارتگ من اثر سر مگر

چو مرو بیوفا، بیوفا، بیوفا!
جیگ ارساں کتگ مرچی تر سر مگر

گوں تو زندءِ جناں نہادی ءَ انشپی
تو وتی عادلؔ ءَ چہ گر سر مگر

☆☆

حمل پرویز

چراگ روچ ءِ کج انت ماہ ءِ ماہکان کج انت
گٹئے گبارئے ءَ ماتپوشتگ آزمان کج انت

پہ سگیں عشق ءَ کئی اے وڑا تو دیوانگ
او پادشپادیں گنوک تئی سر ءِ عثمان کج انت

تو دست تال کت من زانت بے وفائے تو
ہما من پر کت، ہما تئی ءِ نشان کج انت

تو اتکئے در کت منی برت باطن ءِ پوش ءَ
تئی رلیں دست ءِ انت دل ءِ قرآن کج انت

بنداں اوست ءَ کئی کس دل ءَ نہ دنت مارا
اے دروگ بنداں او ءِ مرداں زبان کج انت

تو دور گار کت دنیا ءَ بے وفا بوت ءَ
ہما تو حملؔ ءِ لوٹ ءَ نوں آجہان کج انت

حنیف آزات، کوشک بلیدہ

چار وانگ ءَ آزمان ءَ بگیں درین ءَ
زریت دل پہ بہارانی مسکیں اشتین ءَ

کدی نصیب ءَ منی بیت آمر وانیں شپ
بلیت مسک ءَ زباوانی باس منی گین ءَ

منار اعمرے بیت اے منزل ءَ سفر کنگا
تیگہ سر من نہ اوں لال ءَ پلپیں ہنکین ءَ

منا بہشت ءَ نہ کنت سر منی تب ءَ کردار
اگاں اے کار گناہے ملا تئی دین ءَ

ہیا موسم انت ملارانی موج و مستی ءَ
من نشتاں نوش کناں تئی ممانی مار جین ءَ

عبدالروف محبوب

ہر کس ءِ سوچیت آس جوانی ءَ
پاد کنت واب ءِ پاس جوانی ءَ

بارت مئے تن ءِ زردءِ ہوشام ءِ
قدحیں کیف ءِ تاس جوانی ءَ

باز کنت ریا باز کنت مجنوں
باز سنگیت باس جوانی ءَ

ہر کسی لوٹ ءِ واگہ ءِ نجاہ
جیگ ءِ درپشوکیں لاس جوانی ءَ

چوں گوزیت باریں شپ عذابانی
جست مہ گر حال ءِ براس جوانی ءَ

شہنواز قاسمی

ماہ ءِ استاراں نقشیت جبین ءِ سرا
آزمان ءِ آ فکر ءِ زمین ءِ سرا

نعرہ یے گر تو زہیراناں تالاں بکن
ترانگ ءِ نان ایر اتکہ چہ تین ءِ سرا

ہر کس ءِ دل شرابان ءِ واتگ وتی
کلے برجاہ نہ انت ہم دین ءِ سرا

باریں دلبر چہ کئے مرچی سینگارگائیں
شنگ و تالان انت مہلب تمین ءِ سرا

دوشی بدفعلی ہچ نواز ءِ نہ کرت
ھشک ءِ نشنگ تی تحت ءِ سرین ءِ سرا

***

فضل حیات، بحرین

اے کئے ات کہ مئے دل ءَ ایر کپت ءُ شت
بزگیں اے دل چو جنک ءِ چپت ءُ شت

ٹیملیں آسک ءِ چو اتک یک یکہ یے
مئے جبین یے یک زمان ءِ سپت ءُ شت

اے دل ءِ شر آرتگ ات بر امبرا
تو گوں وزگماراں نیتک ءَ شپیت ءُ شت

کیف ءِ دریا ءِ من سد بر بگ وارت
سرگوپ ءَ کہ لال ءِ پچے گوپت ءُ شت

ما فضل چہ زندمان ءِ ہچ نہ کت
ہر کس ءَ کٹ ات اوا ءَ رپت ءُ شت

امجد داگ (خیر آبادی) قطر

مارا دمبرت سفر زندگی ءِ، چہ پند
دنیا مارا وتی بازلاں نوں بہ بند

زندءِ چاریں مئے روچ بلے وشی گوزاں
من گوں کنداں ترا، گوں منا تو بہ کند

کلیں دنیا تئی دیدارءِ محتاج بہ بیت
سیاہ بزیں تو وتی زلفءِ ملگوراں رند

مرچاں کس ءِ سرا اعتبار مئے نہ کنت
یگ ءِ من تئی روچے دات چنت رند

داگ جست ءِ مکن عاشقیں مئے دل ءِ
لال ءِ یاتاں کنگ بے حساب ءِ نوں ژند

خلیل قاضی، شے تگر

دل مروچاں گوں کئے ءِ پریات کنت
اف مباتاں آ منا سک یات کنت

انچیں کیف بے دیگھ ءِ کوش ءِ کتئے
چو کہ لال انت آستونک ءِ گوں گوات کنت

دم پہ ساھت من بجنداں مھوء
مئے گنوکی بے کساس سلوات کنت

تو شپانی تر و تاب ءِ یل بدئے
بلکیں جن یے کئیت تراشمات کنت

بیا خلیل ءِ دوستی ءِ گپ ءِ بجن
ھنو گڑا ساہ ترا سوگات کنت

حکیم وفا، بحرین

کسے وتی زندءِ داں بیزار نہ بیت
"مادنیں راہ ءِ کدی گار نہ بیت"

موسمی ھور داں مگوارنتی
جزماں ڈکال چو بہار نہ بیت

مہر پنڈیں ما دمک ءِ بازاراں
کئی دل ءِ باریں اے پکار نہ بیت

تانسریں زند ماں رہبراں گوستگ
گوں منا نی تئی ودار نہ بیت

شر حیال کن اے زندمان ءِ حکیم
کس کسی سکیاں ھوار نہ بیت

☆ماسٹر غلام حیدر ارمان☆

چست بجن چماں پری کے بچار
آئنیں داگاں مۓ دلءِ پردار
چیا ڈوبارۓ منا ہر وہدءِ
چو مہ کن دوست تو منا ڈالچار
وزگماراں تئی چاپءِ چوگان انت
پہ کئےءِ مرچی تو سنگ سینگار
بیا پہ بر حالاں دۓ پری رنگءِ
من مدام بیگاں تئی رہچار
انگتءِ تو نزان ۓ ارمانءِ
پہ تئی شوہازءِ سنگ جندیے گار

☆طاہر ابرار☆

ارمان ارمان گلءِ جتائیءِ
کت غماں پیر منا ورنائیءِ
من غمءِ رنجءِ تنا ماھیں اِل
باھینگ ہوش وتی سمائیءِ
توبہ توبہ دل منی انچو زریت
تکوسیں انچو من پہ ھمائیءِ
دل منی واب انت ہچ بست نہ کنت
پہ کناں تو بگش آگائیءِ
نوں نہ کشاں چہ جہانءِ اوست بے
گنداں امبروزءِ ناخدائیءِ
طاہرءِ زندءِ چہ بے زند سنگ
زیبلءِ دوریءِ گستائیءِ

☆منیر سخی☆

کناں بے وفائی گوں ترا گوں کئے وفا کناں
زپتیں زہیراں من تئی زیراں کجا کناں
بلے کہ دیرۓ تو وتی سدک دلءِ ببو!
اے گپاں کایاں من پدا سیرءِ شپءِ کناں
مبی بیلاھی دستاں بہ دزیت وتی اگاں
شیوار پیسرا من تئی سرگوپءِ کناں
کازانی ٹولی یے کناں یکجاہ من آ شپءِ
سہبءِ سرا آ ناچ تئی کلءِ دپءِ کناں
مالءِ ملامءِ ہچ نہ ترساں من ۓ سخی
ہرچی کناں کہ من وتی جندۓ نپءِ کناں

☆جمیل یوسف☆

بے وفا گوں مناں بے وفائی مکن
دیدگءِ گونڈلیں تیراں راھی مکن
تو وتی ملگاں کم بجن مہ لقا
روچءِ روزردءِ دلبر درائی مکن
مۓ دلءِ پرچہ سوچ ۓءِ اشکر کئنے
زمیں لنتاں وتی بے روائی مکن
تو جمیلءِ دلءِ دیدگانی بہشت
دل بلوٹیت تئی تو ھمائی مکن

☆

امام بخش صوفی

ے دریں زندءِ راہ ءَ گاراں من
دل کجاں ھلکءَ نوں بداراں من
پ گدارے ءَ پہ منا بیائے
پ ہے اوستءَ راہ چاراں من
تئ گم ءَ دردءِ ماں زرءَ سبزیں
زانگءِ بوجیگءَ سواراں من
اے تئ جیگءِ مہلباں دلبر
وشبوئیں پلاں گوں ہواراں من
تو اگاں عشقءَ را گناہ لیکھ ئے
اے گناہ ءَ نوں بڈوباراں من
وار امام رازاں سینگءَ جندئے
سرپداں شر تئ راز داراں من

خلیل فراز دازنی

نشانی گوں منا ایر انت تئ منگی دست ءِ
منی حیالءَ تو انگت نہ مرتگ ئے است ئے
نہ رست زندگیءِ وشی یے ترا بانک
پہ مرگ ءَ درد گمءِ لہڑیں لوتیگءَ گرست ئے
منارا بس تئ یکیں مولم ءَ کشتگ
کہ ہر صبا چہ منی پلءِ چارکا گوست ئے
اے یکیں گپ ادا ہر کسی دلءَ کہتیں
گوں گیشیں وسوءِ پنگالءَ موڑواں نست ئے
ہزار بے وت ءَ شیدائیں تموءِ یاتاں
خلیل مرچاں گشئے تو اوں توکلی مست ئے

نزیر لقمان

منی زانسراں مرچی نرم نرم ءَ انسرانیں
وت آسک وابیں کیگد وتا وت پداگڑانیں
گوں اے کبگی لڈگاں ، آگوں رواجاں آسکی
دل ءَ مرچاں زیادہ مئے کاتار ءَ ایر کپانیں
بیت انچوش دوست منارا دلانی زباد مال کہ
گشئے رنگ منی رنگ ءَ گوں آئیءِ جڑانیں
وہدیکہ آگ ءِ دنت احوالاں منی قاصد
اشتاپی کئیت انچش گوں ڈنگراں اڑانیں
والستہ انت واں قیامت امیت نزیرءِ گوں تو
دل ءِ منزل ءَ خیال تئ گاماں وتی جنانیں

مراد نوری گوادر

قدحاں نوشاں ترا یات کناں
چہ وت دلبروشاں ترا یات کناں
تئ زہیرانی گپ گپیں آس ءَ
زروءَ پیلوشاں ترا یات کناں
بادشپاداں ءَ سر درا گرداں
بلے کہ چوشاں ترا یات کناں
ہوش بریں دردانی تہا نوری
تانکہ من ہوشاں ترا یات کناں
من مراد زندء گماں بے زانتیں
بلے چکپروشاں ترا یات کناں

☆ایس۔ طاہر دشتی☆

گنڈے ءَ دردءِ کپاں نندان من
بلکیں ہر روچ ترا گنداں من
واں تئی ساھتے مہ بیت دیدار
دیدگاں ہچ گشئے نہ گنداں من
من تئی جاہءَ رہسراں چاراں
کہ ترا آھگءَ بچنداں من
اے ترا باز دنت وشبوئی
جیگءِ پلءَ تئی نہ سنداں من
کئے جتا کنت منارا نوں طاہر
کہ تئی دوست گشئے جنداں من

☆☆☆

امیر بخش دوست (درمکول)

☆

کئے ءَ دردے دلءَ داتگ منی دردءِ دوا نیست انت
گنوکاں من پہ تو ماہل تراگوں من وفا نیست انت
ھما کہ دوْر دوستیءِ شتاں آ کہ فنا بیتاں
نوں اھنگ دگہ دوْرے کسءَ کسی سما نیست انت
زرءِ جلابیاں باریں دلءَ شوھاز کناں مرچی
بزاں تو اگاں ماہل جہانءَ تئی متا نیست انت
ایتانی چراگ مرتگ کہ مہرءِ گونگاں جست گر
وفاءِ نام بدنام انت وفا مارا وتا نیست انت
ترا لیکنت من حانی وتارا شئے مرید پہ تو
پہ چکاس سدبرا دوست دگہ چارا اوا نیست انت

☆لیاقت ساگر، بل نگور☆

شگانے واں ترا پمن دلءَ انت
نہ گشتگ من کہ دل مئے ایوکا انت
ہبے پیمءَ مناں گم برز واراں!
جہانءَ نام منی واں بد وفا انت
گشنت پچند، وروانی زبان انت
ہمیشہ وانما اے مئے اوا انت
مہ ھلیّت شپ گلیں نیادانی چہر
کہ روچ ءِ درنگ پمن سزا انت
نزاناں میگ ءَ تئی سیادی جہانءَ
چو سیہ مارءَ وجیت کہ بے دوا انت

☆☆☆

نادل وفا، میر آباد

☆

واہگ ءَ زردءِ گوں ھشکیں ارماناں
چو ہتءَ سنگ ءِ من کہ بے جاناں
نشتگاں پہ تو گال پہ ہنداں
گریوگءَ دردے ءَ رنجءِ گیاباناں
مدتے بیت کہ گروگا ننئیت انت
دوداں ہندیگ انت نوہتءِ زاناں
بیا کہ سک زہیر واراں منی ھائل
تئی دپءَ شہدءَ شیرکنیں تراناں
کنی غم انت باریں اتک وفا پمن
چو ہیدھ ءِ درچک ءَ ھشک ءَ ویراناں

عادل ہمراز

سولم ءِ زہیر ءِ ترانگ ءِ سر گوات
ونت مناں مہرانی مدام سوگات
ویل بنت وہدی کوچگ ءِ زردءِ
دوست تئی دلبرٗیں زہیر ءِ یات
من ہما وہدءَ انتظارایاں
تو کئے باریں لال منا چے شات
بس ہے یکیں دعا گوں اللہ ءَ
دائما وش ءِ دوست منی شاد بات
نیست نصیب ءِ تئی وشی ءِ نوبت
قسمت ءِ عادلؔ گم ترا نشات

☆☆☆

قادر کریابؔ، سولبند

ای روان انت زرءِ ماہکان ءِ چار
چتو تامور بیت آزمان ءِ چار
کنداں استال گلیں آگہی ءِ منی
گریوگا انت چمن گلشتان ءِ چار
بے ترا زندگی چوں گوزیتیں منی
یل مدءَ تو منا نوں قرآن ءِ چار
شپ تہاری منی سنگت یے بن ازل
گوں من دوستی نہ کنت ماہکان ءِ چار
ہر کسی زندمان شادمان انت بے
چتو بریان انت کریابؔ ءِ جان ءِ چار

مجیب آسکانی، کورجو آسیا آباد

دریگتیں دوستی ءِ ھبر مہ کتیں
بلکیں شہرءِ تو در پہ در مہ کتیں
گار نہ بوتیں ما منزل ءِ مہرءِ
عشق ءِ راہ ءِ تئی سفر مہ کتیں
راز تالان نہ بوت بازارءِ
دزگوہار تو وتی نپر مہ کتیں
من زانتگ کہ بے وفائے تو
وتی ساہ ءِ ترا جگر مہ کتیں
یکیں گپ ءِ مجیبؔ کہتگیں
" مہر و دوستی پہ سیم ءِ زر مہ کتیں "

ناصر نازؔ کاشاپی

لنٹ نیچکند کناں ھار تئی چم
زاناں نیگواہ کناں گار تئی چم
گردکیں دیمءِ کناں توسیپءِ
چون کہ ڈولدار گشئے یار تئی چم
مہرءِ بے چاڑیں کہیر گھرتگ
عاشقی جہد دیاں کار تئی چم
مہرم ءِ چم کپاں درگاہءِ
در پہ در مارا کنت گار تئی چم

نور تاج، سولبند

ترانگ ءَ لال ءِ کپتگاں دوشی
من گل ءَ بازیں وپتگاں دوشی
مہپراں شنگ کننت کلکشاں وہدے
شپ گشئے تاب گپتگاں دوشی
وشبوآں ڈیل ءِ کت مناں امباز
چو گشئے پل ءَ سرپتگاں دوشی
ماہ بجن رژن ءَ تو وتی تالان
دردءِ کہ جمبر بستگاں دوشی
بیا دل ءِ دردانی منی غموار
نور ودارءَ تئی نشتگاں دوشی

☆☆☆

فدا احمد مہر، گوڑی

دردءِ ماہکانیں شپ ءِ زہیر منا ڈوباراں
بانک ءِ جیگ ءِ سرءِ ہیر منا ڈوباراں
کاینت تئی یات منا سہب ءَ ہمک دیمہاں
تئی وداراں دل ءِ گیر منا ڈوباراں
ندر باتاں پہ تئی دیم ءِ نقاب ءِ رنگ ءَ
شل ءَ نازانی شپیں تیر منا ڈوباراں
دیدگانی اے منی ارساں مداریت کسے
من گنہگاراں کہ اے میر منا ڈوباراں
دزگہاراں گوں وتی سیل ءَ مہ روٗ بازارءَ
مہرءِ بازارءِ فدا پیر منا ڈوباراں

☆نزیر نیاز، ہوت آباد☆

بیا واہگ ءِ مئیگیرءَ منا بے تو وش نہ بیت
دل سوہگ تئی زہیرءَ منا بے تو وش نہ بیت
آوشیں ساہگ ءَ من ءَ تو وشیں گپ جنگ
گنداں ہما کہیرءَ منا بے تو وش نہ بیت
یک انچیں ترانگےءَ مناں دوشی گور جنگ
شنکاں مترو دیرءَ منا بے تو وش نہ بیت
تئی ترانگ ءِ شوہازءَ دل ءِ آسیں جنگل ءَ
من گرداں چو فقیرءَ منا بے تو وش نہ بیت
باندا من ءَ تو بلکیں دوئیں ہمسفر بباں
مرچی مہ رو تو سیرءَ منا بے تو وش نہ بیت
تئی انگت ءَ زہیراں سگیت داں قیامت ءَ
تو یل مدئے نزیرءَ منا بے تو وش نہ بیت

☆واحد وَلی، پیدارک☆

وش نیادءَ وش لسانیں وش تب ءَ کہ یل ہنگ
شکلیں دپ دردءَ اندوہءَ گماں مئے تھل ہنگ
مہرءَ دوستی ءِ کشار پہ واگہے من ہشتگ ات
آمین ءَ پیسر کہ جوراں رون ءَ پون ءَ چل ہنگ
بے وسی زرد تلوسیت چو مشل ءَ آپ ءِ ماھی ءَ
سیاہیں پکاناں وتی تو پیچ ءَ تاب ءَ بل ہنگ
بے انچکی نشتگاں من پہ حیال جیڑاں دل ءَ
ناکت ءَ گل ویست ترارا نازءَ داب ءَ تھل ہنگ
مرچاں ریٹاءَ گنوکیں تئی گماں واحد ولی
سرورا انت مہرءِ بازارءَ کہ چیئے تل ہنگ

☆☆☆

☆محبوب فائز☆

پہ عشقءَ لالءِ چِتو عذاباں نہ من ایت دنیا
من ہنداں زلفانی پیچءَ تاباں نہ من ایت دنیا
من واناں مہرءَ وفاءِ قصہ چہ دیدگاں تئی
بلے تئی چمءِ پچیں کتاباں نہ من ایت دنیا
منی حیالءَ تئی لنٹءِ معنا چو کیفءَ لذت
غم انت کہ رکانی آ شراباں نہ من ایت دنیا
جبینءِ توکا یک انچیں دریایے است مہرءِ
چِتو کناں کہ زرءَ تیاباں نہ من ایت دنیا
اے گپ راستے کہ ظاہرءَ زندگاں من فائز
چہ اندرءَ من بلئے کباباں نہ من ایت دنیا

☆حمو عابد، خیر آباد☆

غمءِ کوش وہدے دلءَ بیقرار کنت
دلءِ زم زمیں گپاں منی بے توار کنت
ءُ ہنگیں غمانی جمبر کہ گوزیت وہدے
پلپیں نہنگ زاناں کیچءَ گوں ھار کنت
بے اوستءَ زندگیءِ نداں من راھراں
گپے نہ کنت گوں مناں روحءَ تہار کنت
تئی چارگءِ تماہءَ اگاں دل منی لوٹیت
اے کارءَ زاناں پہ من تئی دزگہار کنت
من ھیر کشاں عابد دیما درئے تئی
بلکیں فقیرءِ ہنگا دستءَ شہار کنت

☆رؤف حیدر☆

تئی ترانگانی ھار منا نندگا نئیلاں ــــ
تو کہ روئے زہیر تئی زندگا نئیلاں
قربان ہباتوں پہ تئی یک نازے سمھگ
دژمن نوں مراتاں کہ تئی گندگا نئیلاں
سینگارتگ دزگہاراں بانور ترا سنگ
کسءَ تئی ماپرانی نوں رندگا نئیلاں
بیا! چوں اینگ انت دل منی نشتگ تئی رہراں
تو کہ نیائے درد تئی نندگا نئیلاں
بے تو رؤف حیدرءِ گموار انت زندگی
دلرنج انت دردءِ گیر گمءِ کندگا نئیلاں

☆

☆غفار یوسف (ورمکول)☆

نالیت گمانی شانتل زہیرانی میتگءَ
واتر کنءَ پدا بیا پہیرانی میتگءَ
من گوں زہیراں ھالءِ بے چاڑاں کپتگاں
بجبر نہ رستگ مہر منا مہرانی میتگءَ
تو زیدءَ واہگانی پہ کئے زہیر نالگائے
کوکو کنئے مدامی کہیرانی میتگءَ
رمب رمبءَ کاژ مرچی پدا سر گراں رواں
نازینکءَ سوتءَ چاپ انت سیرانی میتگءَ
غفارءِ واہگ انت کہ بانور ترا کناں
مرچی کمات من ترا ہیرانی میتگءَ

☆☆

☆ناصر زہیر، سنگئی☆

سھتے گل ناز ترا نازیناں
بیا بو امباز ترا نازیناں
پیھرے دوست منی کل ءِ بیا
چوں بجن ناز ترا نازیناں
من وتی زروءِ گل ءِ ساڑیناں
درو بنت ساز ترا نازیناں
اے تئی ملگاں پہ کنگی گشتے
گاراں پہ واز ترا نازیناں
پہ ترا ناصر تکوسیت ہر وہد
چہ گل ءِ باز ترا نازیناں

☆

☆اصغر علی بالاچ☆

من رواں بازارءِ مرچی بائل ءِ
شئے مریدءِ من چو شیدا ھائل ءِ
بلکیں نشانئیت منا داوے جہان
سرگراں دیدارءِ من پہ مھگل ءِ
من نباں ایمن بے تو بانک منی
نوواں لال ءِ زلف ءِ سرنال ءِ شل ئے(۱)
عشق ءِ نیمونءِ ترا کہ گور جنگ
شر زاناں کہ تو نوں بے من نہ ئے!
کد بیایاں من تئی بازارءِ دوست
پمن ءِ تو چاردھی ماہءِ بل ئے

(۱) شل ات

☆لیاقت رحیم، جے ایم بازار، وشت☆

سی نئے حال ءِ بزگانی ءِ
تکوس انت چنچو چیروکانی ءِ
ھاترا تنگاں او منی چہروک
ما شراب نوشیں ماھکانی ءِ
من وداراني راھسراں نشتاں
عمر وتی پیر کت نوجوانی ءِ
او منی ھلک ءِ دلبریں بانور
من ترا زرتگ درکسانی ءِ
تو چیا لیاقت کپتگ ئے پگرءِ
چو مکن برباد زندگانی ءِ

☆قدیر شوھاز☆

جمبرءِ سارتیں مولماں کم کن
مئے مراوانی وشیاں کم کن
ماہیں مبھگونگ مہرءِ بازارءِ
زیاد ہیں مہر و محبتاں کم کن
عشق منی ڈیل ءِ ناچ پرمائیت
بیا منی درد و اندوھاں کم کن
سک تو رنجینگ بزگیں شوھاز
تو وتی بازیں ترگاں کم کن

☆

بہار علی بہار

شپانی پاساں نرونڈگا انت، دل ءَ رابل کہ وتی وڑا انت
زہیر ءِ وت چنڈیں گوازگا انت، دل ءَ رابل کہ وتی وڑا انت
سمین تئی مہرانی مارا پشت ءَ، اپو گیں دنیا ءَ چہ نہ گشگ
دل ءَ نیاؤر تنگ حدا درانت، دل ءَ رابل کہ وتی وڑا انت
اے نفس نفسی یے زندمان ءَ مدئے پہ سوگاتے ءَ گشان ءَ
جہانے قرن ءَ چہ بے وفا انت، دل ءَ رابل کہ وتی وڑا انت
ترا ءَ تئی دزگہار ءَ داتگ اے یکیں دل من ہزار ءَ داتگ
حدا ہزانت پہ کئے ءَ غم ءَ انت، دل ءَ رابل کہ وتی وڑا انت
زو ءَ مئے چمانی کائے دنیا بلے مئے وار ءَ نیائے دنیا
مرا دے مارا پتو دل ءَ انت، دل ءَ رابل کہ وتی وڑا انت
مئے زند ءَ چو بیقرار نہ بو تگ چو شیں پچے بہار نہ بو تگ
مروچاں گنداں کہ بے سما انت، دل ءَ رابل کہ وتی وڑا انت

☆☆☆

جار

مستاگ یے پہ بلوچی وانوک ءَ گوشدار وکاں!!
بلوچی ءِ ورنائیں گشندہ حمید گوادر ءِ گشتگیں شعرانی کتاب:

زہیر ءِ زیمر

زوت شمئے دست ءَ بیت۔

ردوبند: شمیر عادل

شنگکار: بولان میوزک سینٹر چتکان پنجگور

رؤف راہی

منا گندیت کہ آ دیما وتی ہندیت ءَ پچکندیت
گنوکیں دل منی روت ءَ غم ءِ کوہ و گراں نندیت
دل ءَ من چوں بہ سمجیناں کہ وہدے آپری دروشم
شپاریں مہپراں شودیت منی کرّو کشاں درنزیت
نہ سبزیت طالع اے زید ءِ زمین ءَ گند کہ چنت سال انت
نہ سہب ءَ لمبکیں نودے نہ روچ ءَ جمبرے ہندیت
برے وش ئے برے زہرے نزاناں دوستے ءِ چونیں
ترا کہ اے وڑا گندیت منی دل شعر پر ہندیت
رؤف گوں راہی ءَ مرچاں گشئے کہ انچو لبدال انت
کدی زید ءَ کدی شارجہ کدی ماں تچی ءَ گردیت

☆☆☆

فراز کریم گرمکانی، پنجگور

چم گوں استالاں منی داں کہ سباہ ءَ بیتگ
دوشی دیوان گوں شیر دروشمیں ماہ ءَ بیتگ
تئی اے بروان تئی کاگدیں لنتانی من فنک
مہر و دوستی وَ تئی پمن چو ساہ ءَ بیتگ
مسکیں ملگوراں گشئے بوہ خماری شنگ انت
آ خمار چم پمن دوشی کہ راہ ءَ بیتگ
چوں بہ سمبالاں ترا شاعری راہبند ءَ تما
آ شکر گال منی چم و نگاہ ءَ بیتگ
نام و دپ چوں نباں مرچی جہان ءِ دیما
دلبریں دوست فراز چو کہ تلاہ ءَ بیتگ

سچکان راست

آزات لچہ / پابند لچہ / ردانکی لچہ / سؤت / ہائیکو / ماہیا ءُ
ایندگہ تہر

شعر دیدار

از: مولوی عبداللہ رواںبد پیشنی
شوہاز: شیخ عبدالباسط، کہیل

من بہ ارواح گران قیوم ءِ شکرومنت ءَ
ہچ نیاران خاطرا شمے خدائی قدرت ءَ
آئیءِ رحمت شامن ہرجاہ بہ حیَ و میت ءَ
مئے سرا اتگگ محمد ﷺ از براہ ء رحمت ءَ
معجزین فرقانی آوتگ بر دلیل و حجت ءَ
اولی صدیق اکبر گوں بزرگیں خصلت ءَ
عمر ات دومی کہ مشہورات بہ نیکیں عادت ءَ
حضرت عثمان بر مراد و سخا و ہمت ءَ
شاہ ء مردان چارمگیں مرتضیٰ لافت ءَ
رب ءِ رضاوت از رسول اللہ و آل ءِ عزت ءَ
گوش بدارات عاقلیں مردان براہ ء عبرت ءَ
آ کہ حیوان انت نزاننت انسان ءِ قدروقیمت ءَ

باطن ء تحقیق و جسمان کبریائی وحدت ءَ
بے مثالیں قادرءِ پاکیں چہ شک ءُ شبہت ءَ
سر منی ندر انت پہ اسلام و رسول ءِ سنت ءَ
پاک ئے از کذب ءِ کلاگ ءِ شعرو سحر تہمت ءَ
چار یار انت مصطفائے لائق وصف ء ستا
ہم نشین انت حضرت ءِ دروقت ءِ رنج وراحت ءَ
بر قرار ات در خلافت ء براہ ءِ شریعت ءَ
گروہی بر تگ از جہان ءَ در حیا ءِ غیرت ءَ
آئی ءِ مدحاکانی ءِ شان و نزول ءِ ھلعت ءَ
بعد از حمد خدا ء مصطفیٰ مدحت ءَ
کاملیں انسان زاننت قدر ء انسانیت ءَ
زیت کننت آگاہ ببت انی چہ خواب ء غفلت ءَ

زندگی مردان پلّیت توبہ چہ موت ءِ محنت ءَ
توبہ توبہ قبرءِ ظلمات و عذاب و وحشت ءَ
اے حکایت در قرآن ءَ ثابت انت صد آیت ءَ
مُچ کنت باری تعالیٰ بے شمارین خلقت ءَ
مات ءَ پت چک ءَ شزار انت چک چہ مات ءَ پت ءَ
آ کہ پیتگ تابع ءِ نفس ءَ ھوا ءَ سھوت ءَ
ظلم ءَ زور و نخوت وناز و وبا و رشوت ءَ
اے تمام اودا گرفتار انت بہ درد ءَ آفت ءَ
ما نہ کت نیکیں عمل دنیاءِ دور ءَ نوبت ءَ
کافران نیستیں خلاصی چہ عذاب ءَ شدت ءَ
ہر کس یے کہ داخل انت اسلام دین ءَ ملت ءَ
آکساں اللہ بخشیت جاگہ دنتیں جنت ءَ
وت گنہگاراں معافی دنت چہ رحمانیت ءَ
اے خبر است انت حدیث ءَ چوش گوشتگ حضرت ءَ
دوزخی در دوزخاینت ءَ بہشتی جنت ءَ
بزم ءَ بوپان پہ مرادی لیب دار انت لعبت ءَ
کئیت پہ پیش ءَ حضرت ءَ دستاں بندیت خدمت ءَ
در خطیرالقدس باغ ءَ بیانہ خیر ءَ صحت ءَ
اِرَ کنت بالای ءِ فرق ءَ تاج محبوبیت ءَ
جبرئیل ھشتیں بہشتاں گوانک جنت ے کرت ءَ

ناگہان ءَ کئیت چو ھار ءَ بے گمان ءَ بے گت ءَ
الامان یارب چہ حشر و نشرءِ گرانین دہشت ءَ
مَں ہماروچ ءَ کہ مخلوق جمع بنت در قیامت ءَ
ہر کسی دل کپ بیت اودا چہ ھول ءَ ہیبت ءَ
حق تعالیٰ وت خبر دار انت دلانی نیت ءَ
دروغ ءَ دزی ءَ زنا و مسکرا ءَ غیبت ءَ
کنَت و بغض و حسد و فسق و راہ ءِ بدعت ءَ
دوزخی در دوزخ ءَ زار جنت گوں حسرت ءَ
غافل ءَ مغرور اتیں شومیں جہان ءِ مہلت ءَ
تا ابد در دوزخاینت مستحق انت لعنت ءَ
شک نہ اِنت پیغمبراں و رب ءِ وحدانیت ءَ
رب ہمودا چست کنت برزانوار ءَ رحمت ءَ
ما امید وار انت خدائے بارگاہ ءَ البت ءَ
محشر ءَ مردم گوشنت جست و پُرس انت زحمت ءَ
جنتی مشغول بنت اودا بہ عیش ءَ عشرت ءَ
جبرئیل بر حکم ءَ فرمان جلیل القدرت ءَ
یا رسول اللہ مروچی بیا خداءِ دعوت ءَ
مصطفیٰ پوشیت بہ بالاد ءَ خلیلی خلعت ءَ
سندسی سبزیں خلل زیب انت حبیب ءِ قیامت ءَ
مومناں بیا اِت مروچی ذوالجلال ءِ زیارت ءَ

جنتی یک کننت شور ءِ تفاق ءِ سنت ءَ
لک و بیست و چار ہزار پیغمبر انت گون امت ءَ
پیسر انت حضرت رسول اللہ بہ شان ءِ شوکت ءَ
عرش ءِ چیراچ بنت بر کردگار ءِ حکمت ءَ
مصطفیٰ صلی علیہ در مقام قربت ءَ
حق تعالیٰ گوشیت از من بلوٹ ات حاجت ءَ
چو گوشنت یارب تو وت عالم ءِ مئے نیت ءَ
تی لقاہ ءِ تنگیں لوٹن وصال ءِ شربت ءَ
وعدہ ءِ یارب وفا کن پیشدار مارا وت ءَ
پاک بیچون کننت تجلی و خلق روٗت حالت ءَ
بے مثال و بے جہت بیچون و بے کیفیت ءَ
ساعتے پُرین کپنت در بہشتی حیرت ءَ
چہ مزن چمیں جنان بے ترانگ انت آمدت ءَ
نوجوان انت شنگ انت دائم بر ضا و نعمت ءَ
تا ابد عیش ءِ تہا ینت بے زوالیں دولت ءَ
دست بنداں پیش پاکین مستجیباً خلوت ءَ
پر وتی شان ءِ رحیمی و رسول ءِ برکت ءَ

گوں بہشتی جلوان کاینت بہ زیب ءِ زینت ءَ
جنتی بوراں سوار انت در ہجوم وحشت ءَ
آئی ءِ امت پیسر انت چہ امتانی نسبت ءَ
کرسیاں ءِ ممبراں نند انت بقدر طاعت ءَ
از تمام پیغمبراں بالا تر انت در نسبت ءَ
ہر کس یے کہ کار کننت لوٹیت کرایہ ءِ اجرت ءَ
ما تمام لوٹیں مروچی تئی رضا ءِ رحمت ءَ
تو نہ گوشتگ عاشقاں گند انت منا در جنت ءَ
تو خداء عالم ءِ پاک ءِ چہ شکل ءِ صورت ءَ
ظاہر ءِ گند انت جمال پاک ءِ رب العزت ءَ
مست بنت مدہوش بنت رب ءِ لقاہ ءِ لذت ءَ
قڈروباغاں بے خیال انت بے خود انت آساعت ءَ
ہر جمعہ گند انت خداوند ءِ بقدرِ قوت ءَ
ایمن انت اودا چہ مرگ ءِ درد ءِ رنج ءِ علت ءَ
عرض عبد اللہ ایش انت گوں رب حیٔ و ثامت ءَ
ما نہ داراں از خدائے عذاب ءِ طاقت ءَ
جنت الفردوس ءِ گلزار ءِ بجن مئے قسمت ءَ

تے مبارکیں تعالیٰ دوست ماھیں طلعت ءَ

بیاکہ پتو دنیا زریت

نیاز زبآد

چہ قرنےءِ گیش انت ترا
کہ تو چداں چہ رہنگ ءَ
تئی ہر وڑیں دابءَ اوا
مارا سرءَ چماں بلے
نوں نندگءِ نامءَ مہ گر
مئے ترانگءَ یاتاں بہ پر
ما پہ تئی شوہازگءَ
چو ساربانءَ چو شپانک
درکپتگاں کوہ ءَ گراں
کلّی سنگ ماں کوپگءَ
شیزارتگ ما چو کلم
زہیروک ءَ ڈیکو اوں جنگ
لٹرگ دلءِ چست بیتگ انت
ترانگ تہا کلّ بیتگ انت
سینگ مئے تل بیتگ انت
ارسوں بلیں شل بیتگ انت
ہوش اوں سرءِ ڈل بیتگ انت
ما پہ گورے یل بیتگ انت
امیتءِ ھمبل بیتگ انت
ارمان انت سد رندءَ منا
ما چنچو کت جہد ءَ جفا
چار ات ترا ہرشمگا
نئے گوشاں کپیت تئی قہقہے

نئے چم کپنت پہ ترا
وانگ ہُدءَ جل بیت انت مئے
درد اوں دلءَ بل بیت انت مئے
ما پہ ترا زہیریگاں بیا
ما پہ ترا ندریگاں بیا
بیا پلیں مہکانیں شپاں
ماں پلنگاں گوازی کنیں
مہرانی جوہانءَ مشیں
یا بلکءِ گنجیں درءَ
کاشءِ قراریں کڈکءَ
چاچءَ ہتل کسہ جنیں
چاہے سلیمانی وریں
بیا کہ مزن مرءِ مزار
بیا کہ میار جلءِ میار
بیا کہ کپوتانی .توار
بیا کہ شپانکءِ نک پلار
ہندءَ ڈگارانی دوار
باگانی زیتون ءَ انار
اوھندءَ تورانی توار
مچانی پیش ءَ کاڑی شار
آمینءِ بے مٹیں ندار
ڈکال ءَ سبز سبزیں بہار
ساچانءَ سر گوات ءَ خمار

بادامی ہگانی ملار
پچندءَ قہقاہ ءَ قرار
وزگٹی ءَ آ کاروبار
نیگام ءَ گوربام ءَ سحار
کیچ ءَ کلانچ ءَ کپکپار
گرسی(۱) ءَ وڑ(۲) ءَ جالبار
بیدے تئی شہدیں ودار
ہرچی گشئے ہارءَ پتار
ہرچی گشئے نیست ءَ پرار
باور بجن گپاں مئے،یار
نوں چچ وڑا پاداں مدار
بیا کہ پدا اہنگ دوار
ارزن، زرت، گلہ وران
بیا کہ جنگ سرگپتگ انت
ویم پہ ڈگار ءَ ڈنگاں!
پہ شمش ءَ سبزیں کاہکءَ
پہ پیملو ءَ ہالکءَ
شیلانچ ءَ شیر اِش کاسگءَ
ناھے ماں ڈنگانءَ رزیں
نازینک ءَ سوت اش ماں وپءَ
پچانی ارس بیے رہنگ انت
تئی یاتاں مرچی کپتگ انت
انچیں دگہ لہتیں جنگ

تئی وزگھار ءَ ھمسروک
شدری ءَ شاریءَ شلی
کلّ ءِ دپءَ روتاپگءَ
پہ بیقراری نشتگ انت
دوچی گدے پَر ریتگ انت
پیتئی گشانے دِرتگ انت
چوڑکیے دستءِ پروشتگ انت
وانگ ءَ ابحہ نشتگ انت
پتّو زھیریگاں بیا
پتّو مرادیگاں بیا
چہ قرنےءَ گیش انت ترا
کہ تو چداں رپتگ ئے
او سنگ دل، جنتر زبان
اوپار سگیں ماتءَ تئی
پہ گندکءَ دیداریءَ
رہبر تئی نازینگ انت
دیدگ وتی روسینگ انت
چنچو سدی کلہ سنگ
پہ تئی سرءِ زرشانیءَ
دنیائیءَ ترشنءَ شگان
گنجیں دلءَ جاہ داتگ انت
وانگ گلیں تاپینگ انت
واب اوں شپءِ باھینگ انت
غم زرتگ ءَ گل داتگ انت
رودینگ سد رنگءَ ترا

نازینگ سد رنگ ءَ ترا
گوں وشیں سوتءَ لولیاں
مرچی تو دلبائے کہ من
وت رستگ ءَ پاد اہنگاں
ہجبر چشیں گپءَ مکن
ماتءِ دلءَ کھتیگ مکن
تئی مات تئی زھیراں زِتگ
دردءَ غمءَ گیراں زِتگ
کیچ ءَ نہنگءَ ھارے کت
تئی عارتیں پت مرتءَ شت
تئی ماتءِ حالءَ توبہ بیا
تئی کودکیں براتءَ گھار
پتّو چو ماتءَ تلوس انت
ارساں وتی چنگءَ کننت
اچ تئی زھیراں پرشتگ انت
نئے واب بیے است نئے کہ قرار
دائم کنتیں واہ ءَ زار
اچ تئی چشیں گستاھیءَ
کوہ ءَ گرءَ کلگ زر انت
ملاءِ کوہ (۳)، منجوءِ (۴) کہیر
کیچءِ چنال ، برءِ کہیر
بولانءَ آ شیریں دوکرم
گوں شتل (۵) ءَ گوں میسن (۶) ءَ
تئی ترانگءَ پیلوشتگ انت
گوڑی ور (۷) اوں بےچ نہ انت

کپتگ پلارءَ تتگ انت
پینگ ور (۸) ءِ پیمءَ زریت
مرجاھی (۹) ءَ اسپیزہ (۱۰) تئی
رنجءَ غماں کلماناں بیا
دشتءَ جبل اوں تلوس انت
دیوالءَ پَل اوں تلوس انت
بائل گلیں، بائل گلیں
زاناں کہ تو بے حاجت ئے
براہ ئے جہانءِ جنت ئے
تئی نازءَ دلبائی گورءَ
میگءَ زبادءِ چے ستا؟
ماکہ پتّو اِنچو زراں
مارا بجش جہندم بجن
تو پہ وتی ڈیہہ ءَ ڈگار
تو پہ وتی مات ءَ گھار
ملاّن بجن بیا یک گدار
بوہ ءَ بسانی ملگزار
بیا کہ پتّو دنیا زریت

☆☆☆☆☆

۱، ۲۔ ناصر آبادءِ دوکورانی نام ۳۔ ناصر آبادءِ زرباری غمگا کوہے کہ مردم زیارتءَ رونت ۴۔ ناصر آبادءَ کوھنیں کہیرے کہ آئی ساھگءَ منجو نامیں جنیا دےءَ ذکر حد انگ۔

☆☆☆

۵۔ ناصر آبادءِ زربارءَ شش جتائیں شیپ ھوار بیت۔ ۶۔ ناصر آبادءَ کورےءِ نام۔ ۷، ۸، ۹، ۱۰ ناصر آبادءِ سری کوہءَ چہ آتوکیں کورانی نام

اوست

ضامن مراد

اوست ارسانی موسم ءِ کند ایت
اوست وتی دوست ءِ رہبر ءَ نند ایت
اوست پل یے کہ وڑبواں درنز ایت
اوست نودے کہ ساچ کنت شنز ایت
اوست زرانت مہر ءِ، جمل ءَ بے گواز انت
اوست اے زند ءِ مستریں راز انت
اوست روچ انت کہ ہر صبا شنگ ایت
اوست بگاہ ءِ قدحاں تنگ ایت
اوست ءِ روتاپ کہ سردیاں وش انت
اوست گرماگ ءِ مولمی بش انت
اوست اللہ ءِ سجدہ ءَ چک ایت
اوست رسول پاک ءِ گشتناں چک ایت
اوست پچیرے کہ بیگاں ویل انت
اوست ءِ نکچول چہ پنڈگ ءَ کیل انت
اوست رمضان ءِ وشیں دپ بوج انت
اوست کماشانی نصیحت ءَ سوج انت
اوست گلیں عید ءِ نگرھیں نوک انت
اوست چراگے کہ ہر شپ ءَ روک انت
اوست پہ مات ءَ زہگے ءِ گوں انت
اوست شہیں زند ءِ تملیں رژن انت
اوست زہگے کہ شنگ لیب ءَ انت
اوست بھال چہ پگر ءَ عیب ءَ انت

اوست طفلے کہ گوانزگ ءَ شک ایت
اوست کشیت مرگ ءَ زندگی سک ایت
اوست روت مہر ءِ مکتب ءَ وان ایت
اوست چو روچ ءَ رژن تالان ایت
اوست ءَ یک انچیں وشی یے گون انت
اوست ہمک زرد ءِ درد ءَ نیمون انت
اوست ءِ ھنکین ءَ شیر ءَ شیلانچیں
اوست جنکانی زانسراں کانچیں
اوست دل ءِ ساز انت، زیمر ءِ روح انت
اوست کپوتانی وشیں کوکو انت
اوست ءِ خاموشی برزتریں جاک انت
اوست وارانی ہمت ءَ واک انت
اوست ءِ کڈک ہم مثل ءَ ماڑی انت
اوست انت کہ دائم پہ تو ساڑی انت
اوست مہرانی مادنیں کشک انت
اوست دو دوست ءِ راستیں عشق انت
اوست میدے کہ ریچیت ماہوراں
اوست ءِ وش تام انت سارم ءَ گوراں
اوست زرءِ گوات ءَ شرتگاں لڈ ایت
اوست ءِ بوجیگ انت اے کجا بڈ ایت
اوست دہقانے ھیداں اوڑناگ انت
اوست جہدانی نیوگ ءَ باگ انت

اوست شپ ءِ ارس ءَ موتی ایں ممباں
اوست غم ءِ باگ ءِ شرکنیں امباں
اوست مشکانی تروتگلیں آپ انت
اوست دل ءِ آس ءِ مستی ءِ باپ انت
اوست ءِ ہر پٹ ءَ ڈن سرسبز انت
اوست منی راج ءِ شکلیں لبز انت
اوست منی ڈیہہ ءِ نوکیں پدریچ انت
اوست منی گوادر اوست منی کیچ انت
اوست ءِ بازار ءَ چاپ ءَ نازینک انت
اوست ترا ہینگار ایت تئی آدینک انت
اوست بانور ءِ ئینک ءَ دوچ انت
اوست سالونک ءِ شادہ ءِ روچ انت
اوست سرمگ ماں پچماں مان کش ایت
اوست کاڑے چو سنج ءَ جان کش ایت
اوست شپ ءِ شیریں ماہکانی انت
اوست سدو انت اوست حانی انت
اوست تئی زرد ءِ جاوراں سئی انت
اوست ترا ہچک دنت بزاں تئی انت
اوست ہر تیگیں درد ءَ گم سگ ایت
اوست ہے واستا اے دل ءَ لگ ایت
ضامن! گوں اوست ءَ زند ءَ گوازیناں
ضامن! واں استاں اوست ءَ نازیناں

آزمان گلہ انت

موُل جان مجروح، زہران

دو شی سر شپ ءِ وابوں ویسنگ ات
ماتیں گلزمیں ارساں شار کنت
انچو کودک یے گزیت ءِ زار کنت
دو شی سر شپ ءِ وابوں ویسنگ ات
آزمان ءِ وتی روح فی تہار کنگ
مہراں، آوتی چہر شات نہ کنت
ماتیں گلزمین چچو بزگ انت
نودی ترپے ءِ ارساں شنز گ انت
دو شی سر شپ ءِ وابوں ویسنگ ات
چچو بزگ ءِ ویران انت زمین
بازیں گریوگاں ژندو پند کنگ
مہرانی رگام آزمان ءِ بند کنگ
دو شی سر شپ ءِ وابوں ویسنگ ات
گزیت ءِ زار کنت ماتیں گلزمین
دل ماں تلوسیت نیست انت چو کشار
پلک ءِ کلراں ہشک انت کہ ڈگار
گاراں گوں وتی وشیں نالگاں
شانتل ءِ کپوت ءِ وشیں توار

دو شی سر شپ ءِ وابوں ویسنگ ات
ماتیں اے زمین گپ ءِ گال کنت
سے سال گوسنگ ءِ چیزے ماہ پدی
آزمان ءِ وتی دوستی سنگ انت
پمگ ہم منی سدُ ا ہچ نہ انت
چپ ءِ چوٹ رواں رنگراہاں کدی
گوں من ہم کنت بازیں اے ردی
دو شی سر شپ ءِ وابوں ویسنگ ات
دشت ءِ کوچگ ءِ شہر ءِ میگاں
انچو زاہر انت ڈکال ءِ اثر
ڈنگر منگاں بے تاکاں کنر
دو شی سر شپ ءِ وابوں ویسنگ ات
ماتیں سر زمین پر یات باز کنت
دلبند ءِ منی ہچی گواہ نہ کنت
ہر چی مر تگ ءِ ساپ ءِ سلہ انت
گریواں گوں منا آزمان گلہ انت
دو شی سر شپ ءِ ......

☆☆☆

منءِ خدا

امان جان امان، جیونی

منی خدا

منی وڑا

ژندءِ نیم امبرءَ رستگیں شپءَ

تیاب ءِ لمبءَ

گوات ءِ سازءَ مستگیں چولاں چارگ انت

مئے مینگءِ، گنوکیں پیر ذال ءِ نوکءِ رستگیں

(خوبصورتیں نواسگءِ)

گوات ءِ دابءَ مست مستگیں عاشقءِ

"گناہ" ءِ شیر تامیں لذتءِ ساہءَ مارگ انت

ءَ چہ من دیر نشتگیں

ناھداءِ بازملک دیستگیں

دیدگانی کندوہاں

اینگ اینگءَ شادمانیں موسمانی چست وایراں سرپد انت

منی خدا

منی وڑا

کوہ لمبءَ بستگیں گسءِ

دریگءَ تاکچاہاں لگشتگیں

نیم ساھیں مہلبانی بوءِ پچیءَ

براھتگیں ندارگانی کسہءَ اوں سازگ انت

ءَ ایوکیءِ ژندءَ پندیں ساھتاں

نیم امبرءَ رستگیں شپءَ

تیاب ءِ لمبءَ

گوات ءِ سازءَ روکیں آپءِ اندرءَ

ھمراہے شوہازگ انت

☆☆☆

بر پیں شال

(عطاءِ یاتءَ)

شوکت حیات

بے وسیں دل چتور مئے ہمراہ بیت
کئی جتائیءَ دل پہ دردیگ انت
تو چہ دنیاءِ ترانگاں شُدیں
چہ مئے زردءِ زہیراں پچ گپتگ
دل تئی دوریءَ دراندیہہ انت
ءُ نزانت عاقبت منی چے بیت
پرچیا کہ گلابءِ پلاں اوں
چہ دلاں بوہ وتی زتگ مرچی
تئی جتائیءَ تلملیں دستونک
چہ دلءِ مھکمیں تاراں ست انت
شنگءَ تالان کجام کجام شہرءَ
چو کہ بے نامیں مہرگاں کپت انت
نوں اشاں ما چتور بشوہازاں
تئی کہ پگرانی گل سمین واب انت
بر پیں شالءِ زہیریں دلبندءَ

☆☆☆

دل چیولیت پرچہ ؟

وحید غموار، گرمکان

کودکیں دل چیولیت پرچہ ؟
تھلیں گورگند، چواگولءِ آپ
ارس چماں چمگ انت تیریں___
دل لگت مالءُ زند توھان انت
کئے ہماریت پچہءِ کوشءَ
کوش کشتیتءُ سارت بیت دنیا
کئے ہماریت پگاں دہرءِ
تنگیں مات اش بو تگ انت گٹ گیر
کئے بہ بیت ایرماد دردءَ کاڑانی
سرومہ چمیںءُ ھنّی ایں دستاں
چو کہ ڈکالءِ سالءِ مرگورءَ
کرتگ یے ماراز ندگءَ گور
مئے مرادانی واہگ وش رنگیں
ناحدا بوجیگ ءُ زرءَ کش کہ
کپتہ پایان انت منزل، میگءَ تئی
کئے بہ سہڑینیت مئے غماں قہریں
دل چہ کلکوتاں چو کہ ھبروکءَ
مرچی غموار ییے نشتہ ارمانی
چیولیت دل چو گوانزگی تبلءَ
کودکیں دل تو چیولے چیا؟؟

☆☆☆

آپ ءِ شوہاز ءِ منا آس ءِ بچار

علی صابرؔ، گوادر

آپ ءِ شوہاز ءِ منا آس ءِ بچار
یا مناز عفران رنگیں گلیں روزرد ءِ تہا
زیمر ءِ ساز ءِ تہا
شنگیں شینکانی شم ءِ
کلکشیں کشک ءِ بجندے بلکیں
منی پادانی پداں
منا شوہاز
من تئی جندے تہا پہاناں
منا شوہاز
من ترا تئی جند ءِ تہا
دست کپاں

☆☆☆

چوں ترپناک انت حیال ءِ شپ چراگ

اکبر علی گوہرؔ، جیونی

چوں ترپناک انت حیال ءِ شپ چراگ
چو کہ چولانی شم ءِ آپ ءِ جلشک
تاریانی دیدگاں کننگ جن انت
سازاں گورمانی توار بے حاجتیں
شپ گشئے کوناٹگیں تیاب ءِ دپ ءِ
چو کہ استالانی چماں گندگاں
ماہکاں سرست ءِ ازم ءِ پلو ءِ
ماہکانی انت گشئے ازم ءِ جہان
چوں ترپناک انت حیال ءِ شپ چراگ

☆☆☆

سیاہ شپ

یاسینؔ زہیر

قرنے ءِ پد
تئی دیدار کت، بلے
دیدگانی ہوشام نہ پرشت
تن زرد ءِ نہ شت
دل ءِ ہلاہوش ہماوڑ ات (کہ)
پد اجتائی ءِ
ہما تہنائی ءِ
چو گشئے شپے ءِ ما نشانت پمن

داگ دنت مئے دل ءَ

فضل شوہاز، کنری دشت

☆

یک پری درو شم یے
نشنگ کل ءِ دپ ءَ
دو چگاانت گدءِ
ماہ ءِ رنگ انت گشئے
چو کہ حورے گشئے
روک روک ءَ پدا نشنگ چاریت منا
پے نزاناں وتی زرد ءَ کاریت پدا
پچ سر پدنہ انت گنجیں عشق ءِ تب ءَ
نیکہ سیت ءَ نپ ءَ نیکہ نیک ءَ بد ءَ
نئے جہان ءِ گماں
سیاہیں ہکاں وتی شنگ کنت کوپگاں
نشنگ حیرانی ءَ
جیڑی زرد ءَ وتی
گار حیالاں کدی
باز گیجیت منا پیشی ایں ترانگ ءَ
داگ دنت مئے دل ءَ
داگ دنت مئے دل ءَ

☆☆☆

ایوکی

عبدالواحد عابد، وڑدی بل

☆

دِ یرچہ وتا مرچاں
باز چہ وتا پشت
دِ یرچہ وتی دست ءَ
چہ دپ ءَ جہان ءِ من
اشکنگ ہمک رنگ ءَ
ایوکی منی ہمراہ
بیا منی اوبے وانکی
من پہ دل نہ کشتی
یا گوں ارسیں دیدوکاں
یا دل ءِ زہیراں گوں
ایوکاں وتی ڈول ءَ

☆☆☆

مساوی الوزن ماہیا

سلیم ہمراز

☆

امروز چہ پیاگوست
دنیاوں نہ ات سرپد
توماراگوں زلپاں بست

☆☆

تاہیر نہ دنت زرد ءَ
آسے گشئے جبورانت
سوچان انت مئے چاگرد ءَ

☆☆

بیار نوبتاں سالونکی
کولنج منارا بیت
گوادر تئی تاروکی

☆☆

چمانی سراایرانت
تئی عکس بے اروائیں
توبیانوں ترادیرانت

☆☆

مئے زند نمیران انت
ڈکالے ءَ مانشانگ
ہرشنگاویران انت

☆☆

پلانی پیژگاہ ءِ ہوا

"مارا چمشانکی نمدیانی ودارانت ءِ مئے جہد ہے بیت کہ اے بہر ءِ ہماکا گد ہوار کنگ بہ بنت کہ آہانی تہا تبصرہ ءِ چمشانک ءِ میل گیشتر بہ بیت۔ ہمیشکہ چمشانک وشاتک کنگ بنت۔ بلے اگاں چہ مہ گوابیت گڑا مہر مستریں "سکین" انت"۔

چمک ءِ بلوچ دوستیں براہندگاں! رفیق عاجز و سعید صدف!

دروت!

جنت شمئے دریں زہیرانی گروک

من تہاریاں وتی زرشاں کن آں

چمک ءِ سئے ماہی تاکبند (اگست، دسمبر ۲۰۰۰) دیر انت منا رسگ بلے یا چہ وتی گیشیں دستگیاں یا گیشیں سستی ءُ بے پرواہی ءَ پہ شما کاگد راہ دات کت ءُ حال دات نہ کتگ۔ امیتواراں کہ منا پہل کن ات۔ البت اولی و دومی تاکبند منا نہ رستگ انت۔ اگں شما آدونیں تاکبند ہم ہے نشان ءُ راہ داتگ انت کہ سیمی تاکبند راہ داتگ تہ باید منا بر ستین انت۔

انچش کہ شما بزانگ، راست انت کہ من بے برمش و بے تواراں، بلے چہ بلوچ، بلوچی و بلوچستان ءَ چہر بے گم و بے ترانگ نہ بیتگاں۔ اے بلوچ، بلوچی ءُ بلوچستان ءِ گم بیتگ کہ ما سر پہ شیدائی در آور تگ و دراں ڈیہہ بیتگاں۔ بلوچ ڈیہہ ءِ دل بریں زہیر منی زند ءِ بے درور ءُ بے بہائیں مڈی انت و ہے زہیراں منا پہ زند ءُ واہگداری ءُ ھدوناک کتگ۔

بگ ءَ پہ دڑا بول ءَ زہیر بیتگ

مارا پہ گُوتر ءِ گورگیں کل ءَ

گورگیں کل ءَ ریدگیں گز ءَ

بلوچ، بلوچستان ءُ بلوچی منی زند ءِ مستریں مراد ءُ واہگانی بنزہ انت ءُ من وتا چہ ایشاں چہر گستا کت نہ کتگ و نہ کناں۔ من نزاناں شما اے راستی ءَ زان ات یا نہ بلے آمردم کہ منا زاننت، شر سرپد انت کہ من پہ وت چہر چیچ نہ لوٹ اتگ۔ ہرچی لوٹ اتگ پہ بلوچستان ءُ بلوچ ءُ بلوچی ءَ لوٹ اتگ۔ دراں ڈیہی ءِ نپس گیریں بیوسی ءُ بے دستریاں چہ من منی ڈیہہ ءِ مہر، منی قوم ءِ درد ءُ منی بلوچی واہگ پچگپت نہ کتگ۔ من بلوچ بیتگاں، من بلوچ آں ءُ من پہ بلوچی مرگ لوٹاں۔ بلے وہدے بلوچستان ءُ بلوچانی ھینگیں جاوراں گنداں تہ دل پاہار کاریت ءُ منی ڈوبر ءَ بے تاہیریں شاعر چیہال جنت ءُ گوشیت:

واہگانی شہکور ءِ بار داتگیں سنگ آں

چوکہ پرشتگیں دست ءَ بستگ آں گُور ءَ ڈرنگ آں

دروھتگ دل ءِ درداں، کھویں زہیراں تئی

پُر بلوچیں اے شہر ءَ، چوں اینک و دل تنگ آں

مناپہ بلوچستان ءِ گزدرانی ھشکیں دار ءُ شہہ دگانی سراکپتگیں ڈل وڈوکاں ہم زہیر کنت ــــ ہیل وبراہندگاں بل...... مناپہ وتی قوم ءِ نوک رستگیں ہمادرستیں پگاں زہیر کنت کہ منی ڈیہہ ءِ وئیل کنگ ودراں ڈیہی ءُ رندودی ہینگ ءُ رستگ ءُ ورنا ہینگ انت و مئے باراش وتی کو پگاں بڑگنگ ءُ پہ مرادانی گاریں منزل ءِ مات کشک ءُ گا مگیج انت۔

رفیق ءُ سعید! من پہ شمئے دید ءُ مرادیگاں ءُ دلوں بدانت کہ ناصر آباد ءِ لبز انک ردومیں وتگ ءُ گوں شماسندو نیاد بھناں ءُ شمئے ہمراہی ءُ کواسیں ملاموسیٰ ءِ ادیرہ ءُ زیارت بھناں۔

دوستیں براہندگاں! اگں بزانتیں کہ منی ڈیہہ منگ ایں ءُ اگں وتی دراں ڈیہی ءُ کوتاہ بھناں ءُ ڈیہہ ءِ واتر کناں تہ کس یے منی دیماماں نہ ترّیت تہ الم ءُ درائی کنگ ات۔ بلے بڑنیگ آں کہ چوش نہ انت۔ باور بجن ات کہ مناداں ڈیہی ءُ وشیاں نہ داشتگ، ڈیہہ ءِ ھمبل ءُ اولس ءِ بزگی ءُ بیوسی ءُ بے دستریاں مہتل کتگ۔

شمئے منت سروچماں کہ چہ منی ڈولیس بے برمش وبے تواریں نسگ قلم ئی ءُ بے ترانگ نہ ہینگ ات ءُ چمگ ءِ تاکبند پہ من سوگات کنگ انت۔ امیتو اراں کہ دمترا ہم چہ من بے ترانگ نہ بئیت۔ بلوچڈیہہ، بلوچ قوم وبلوچی زبان ءُ لبز انک ءِ شمئے ڈولیں دلستگ، جہد کار ءُ بے تمائیں ورنادائم پکار انت۔ من دلجم آں کہ شمئے اے جہدانی بدوردزوت بلوچ قوم ءُ رسیت۔ پاکیں پروردگار شمئے ہمت ءُ برزوبلند ترکنات۔ شمئے بلوچی واھگ پہ مرادبات انت ءُ چمگ شہکور یے بات ءُ بلوچی لبز انک ءِ تناپیں ڈگار ءِ سیر آپ کنات۔

بلوچ، بلوچستان ءُ بلوچی زبان ولبز انک ءِ سراپاکیں پروردگار ءِ سارتیں ساھگ دائم ساھیل بات۔ انچوش بات۔

م۔ ص۔ آزات

شاہی مھذ ئیں سئے ماہی چمگ ءِ شونکار، کمک شونکار گوں ایندگہ شہز انتیں ہمکاراں!

وتی جہد ءُ نیکیں واہگاں کہ پہ زبان ءُ لبز انک ءِ شماکنگات، پہ مرادبات ات

سئے ماہی چمگ ءِ سالتاک ءِ دید گوں شمئے منت ءُ مار انصیب بوت۔ مادعاکناں کہ اللہ تعالیٰ شماراوس وواک بدنت کہ شما بلوچی زبان ءُ لبز انک ءِ کاروان ءِ منزل ءُ برسائین ات۔ سئے ماہی چمگ ءِ سالتاک ءِ سرتاک ءُ میری ءِ کلات ءِ ڈرتگیں عکس تماریں نومت ءُ ہم امیت ءِ مہکان ءُ روشنائی ءُ عاقبت ءِ برمشانی سدکی ءُ دنت۔ امیت ءُ ہے ماہکان مئے ورنائیں اوباد انت کہ آئی علم ءُ رژن ءُ ناشری، ناباوری ءُ چم تماری ءِ کارپدنمرینگ انت ءُ زبان ءُ لبز انک، علم ءُ ازم ءُ گرانیں بار وتی کوپگاں زرتگ۔ ہر یک راج ءُ امیت آئی نوکیں اوباد بیت مئے چم ہم پہ وتی راجدوستیں ورناہاں چست بنت کہ آ گوں مئے راجی جہدانی راست کار ءِ

راست مار شتیں ارد ءِ نہ جہنا گون انت بلکن سری چیڑ ہانت۔ مار اوتی ورنا واانندہانی لبز انک ءِ زبان دوستی ءِ کر تگیں کار نہ شموش انت کہ "بولان نامہ" ءِ دوگہر درنزیں تاکبند ان اید کدی پہ "بولان" برے پہ بازیں دگہ ناماں آہاں ہردرگت ءِ گوں راج ءِ زبان ءِ وتی مہر درشان کناں کرتگ۔

چہ لہتیں وہد ءِ مئے چیڑے شہ نیس ءِ شہ زانت وتی نبشتہاں چوشیں دل ایکمی ءِ آماچ گندگا کائنت کہ "مئے راج واب انت آزاگوں عہد ءِ چست وارایاں ہمدلی نیست۔ یا کہ مئے زبان ءِ لبز انک اوشت ءِ آماچ انت"۔ بلے من ہمبد ءِ چوشیں کتاب ءِ دپترانی امبار ءِ وتی تن ءِ پروشگاہاں کہ بلوچی زبان ءِ شاعری، آزمانک نویسی، شرگداری ءِ دگہ دگہ ازمی سرحالاں جریدگ انت من چہ وتی راج ءِ جہد، نیکیں واہگ ءِ گہیں کارپداں ناامیت نہ اوں۔ راستے کہ لبز انک ءِ پرچولیں دریا ءِ تنی وہدی ہے مدی ترپے ءِ ارزش ءِ داریت بلے تہ باطن ءِ جوش ءِ جیزہ اے سوج ءِ دینت کہ گوں وہد ءِ گوزگا نیلبوئیں زرے بیت کہ بیت۔

بلوچی زبان تنی وہدی چہ حکومت ءِ سرپرستی ءِ زبہر انت نہ اسکولاں وانینگ بیت نہ ریڈیو ءِ ٹیلی وژن ءِ سرا مزن ارزش انت بلے ماتیں گلزمین ءِ زبان دوستیں باسکاں وتی زبان بے قدر نہ کرتگ۔ آزات جمالدینی ءِ کششتگیں نہال نوں سولیں درچے بوتہ، ماہتاک "بلوچی" وش گوشیں "سمین" ءِ راہ تچک کرتگ۔ زبان دوستیں غلام فاروق ءِ آئی کارکشاداں "بلوچی لبز انک" ہم رودینگ کہ نوں وتی ورنائی ءِ تیل ءِ رستگ۔ میر غلام محمد شاہوانی ءِ کششتگیں "نوائے وطن" ءِ گوناپ منیر عیسیٰ ءِ روتاک ءِ حسن داتگ، یار محمد بادینی ءِ "بلوچی زند" گوں دگہ ہمسریں تاکبنداں ردوم زوران انت۔ "چمگ" ءِ حدامرزئیں "زندمان" ءِ جاگہ گپتگ۔ "سوغات" سربار انت کہ حدامرزئیں مولانا خیر محمد ندوی ءِ نہ شموشگی ترانگ ءِ مدینیت۔ "آساپ" ہم یکرند پدا جان کش کنگا انت، زبانی بودناکی ءِ جہداں۔ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ، فاضل اکیڈمی ترمت، بلوچستان اکیڈمی ترمت، عزت اکیڈمی پنجگور، سید ہاشمی اکیڈمی کراچی، راسکوہ ادبی دیوان، بلوچی لبز انکی دیوان ءِ دگہ ادارہ ہے ھبر ءِ دلجمی انت کہ راج چہ وتی زبان ءِ لبز انک ءِ بے ترانگ نہ انت۔

"چمگ" ءِ سالتاک ءِ کلانیں نوشتہ کارانی ہمراہی ءِ ورنا شہ نیس دیوان ءِ براہ انت، ہے زوتیں روچاں اکادمی ادبیات پاکستان ءِ دیوان جاہ ءِ بلوچی زبان ءِ نامی ئیں شہ نیس، شاعر ءِ نگد کارواجہ پروفیسر غنی پرواز ءِ شرف ءِ کہ نندو نیادے بوتگ ات دیوان ءِ ہمنیادیں ورناہاں شون داشت کہ آہان ءِ لبز انکی پچ است خاصیں پیسے ءِ حنیف شریف ءِ دیوان ءِ دلگوشی وتی ہمگا کنائینت ورناہانی تران ءِ تہمیات چہ مئے ڈولیں پیریں کپوتاں کہ راموتہ بنت ہزار درجہ گچین بوتگ انت۔ غنی پرواز بہ بیت کہ غنی طارق، غنی پیوال ہر یکے وتی فکری پٹ ءِ لبز انک ءِ نوک نوکیں خیال ءِ سینگار گا انت۔ ورنا شاعر ہم چہ کس ءِ پشت ءِ نہ انت۔ "آپ رنگ" ءِ منظور بسمل دیر نہ بیت کہ عطا شاد ءِ وڑا انوکان ءِ نوکیں فکری ملگزارے ءِ سر کنت۔ محسن بالاچ ءِ

گفتار ہم ذہانت ءِ شاہدی ءَ دینت۔ اسحاق خاموش، شریف قاضی، گل محمد وفا وڑیں شاعر بہ ڈلگ چار کت نہ بنت بلے "چمگ" ءِ گیشتر تا کدیم شاعری ءَ پر وتا بر تگ انت۔ لہتیں زبانزانت ہے خیال ءَ بلکیں رد نیست انت کہ مئے ورناہاں شاعری لبزانک ءِ ریسگ ءَ چہ اندگہ ازماں ارزاں تر لیک اتگ بلے انچوش نہ انت شاعری ءِ میدان ءَ نصیر، سید ہاشمی، عطا شاد، آزاد جمالدینی، عنقا، مبارک قاضی ءَ جی آر ملا ءِ بالاد ءَ رسائینگ ءَ بازوانگ زانگ درکار انت تہنا نام ءِ چاپ کنگا نہ مردم ازم ءِ سرا دز رس ءِ واہند بوت کنت نئیں کہ بے زانگ ءَ آزبان ءِ جقیں حذمت ءَ کت کنت، شاعری پیغمبری ءِ یک بہرے، مئے شاعر ءَ ہم بائد انت کہ آ عہدی شاعرانی پادوگاماں گران ءَ شاعری ءِ تہا خیال ءِ برزی، کئور انی روانی، سوزوگداز پیدا کنگ ءِ شمگاد لگوش گور بکنت۔ من پہ دیمی اشار ءَ ہمک ءِ پرہدے ہم گون کناں کہ چہ شاعری ئیگ ءَ سساء باپور انت۔

چمگ ءِ سالتاک ءَ واجہ رحمٰن مراد ءِ "زبان ءِ درگت ءَ ساختیاتی لیہ" جُہل ہنیں وانگ ءَ دربرگ ءِ شوندار انت۔ بلوچی ءِ واند گیں ورنا چہ لبزانک ءِ میاں قومی ئیں لیکہاں اثر مند بوان انت بلے بلوچی زبان ءِ دامن ایشکس پراہ نہ بوتگ کہ میاں قومی لبزانکی لیکہاں جاگہ دات بکنت۔ مئے وانگ ءَ زبہر یں زبان چوشیں تل ءَ ولیں لبزانکی ازم ءِ درور شاعر بوت بکنت۔ اے باروا مئے کلانہیں شر نیساں بائد انت کہ چوشیں لبزانکی ازم ءِ پہمگ ءَ ارزانیں زبان ءَ کار بجر انت۔ بلے چوش ارزان ءَ بے ئیگ ہم مہ بیت چو کہ دیدگیں اے آرداد ءَ وتی گندوند ءِ دیوان ءَ کار بستگ۔ واجہ اے آرداد چہ بازوہد ءَ بلوچی ءِ لبزانکی تہرانی نوشتہ ءَ وتی فکر ءَ قلم کار گپتگ بلے چوشیں سکیں زبان کہ ہے گندوند ءَ مان انت لبزانک ءَ نہ کرزیت ادیب، شاعر، دانشور ءِ تران چہ لس ءَ ہمک مردم ءِ تران ءَ گیشتر ئیں بیت۔ علمی ءَ لبزانکی اصطلاحانی وتی نوشتہاں چوشیں ڈولے ءَ شوندار یت کہ چہ آئی زبان ءَ نپ بر سیت پہ مثال ءَ ــــ

"شروعات ءَ چوناہا تخلیق ءِ حوالہ ءَ انگریزی ءِ توکا کہ وہدے تحریکے شروع بوتگ یا کہ رجحانے دیما اتکہ رجحان تو تحریک ءِ شکل ءَ پدا اختیار کنت ــــ"

اے ڈولیں نبشتہاں اردو ءِ ناجائیں ساہگ ءَ پہک دارگ لوٹیت، بلوچی چہ وتی نوشتہ کنوکاں اومیت وار انت کہ آبلوچی زبان ءِ جند ءِ گاریں، چیر تر تگیں لوز ءَ گلوار ءَ پٹ پول کننت کہ آہانی زبان ءِ جان ءَ توان بر سیت، اگں شروعات، تخلیق، تحریک، رجحان ڈولیں لوز بلوچی ءِ سراپر مشگ بہ بنت تہ آئی درشان ءِ راہبند چو سندھی ءِ حالتاکانی زبان ءَ بیت کہ پہک ءَ اردو ءَ گاجیل کر تگیں زانگ بنت۔

گوشنت لبزانک زند ءِ آدینک انت۔ زند ءِ سروہیز تہنا عہد ءِ تاڑتیلانک نہ انت کہ ورناوتی تب ءَ مارنت ایش، زند ءِ دگہ دگہ پہنات ہم است انت کہ مئے راج ءَ رالبزانک ءِ کمک ءَ راہشونی دات کننت۔ من "چمگ" ءِ سالتاک تاک تاک

کت ونت بلے ہچ یک چوشیں شہہ نویسے ءِ نبشتانک یا گفتار نہ دیست انت کہ آہانی مذہبی رنگے بہ بیت مذہب مئے رہیدگ ءِ توانائیں بہر انت، چہ پیدا بوگا تن گور ءُ رُوگا مذہب مئے ہمراہ انت، راہشون انت آدہر انت بلےٓ کہ ما مذہب ءِ ملائی نشگاں شزاریں بلے مئے زند چہ مذہب ءَ یکسر آزات نہ انت۔ مئے راج ءَ ہئو کہ مذہبی سخت ءُ عقائد ءِ جتائیں منشت انت بلے درستیں راہ گرد ءُ گولان ءَ نیت اللہ ءُ رسول ﷺ ءِ بُندر ءُ بر انت۔ ترقی پسندی ءِ معنا ہے نہ انت کہ ماوتی رہیدگ ءِ حقیں ارواہ ءُ ڈلگ چار بجنیں ترقی پسندی ایش انت کہ اندگہ قومانی وڑا مذہب ءِ روشنیں پہنا تاں وتی لبزانک ءَ بہ سمبہیاں کہ ہما لبزانک کہ زند ءِ آدینک انت آتا مورمہ بیت گوں "چمگ" ءِ ورنائیں شونکار ءُ سساساچاں منی دسبندی انت کہ لبزانک ءِ ہے تک ءَ دیما آرگ ءِ مؤرک ءَ مہ مجینیں۔

"چمگ" ءِ گیشتر نبشتانک وہد ءُ نوبت ءِ زنگ انت۔ اے جوانیں ھبرے کہ مئے ورنا ءُ مئے نبشتہ کاران ءُ راج ءِ پدمنگی ءِ دورگانی مارشت است مئے لبزانک ءِ تچکیں راہ گپنگ بائد انت کہ ما ہے درگت ءَ شیوار ءُ ہزار بہ باں کہ "وت گلا" ہے تچکیں راہ ءِ مارا مہ دروہنت ءُ مئے کارواں ہر تب ءُ ہر تک ءِ مارشتاں گوں گجان ءِ جوانیں آپسرے ءُ سر بہ بیت۔ چمگ ءِ آپ مارا بہ ساچات ـــــ بلوچی سبزبات

نابزانتیں ـــــــــــ غوث بخش صابر

واجہاں رفیق عاجز، سعید صدف ءُ فدا احمد!

شمئے باز منت واراں کہ شما پہن دووانگ چمگ راہ داتہ ءُ امیت انت کہ منا پھل کن ات کہ من مروچی باندا کت ءُ شمئے پسو ءِ وہدئے سرانہ دات۔ چمگ ءِ گندگا من بازباز گل بوتاں چونکہ یک دگہ امیت ئے دل ءِ توکا کہ مئے زبان ہمانیت زندگ بہ بیت۔ زبان ہماوہد مانیت ءُ دیمارؤت کہ اے زبان ءِ توکا نبیسگ بہ بیت۔ من چہ دل ءِ جلاہیاں شمارا مبارکبات گوشاں۔ اے المی ھبرے کہ بلوچ راج ءُ بلوچی زبان شمئے حد منتانی باز منت وار انت۔

چہ اے دوریں ملک کہ آسترالیا نامی انت بلوچی زبان ءِ ہاترا کہ منی ماتی زبان انت من مزنیں زھمی جت نہ کناں بلے اگاں شما لوٹ آت برے برے من چیزے نویساں ءُ پہ شما راہ دیاں۔ مناحال دئیت ءُ اگہ لوٹ ات چہ موضوع ءِ بارو ا؟

شمئے کستر ـــــ امین گشتی، کینبرا، آسٹریلیا

☆واجہ گشتی اکا گد نبشتہ کنگ ءُ دلبڈی دیگ ءِ بازباز منت۔ چمگ ءِ تاک ہر وہیں سنجیدہ ایں ہن گپانی واستا حاضر انت۔ (شونکار)

واجہیں شونکار ـــــ سعید صدفؔ، رفیق عاجزؔ ـــــ وشیانی مگیر اں بات ئے

سلام ءُ پد شمے شپ وروچ ءِ جہدانی بر چمگ دست ءُ انت باز جوانیں، چمگ ءِ تماچیزے نزوری است اگاں ایشانی نمگا توجہ دیگ بہ بیت گڑا چمگ چدو شر تر بیت۔

شما گوشتگیں تاک ءِ یک ردی یے ءِ بابت ءَ نبشتہ کتگ کہ "گوشتگیں تاک ءَ آصف شفیق ءِ غزل تاک ۸۱ ءَ کمپوزنگ ءِ ردی ءَ سلام ءِ جاگہ ءَ مدام نبشتہ کنگ بوتگ، ایشی ءَ سلام وانگ بہ بیت چوشہ" :- دل انت سلام ءَ کہریں رواج ءِ حاکمی ءَ۔

بلے آصف شفیق ءَ تاکدیم ۷۲ ءَ اوتی نمدی ءِ تہا نبشتہ کتگ کہ "شما دستونک ءِ اولی بند ءِ تہا لبزے رد نبشتگ :

دل انت ملام اے کہریں رواج ءِ حاکمی ءَ

شما لبز ملام ءِ بدل ءَ مدام نبشتگ"۔ نزاناں اے لبز ملام ایں، مدام ایں یا سلام ایں۔ نمدی ءِ تہا ردی یے بوتگ یا شمے شنگ کتگیں ردی ءِ تہا ردی بوتگ۔ دسمتر اتاکدیم ۱۳۳ ءَ شکور زاہد ءِ شعر ءِ سرا پلان شے تگری ءِ نام نبشتہ کنگ بوتگ ءَ میر انور بلوچ ءِ شعر ءِ سرا شکور زاہد ءِ نام نبشتہ کنگ بوتگ۔ میر انور ءِ ہمے غزل کہ تاکدیم ۱۳۳ ءَ چاپ بوتگ تاکدیم ۱۳۵ ءَ ہم چاپ بوتگ ءَ پلان شے تگری ءِ نام استیں بلے غزل گاریں۔ ایشاں چہ اید بازیں شاعرانی نام ظاہر نہ انت، زانگ نہ بیت کہ اے شعر کئی انت ءُ آکئی۔ اگاں کمپوزنگ ءِ ردی یے بیت گڑا کتاب ءِ پریس ءَ دیم دئیگا پیسر ردی کشگ بہ بنت کمو وہد پکار بیت۔ (ثارعدر، کیچ)

☆واجہ ثارعدر! واجہ آصف شفیق ءِ شعر ءِ تچکیں بند ہما انت کہ آئی ءَ وتی کاگد ءِ تہا نبشتہ کتگ۔ یکیں شاعر ءِ شعر ءِ دو دو جاگہ چاپ بوگ ءُ نامانی ظاہر نہ بوگ، چیزے مئے کمپوزر ءِ ردی ءُ چیزے پریس والہانی ردی انت مئے جہد ہمیش انت کہ دسمترا چوشیں ردی یے دیما مئیت۔ ردیانی شون دئیگا شمئے منت واریں (شونکار)

برات سعید صدف، رفیق عاجز، فدا احمد ——— وش و سلامت بات ات

سلام ءُ دروت ءَ پد ہبر ایش انت کہ شمئے یک پر مہریں نمدی یے گوں چمگ ءِ تاک ءَ منا سر بوت۔ چمگ ونت، باز دوست بوت، پہ بلوچی زبان ءُ لبزانک ءِ ھذمت ءَ شمئے گراں بہائیں جہد لکھ ستا کرزانت۔ اے گرانیں بار کہ شما وتی کوپگاں زرتگ من امیت کناں کہ شما ایشی ءَ گوں وتی نیکیں نیت ءُ کوہیں جذبہاں یک آپسرے ءَ سر کن ات۔ اے مئے راج ءِ بدبھتی انت کہ ماتپاک ءُ یکدست نہ انت ءُ وتی ماتی زبان بلوچی ءِ قدر و قیمت ءَ نہ زانیں ءُ نئے کہ ماوتی روتاک ءُ متاکانی قدر و قیمت ءَ کنیں۔ اے ہمے ناتپاکی ءِ سبب انت کہ مئے روتاک ءُ متاک کامیاب نہ بنت ءُ بند بنت۔ ماشمئے حال ءَ ہم زانیں کہ شمئے کرا چوشیں زرے نیست کہ شما ہر وہد ءَ تاک ءَ چاپ و شنگ کت بکن ات، مئے دست ءُ ہر مدت ءُ کمک یے بیت ما پہ بلوچی زبان ءُ شمئے وڑیں زبان دوستیں سنگتانی واستا حاضر انت۔

شمئے کستر ——— فضل حیات، بحرین

مہیں شونکار! ادرستاں چہ پیش تئی کامیابی ءُ سلامتی ءِ واستا دعا گو! گوشتگیں ہر دوئیں تاکانی پیا (تاک۔ ۳) اوں بے مٹ انت بلے یک عرض یے گوں تو کناں۔ واجہ حنیف شریف ءِ آزمانک (شیریں مرچاں نارضا انت) اے رنگیں آزمانکاں پیسرا جنتر ءِ گوما درش، پدا گچن ءَ کن گچ۔ ہرچ پگ یے، پچ یے کارے سر کنئیت نی آئی ءَ رسالہ ءِ تہا جاہ بدیئت تاکہ چیزے نہ چیزے وانوکاں سر بہ بیت۔ بے گرنچیں بندانی بزرنگ ءَ ہچ کار نہ گیشتیت۔ موکو ءَ تندانی گیشنگ ءُ لنگ کرپاس ءَ چہ نرم ترکنگ لوٹ انت۔ دسمترا چمگ ءِ ھذمت ءَ چندے زہر آپیں سیاہگ ءُ یک بے رنگیں عکس یے ندرانت۔ (خیر خواہ ——— جاوید حیات، گوادر)

شونکارے ماہی چمگ واجہ رفیق عاجز، سعید صدف

سئے ماہی چمگ ءِ دومی شمارہ دست کپت ، ونت ۔ دل بازوش بوت کہ بلوچی تاکان ءَ یکے گیش بوت ۔ امید کناں کہ چمگ وتی رفتار ءَ ست نہ کنت ۔ چمگ ءِ تہا من ہورت چار ات تہ واجہ اکرم صاحب خان ءِ نبشتانک (کالاتون) ءِ تہا کسانیں ردی یے مناگندگا اتک ، چونائی ءَ مزنیں ردی یے نہ انت بلے چوشیں ایشی ءِ تعلق گوں مزنیں نامے ءَ ات ہمیشہ مزن گندگا اتک ۔ واجہ اکرم صاحب خان نبشتہ کنت کہ یک شاعرے کہ نامے میران انت ، شعر و نبشتانک یے بلوچی مہتاکاں چاپ نہ بنت گڑا میران وت یک تاکے کشگ ءِ فکر ءَ کنت ، پرے کار ءَ میران باز فکر مند بیت ءَ ہے بازیں فکراں روچ پہ روچ لاگر تر بوہان بیت دور ءَ گندگ بوتیں گش ئے کشار ءِ تہا مک کتگیں جناور ءَ مرگ تاچینو کیں (پتلا ہے) ۔ منی مول و مراد ایش انت کہ اصل بلوچی لبز پتلانہ انت بلکیں ایشی ءَ راسریچک گشگ بیت ۔ کاگد ءِ تہا اگاں ردی یے است تہ چہ وانوکاں پہلی لوٹاں ۔ (خداداد آزات ، العین ۔ ابوظبی)

بلیں صدف ءَ عاجز مدام وشی بجندات ئے

سلام ءَ درو ھبا تاں چہ پد عرض انت چمگ اتک ءَ سربوت آئی تاک تاک ءَ مئے دل ءِ توکا جاگہ کت بلے یک ھبرے ما پنجگور ءِ مردم بزنیگ باں ، آھبر ایش انت کہ چمگ ءَ پنجگور وڑیں علاقہ یے ءِ یک موادے ماں نہ ات ۔ چمگ پنجگور ءَ ہم شنگ بیت باید کم چہ کم یک و دو مواد چاپ بیتیں ۔ چمگ ءِ تہا من اے دیستگ کہ ہر کس ہے گپ ءَ کنت کہ مئے ہند ءِ موادے ماں نیست بلے آئی ءَ ھند کجام انت نوذ ، تمپ ءَ گور کوپ انت ۔ پنجگور ءِ یک موادے ءَ را شما جاگہ نہ داتگ باریں ھبر چی انت ؟ انچو کہ گوادر شما زرتگ پسنی ، تربت ، بلیدہ ۔ پنجگور باید ہوار بوتیں ۔ شما منی اے ھبراں دلگراں مہ ئے پر چا کہ چیزے ترشپ ءَ تہلیں ھبر بوت آ چمگ ءِ ہاترا انت ۔ چمگ ءِ تہا ہر شہرے ءِ دوئے مواد چاپ بہ بیت تہ جوان تر انت ۔ (شمئے دوزواہ ___ ثمیر عادل ، پنجگور)

☆ سا چشتانی چاپگ ءِ وہد ءَ علاقہ ءَ جاگہ چارگ نہ بنت ۔ پنجگور ءِ دوئے سنگتانی مواد کہ مارا دست کپتگ ات ما چاپ اتاں ، اگاں یکے ءِ مواد ءِ جند کہ نئیت آچوں چاپ بیت ؟ (شونکار)

بلیں شونکار ہر وہد ءَ گل وشات بات ئے

سلام ءَ دعا ءَ پد عرض ایش انت کہ شمئے جہدانی برور داتک ءَ مارا سربوت ، ونت باز تسلی رس ات ۔ منا امیت انت کہ شماوتی جہداں ہے وڑا برجم دارئے بلے یک چیزے ءَ شمئے کتاب ءِ رنگ ءَ دروشم بر تگ ات ۔ شاعرانی نام زانگ نہ بوتاں شعر دگر شاعر دگر ۔ انٹرویو پینل ءَ اے آرداد ءِ انٹرویو یک شریں وڑے ءَ گپتگ ات ، اے دگہ شعر ءَ نبشتانک ہم منا باز دوست بوتاں ۔ بلوچ راج ءِ ہاترا وتی جہداں گیش ءَ چہ گیش کن ات ہمت مرداں مدد خدا ، اے چیز ءَ مہ لیک کہ من تہنایاں ، ناں اے سوچ ءَ چہ وتی ذہن ءَ کش ۔ تو تہنا نہ ئے مئے وڑیں نابزانت شمئے ہمکوپگ انت ۔ شمئے ہمسفر ___ شاکر شاد ، پیدارک

دلپد ردی

ما دشت تو نگی ءَ کسان سالیں طالب العلم ءَ شاعر داد محمد داد ءِ انا کتیں مرگ ءَ سک دلپد ردیں ءَ واجہ حدا ءِ درگاہ ءَ دعا کنیں کہ آئی ءَ را وتی رحمتانی ساہگ ءَ جاگہ ءَ بشپد اں سگ ءِ اوپار ءَ تاگت ءَ بدنت ۔ ((ادارہ چمگ ، عبدالواحد عابد ، بشیر آزگ))

عباس علی زیمی